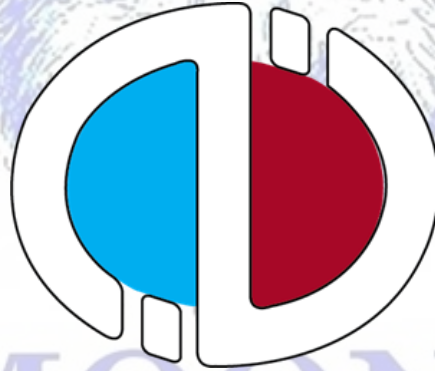

MLY205U GENEL VERGİ HUKUKU

DON'T ASK QUESTIONS,JUST FOLLOW

ÜNİTE ÖZETLERİ ÜNİTE SORULARI ARA SINAV-FİNAL DENEME SORULARI ONLINE DÖNEM

SKYMOON PDF KANALI :
<https://t.me/producerskymoonpdf>
ANADOLU PDF GRUBU:
<https://t.me/anadolupdfgrubu>

ASK QUESTIONS,JUST FOL
SINCE 2020

“DERS GEÇMENİN EN KOLAY YOLU”

ÜNİTE 1: VERGİ HUKUKUNA İLİŞKİN GENEL BİLGİLER

VERGİ HUKUKUNUN KAVRAMI VE KAPSAMI

Ülke ekonomileri, özel ve kamu kesimi olmak üzere, iki farklı kesimden oluşmaktadır. Özel kesimde, özel nitelikteki mallar, piyasa mekanizmasının belirlediği şartlar altında üretilmektedir. Kamu kesiminde ise kamu malı ve hizmetleri ile yarı-kamu malı ve hizmetlerinin üretimi, siyasî karar alma mekanizması içinde gerçekleşmektedir. Özel kesimde üretimin finansmanı ve dolayısıyla devamlılığı, kişilerin ve işletmelerin sahip oldukları ve ürettikleri mal ve hizmetleri bir fiyat karşılığında satmaları yoluyla sağlanmaktadır. **Kamu kesimi** nde sunulan mal ve hizmetlerin, kural olarak, bir fiyatının bulunmaması kamu kesiminin finansmanı sorununu gündeme getirmektedir. Devletin ve/ya da devletten vergilendirme yetkisi alan diğer kamu idarelerinin kamu harcamalarını karşılamak amacıyla, kanuna dayanarak ve usulüne uygun olarak, gerçek ve tüzel kişilerden, hukuki cebir altında, karşılıksız olarak ve geri vermemek üzere aldıkları iktisadî değerler/ paralardır.

Kamu gelirlerinin elde edilmesi ve bunların harcanması biçiminde ortaya çıkan mali olaylar çok değişik açılardan irdelenmektedir. Nitekim bu olaylar iktisadi, siyasi ve hukuki yönleri itibarıyla inceleme konusu yapılmaktadır. Ancak, yapılan bu incelemelerin birbirinden tamamen bağımsız olması mümkün değildir. İşte, bu olayları ve bunlardan kaynaklanan sorunları inceleyen kamu maliyesinin hukuki yönü, mali hukuku ilgilendirmektedir. Mali hukuk, mali yükümleri, kamu gelirlerinin toplanmasını, kamu harcamalarının yapılmasını, bütçeyi, kamu mallarını ve kamu borçlarını ilgilendiren kuralları ve bunlardan kaynaklanan anlaşmazlıkları/uyuşmazlıkları inceleyen bir hukuk dalıdır. Kamu gelirlerinin elde edilmesinin ve harcamaların yapılmasının belirli kurallara bağlanması gerekmektedir. Bunun doğal bir sonucu olarak, kamu maliyesini bir bütün hâlinde düzenleyen ve kamu hukukunun bir dalı olan mali hukukun birbirinden farklı iki alt dalı niteliğiyle gelir hukuku ile gider hukuku ortaya çıkmaktadır. Gelir hukuku, vergiler ile devletin egemenliğine, üstün gücüne dayanarak topladığı diğer kamu gelirlerinin (harç, resim, harcamalara katılma payı, fon gelirleri ve benzeri mali yükümler) talep ve tahsil edilmesine ilişkin kuralları düzenlemektedir.

Gider hukuku ise mali hukukun, kamu harcamalarının gerçekleştirilmesinde uyulması gereken usul ve kuralları düzenleyen alt dalını ifade etmektedir.

Kamu gelirlerinin hukuki yönünü inceleyen hukuk dalının gelir hukuku olarak adlandırılması henüz yaygınlık kazanmadığından bunun yerine, vergi hukuku terimi tercih edilmektedir. Bu anlamda, vergi hukuku terimi, devletin kamu gücüne dayanarak elde ettiği tüm kamu gelirlerini içermek üzere kullanılmaktadır. Böylece vergilerin yanında, (resim), harç ve harcamalara katılma payı, fon geliri ve benzeri mali yükümler gibi kamu gücüne, yani hukuki cebre dayanan diğer kamu gelirleri de geniş anlamda vergi hukukunun konusunu oluşturmaktadır. Ancak, devletin piyasa ekonomisine katılması sonucu elde ettiği mülk ve teşebbüs gelirleri cebir unsuru taşımadıklarından, geniş anlamıyla vergi hukukunun kapsamı dışında kalmaktadır. Çünkü mülk ve teşebbüs gelirleri, esas olarak, özel hukuk ilişkileri çerçevesinde elde edilmektedir. Dar anlamda vergi hukuku ise kural olarak sadece mali yükümlerin bir türü olan vergilerin hukuki düzenini içermekte ve incelemektedir.

VERGİ HUKUKUNUN HUKUK SİSTEMİ İÇİNDEKİ YERİ VE BAĞIMSIZLIĞI SORUNU

Hukuk kurallarının mantıkî bir tutarlık taşıyan bir bütün oluşturmaları gerekir. Ancak, anlatım-araştırma kolaylıkları amacıyla hukukun özel hukuk ve kamu hukuku olmak üzere iki büyük gruba ayrılması Roma Hukuku'ndan bu yana süregelen bir gelenektir. Buna göre, kişilerin kendi aralarındaki ilişkileri düzenleyen kuralların özel hukuku; kişilerin devletle olan ilişkilerini düzenleyen kuralların ise, kamu hukukunu oluşturduğu kabul edilmektedir. Bu ayırım, genellikle, bu iki tür ilişkideki nitelik farkına dayandırılmaktadır. Özel kişiler arasındaki ilişkiler, esas olarak, hukuki eşitlik ve irade serbestisi esasına göre düzenlenirken, kişilerle devlet arasındaki ilişkilerin ise, devletin üstünlüğü ilkesine göre belirlendiği kabul edilmektedir.

Vergi hukuku kuralları öncelikle kamu yararının korunmasına hizmet etmektedir. Devlet egemenliğinin bir yansıması olan vergilendirme yetkisinin kullanılması sonucu oluşan vergi ödevi ilişkisinde taraflar eşit durumda değildir. Başka bir deyişle, vergi hukukunda özel hukukta olduğu gibi yatay değil, dikey hukuki ilişkiler söz konusudur. Bu itibarla, vergi hukuku ilişkisinde, kamu yararı ile bireysel yararlar arasındaki denge korunmaya özen gösterilmekle birlikte, kamu idaresiyle özel kişi arasında üstlük-astlık ilişkisi vardır. Nitekim vergi hukukunda kamu idaresi kamu kudretine dayanarak ilişkiyi yönetmek ve yönlendirmek yetkisinden/ ayrıcalığından yararlanmaktadır. Bu nitelikleri nedeniyle vergi hukukunun, klasik kamu hukuku-özel

hukuk ayırımında, kamu hukuku içinde yer aldığı kabul edilmektedir.

Vergi hukukunun bağımsızlığı sorunu, esas olarak, özel hukuk karşısındaki konumu açısından düşünülmektedir. Çünkü özel hukuktan kaynaklanan ilişkilerin vergilendirmeye ilişkin sonuçlarının kamu hukuku çerçevesinde düzenlenmesi, vergi hukuku için yeni bir disiplin olarak ortaya çıktığı dönemlerde bir kimlik sorunu hâline gelmiştir. Oysa vergi hukuku, özel hukukun kavram ve kurumlarından kendi bünyesine ve niteliğine uyduğu ölçüde yararlanmakta ve gerekirse bunları değiştirerek bünyesine uygun hâle getirmektedir. Aynı kavramlar ayrı hukuk dallarında farklı içerikler taşımakta, farklı anlamlar kazanmaktadır. Örneğin, özel hukukta borca ehil olabilmek için kanuni ehliyet denilen medeni hakları kullanma, yani fiil ehliyetine sahip olmak gerekmektedir. Oysa, verginin de bir borç olmasına rağmen, vergi mükellefi ve/ya da sorumlusu olabilmek için kanuni ehliyet/fiil ehliyeti aranmamaktadır (VUK.m. 9/I). Bu itibarla, küçük ya da kısıtlı bir kişi de vergi mükellefi/sorumlusu olabilmektedir. Ayrıca, kanuna ve ahlâka aykırı hukuki işlemler özel hukukta batıl işlemlerdir ve herhangi bir hukuki sonuç doğurmazlar. Vergi hukukunda ise, bu tür işlemler gelir unsurlarıyla ilişkilendirilmek şartıyla vergi mükellefiyeti ya da sorumluluğu doğurabilmektedir (VUK.m.9/II).

Vergi kanunları bazen özel hukuk hükümlerine doğrudan atıf yaparak orada geçerli olan kurum ve kuralların aynen uygulanmasını sağlamakta; bazen bu atıf dolaylı biçimde olmakta; fakat yine de özel hukuk kurumlarının nitelikleri ve geçerliği korunmaktadır. Oysa bazı durumlarda vergi hukukunun, özel hukuka özgü bir kısım kavram ve kurumu alıp değiştirdiği, yeniden ve özel biçimde tanımladığı görülmektedir. Bu sonuncu hâlde, vergi hukuku diğer hukuk dalları karşısında, bir tür bağımsızlık kazanmaktadır. Bu bağımsızlık, geniş ölçüde, vergi hukuku alanında dış görünümün (şekil şartlarının), içerik lehine önemini kaybetmesi sonucunu doğurmaktadır. Nitekim vergi hukuku bakımından önemli olan, işlemlerin, olay ve olguların gerçek nitelikleri, yani hukuki kalıpların ötesinde taşıdığı anlamlardır. Bu özellik, vergi hukukuna, özel hukukun belli kavramlarını yeniden belirleme imkânı yanında delil, isbat vb. hususlarda ona, özel hukuktan ayrılıp kamu hukukunun bir alt dalı yapan nitelikler kazandırmaktadır.

Özel hukukun vergi hukuku üzerindeki önceliğinden söz etmek mümkün değildir. Vergi hukuku, özel hukuk dallarıyla aynı düzeyde yer almaktadır. Vergi hukuku kavram, yorum ve uygulamalarını, anayasa normlarının/hükümlerinin güttüğü amaca uygun

olarak, bağımsız bir biçimde oluşturmaktadır. Bu anlamda, vergi hukuku özel hukuktan bağımsız bir nitelik taşımaktadır. Başka bir deyişle, vergi hukukunun kendine özgü değerlendirme ölçüleri bulunduğundan, “vergi hukukunun özel hukuk karşısında bağımsızlığı ilkesi” vergi hukukunun özelliklerinden biri olarak ortaya çıkmaktadır. Vergi hukukunun konumuna, kamu hukuku açısından bakıldığında, bağımsızlık ilişkisi daha değişik bir görünüm arz etmektedir. Hukuk sistemi içinde özel hukuktan bile tümüyle soyutlanamayacak bir dal sıfatıyla vergi hukukunun kamu hukuku açısından kendine özgü bir konuma sahip olmasının doğal karşılanması gerekir.

Ancak, bu özel konum, diğer hukuk dallarıyla çeşitli ilişkilerinin yanı sıra vergi hukukunun hukuk sistemi içinde yer aldığı gerçeğinin göz ardı edilmesine yol açmamalıdır. Başka bir deyişle, vergi hukukunun hem özel hukuk hem de kamu hukuku karşısında bağımsızlık durumu, onun hukuk bütünü içinde yer aldığı gerçeğini ortadan kaldırmamaktadır. Vergi hukukunun kamu hukukunun diğer dalları ile çeşitli ve yoğun ilişkileri vardır. Bu bağlamda, ceza hukuku, anayasa hukuku, devletlerarası kamu hukuku/devletler umumî hukuku ile olan ilişkiler bu bağlamda örnek olarak gösterilebilir. Vergi hukukunun idare hukuku ile olan ilişkileri, çok daha geniş kapsamlı ve girift niteliktedir. mali hukuk ve onun bir alt dalı olan vergi hukuku, geniş anlamda İdare Hukukunun kapsamında düşünülebilirse de her ikisi de özellikleri, ayrıntılı olarak düzenlenmiş olmaları ve uygulamada taşıdıkları önem dolayısıyla, bağımsız birer hukuk dalı kimliğini kazanmışlardır. Geniş anlamda İdare Hukukunun içine yerleştirilebilecek olan Mali Hukukun bir alt dalı olan Vergi Hukukundan kaynaklanan anlaşmazlıkların/uyuşmazlıkların, bu alana özgü kurallar, yöntemler ve tekniklerle çözüme bağlanması zorunluluğu, vergi hukukunun bağımsız ve özerk bir hukuk dalı niteliği kazanmasında geniş ölçüde etkili olmuştur.

Gelişen ve değişen vergi hukuku ilişkileri çerçevesinde vergi hukukunun kazandığı özellik ve kapsam, bu dalın ilişki içinde bulunduğu diğer hukuk dallarından bağımsız olduğunu kabul etmeye yeterli sayılmalıdır. Nitekim vergi hukuku, özel hukuk ve kamu hukukunun birçok ilke, kavram ve kurumundan yararlanmakta; temellerini idare hukukuna dayandırmakta; fakat kendine özgü ilke, kavram, kurum ve kurallarıyla da bağımsız bir hukuk dalı olma niteliğini kazanmış bulunmaktadır. Bu itibarla, bugün gelinen noktada vergi hukuku açısından bağımsızlık tartışmaları pratik önemini yitirmiş bulunmakta, daha

çok akademik düzeyde bir tartışma konusu niteliği taşımaktadır.

VERGİ HUKUKUNUN DİĞER HUKUK DALLARI İLE İLİŞKİSİ

Kamu hizmetlerinin finansmanında çeşitli kaynaklardan elde edilen gelirlerden yararlanılmaktadır. Günümüzde, devletin üstlendiği kamu hizmetlerinin yerine getirilmesinde yararlanan gelirler, Devletin mülkiyet ilişkisi temeline dayanan gelirlerinden çok, kişilerin iktisadî faaliyet ve değerlerinden pay alma anlamına gelen vergilerden oluşmaktadır. Bu itibarla, günümüzde kamu harcamaları daha çok vergilerle karşılanmaktadır. Vergiler, kamu hizmeti gören devletin lehine olarak kanundan doğan bir alacak hakkıdır. Vergi, alacaklısı devletin egemenlik gücüne dayanarak ülke ekonomisinden sağladığı bir iktisadî değer olduğu için, bu konudaki mükellef-devlet ilişkileri kamu hukuku ilişkisi niteliğindedir. Bu da devletin vergilendirme yetkisinin sınırlandırılması sorununun gündeme getirmektedir. Devlet, kişilerden, kamu alacağı biçiminde tek taraflı olarak gelir aktarma yetkisini ancak kanunla kullanabilmektedir. Vergilerin kanuniliği ilkesi olarak adlandırılan bu ilkenin anayasal dayanağını, 1982 Anayasası'nın 73'üncü maddesinin üçüncü fıkrası oluşturmaktadır.

Özel hukuk, bir toplum içinde eşit hak ve ödevlere sahip kişiler arasındaki ilişkileri düzenlemektedir. Bu hukuk dalında irade özgürlüğü ve eşitlik asıldır. Başka bir deyişle, özel hukuk ilişkilerinde, kural olarak emredici kurallar, yani astlık-üstlük ilişkisi söz konusu değildir. Oysa vergi hukuku kamu hukukunun bir dalıdır.

Kamu hukukunda geçerli olan astlık-üstlük ya da emredicilik özelliği vergi hukukunda da geçerlidir. Özel hukuk dalları ile vergi hukuku arasındaki ilişkilerden sonuçlar çıkarırken vergi hukukunun kamu hukukunun bir dalı olduğunu ve bağımsızlığını gözden uzak tutmamak gerekir.

Vergi hukukunun, özel hukuk grubunu oluşturan medeni hukuk, borçlar hukuku, ticaret hukuku gibi disiplinlerle yoğun bir ilişkisi bulunmaktadır. Vergi kanunlarının uygulanması sırasında özel hukuk kavramları ve kurumlarına çok sık olarak başvurulması gerekmektedir. Çünkü vergi kanunlarında yer alan vergiyi doğuran olaylar birçok durumlarda bir özel hukuk olgusudur. Örneğin, gelir vergisinde vergiyi doğuran olay olan gelir elde etme, kurumlar vergisi alanında vergiyi doğuran olay olan kurum kazancının elde edilmesi özel hukuk alanındaki faaliyetlerden kaynaklanmaktadır ve bu faaliyetlerin bir ürünüdür. Veraset ve intikal vergisi alanında vergiyi doğuran

olaylar olan mirasın intikali, ölüme bağlı tasarruf veya sağlararası ivazsız kazandırmalar özel hukuk alanında düzenlenmekte ve gerçekleşmektedir. Harçlar Kanunu kapsamındaki tapu harçları, satış, bağış, ölünceye kadar bakma sözleşmeleri gibi özel hukuk işlemlerinden kaynaklanmaktadır. Dolayısıyla vergi hukuku alanında özel hukukun kavram, işlem ve kurumlarından geniş ölçüde yararlanması kaçınılmazdır.

Vergi hukuku alanında işlem ve olguların hukuki biçiminden çok gerçek mahiyeti önem taşımaktadır. Başka bir deyişle, vergi hukukuna konu olan özel hukuk işlem, olay ve olguları, hukuki biçimleri ile değil, iktisadî neticeleri ile değerlendirilmektedir. Bu açıdan, vergi hukuku alanında, özel hukuk kavram ve kuralları vergi hukukunun damgasını taşımakta ve özel hukuktakinden daha değişik bir anlam ve kapsama sahip olabilmektedir. Örneğin, özel hukuk alanında gayrimenkul satış vaadi, satıştan bağımsız nitelik taşıyan bir ön-sözleşme, bir sözleşme yapma vaadi niteliğindedir. Vergi kanunu vergiyi doğuran olay olarak satışı kabul etmişse ve taraflar bir satış vaadi sözleşmesi yapmakla birlikte satışın bütün iktisadî neticelerini gerçekleştirmişlerse, vergi hukuku alanında bu satış vaadi, satış imişcesine vergiyi doğuran olay olarak değerlendirilmektedir. Nitekim Danıştay, vergi hukukunda muamelelerin iktisadî yönünün önemli olduğunu; dolayısıyla, medeni hukukun katı şekil şartlarına bağlı kalmanın vergi hukuku prensipleriyle bağdaşmadığını, gayrimenkulün iktisadî tasarrufu devredilmişse âdi şekilde yapılan ve dolayısıyla özel hukuk alanında geçerli olmayan bir gayrimenkul satışı sözleşmesinin vergiyi doğuran olay niteliğini taşıyabileceğini kabul etmektedir.

VERGİ HUKUKUNUN BÖLÜMLERİ

Ceza hukuku ve borçlar hukukunun genel ve özel düzenlemelerinin (hükümlerinin) ayrı ayrı incelenmesi yöntemine paralel olarak vergi hukuku bakımından da yapılan ilk ayırım genel vergi hukuku - özel vergi hukuku şeklindedir. Bu ayırma göre genel vergi hukukunda, bu hukuk dalının tümüne ilişkin ve bütün vergilerde uygulanacak temel ilkeler ve kurallar, vergi hukuku ilişkisinin niteliği, vergi borcunun doğması ve sona ermesi, vergi ödevine ilişkin kurallara aykırı davranışlar ve bunlara uygulanacak müeyyideler/yaptırımlar, vergilendirme alanında ortaya çıkan anlaşmazlıklar/uyuşmazlıklar ve bunların çözüm yolları; özel vergi hukukunda ise, konularına göre tek tek vergiler ve bunları düzenleyen kanunlar incelenmektedir. Örneğin, Türk Vergi Sisteminin tek tek vergiler itibarıyla ele alınıp incelenmesi özel vergi

hukuku olarak adlandırılan bir inceleme alanı oluşturmaktadır. Buna göre, "Türk Vergi Sistemi" denildiğinde, "Türk Özel Vergi Hukuku" anlaşılmaktadır.

Vergi hukuku bakımından ikinci ayırım ise, genellikle hukukta geçerli maddi hukuk-şekli hukuk yaklaşımına uygun olarak yapılmaktadır. Maddi vergi hukukunu, vergi borcuna bağlı hak ve ödevlerin doğumunu, sona ermesini ve bunların içeriğine ilişkin hukuki ilkeleri inceleyen hukuk dalı olarak tanımlamak mümkündür.

Maddi vergi hukuku, vergi alacağının konusunu, yöneldiği kişinin hak ve ödevlerini, vergi idaresinin mükellef ve/ya da sorumlu karşısındaki yetkilerini belirlemektedir. Şekli vergi hukuku ise, maddi hukuk kurallarıyla belirlenen vergi ilişkisinde hak ve yükümlülüklerin gerçekleştirilme usullerini düzenleyen hukuk dalıdır.

Yapılan ayırımlar birlikte incelendiğinde, maddi vergi hukukunun, genel vergi hukukunun bir kısım konularıyla tüm olarak özel vergi hukukunu; şekli vergi hukukunun ise genel vergi hukukunun geri kalan kısmını kapsadığı görülmektedir. Nitekim şekli vergi hukukunun konusuna giren Vergi Usul Kanunu, Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun, İdarî Yargılama Usulü Kanunu gibi kanunlar aynı zamanda genel vergi hukukunun belli konularını da içermekte, düzenlemektedir.

Vergi hukukunun bölümlerini, genel vergi hukuku-özel vergi hukuku ayrımı dikkate alınarak incelemekte yarar vardır. Bu itibarla, vergi hukuku öncelikle genel vergi hukuku ve özel vergi hukuku olmak üzere iki ana bölümden oluşmaktadır. Ayrıca, genel vergi hukukunun ise konuları itibarıyla bazı alt dallara ayrıldığı, bunların vergi usul hukuku, vergi ceza hukuku, vergi yargılaması hukuku ve vergi/ kamu icra hukuku olarak adlandırıldığı bilinmektedir. Ayrıca, yeni oluşan ve gelişen devletlerarası vergi hukuku da bu kapsamda ele alınmaktadır. Ancak, yapılan bu bölümlenmede, vergi usul hukuku, vergi yargılaması hukuku ve vergi/kamu icra hukuku şekli vergi hukukunun; vergi ceza hukukunun ve devletlerarası vergi hukukunun belli konuları ise maddi vergi hukukunun kapsamına girmektedir.

Vergi ceza hukuku ile devletlerarası vergi hukukunun, maddi yönünün yanı sıra şekli hukukta yer alan belli konuları da bulunmaktadır. Yukarıda değinilen dalların tümü Türk Genel Vergi Hukukunu oluşturmaktadır.

Türk Özel Vergi Hukukunu ise Türk Vergi Sistemi karşılamaktadır. Burada, yapılan tüm bölümlenme çabalarının büyük ölçüde öğrenme ve öğretme kolaylığı sağlama amacına yönelik olduğunu

belirtmek gerekir. Ayrıca, düzenleniş şekilleri itibarıyla vergi kanunlarında bu ayırımlara bağlı kalınmadığı da bilinmelidir. Gerçekten kuramsal nitelikleri farklı çeşitli hükümlere aynı kanunda yer verildiği gözlemlenebilmektedir.

ÜNİTE 2: VERGİ HUKUKUNUN KAYNAKLARI

KAYNAK KAVRAMI VE VERGİ HUKUKU BAKIMINDAN ÖNEMİ

Hukuk biliminde kaynak kavramının çeşitli anlamları vardır. Bu anlamlara göre kaynakların incelenmesinde çeşitli yaklaşımlar ortaya çıkmıştır. Birinci yaklaşıma göre kaynak, hukuk kurallarını koyan organları ifade etmektedir. Bu anlamda, yasama, yürütme ve yargı organı birer hukuk kaynağıdır. İkinci yaklaşıma göre kaynak, hukuk kurallarının büründükleri somut biçimlerdir. Buna göre, anayasa, kanun, Cumhurbaşkanlığı kararnamesi, tüzük, yönetmelik, tebliğ, yönerge, içtihat vb. hukukun kaynağını oluşturmaktadır. Niteliklerine göre pozitif hukukun kaynakları emredici ve bağlayıcı olmaları açısından asli kaynaklar; asli kaynaklarla düzenlenmiş konularda daha ayrıntılı düzenlemeler içerenler de yardımcı kaynaklar olarak adlandırılır.

Bu yaklaşımlar içerisinde incelenen vergi hukukunun kaynakları aynı olmakla beraber, gruplandırılması açısından farklılık göstermektedir. Bu çalışmada vergi hukukunun kaynakları, hukuk kurallarının doğduğu organ esas alınmak suretiyle incelenecektir. Bu yaklaşım içerisinde vergi hukukunda **kaynak**, mali yükümlülüklerin konulması, kaldırılması ve değiştirilmesinde yetkili organ ve bu yetkinin kullanılmasında geçerli olan normları ifade eder. Bu çalışmada, organlardan hareketle vergi hukukunun kaynaklarına yer verilecektir.

YASAMA ORGANINDAN DOĞAN KAYNAKLAR

Yasama organından doğan kaynaklar, normlar hiyerarşisi içinde anayasa ve kanunlardır. Ayrıca yürütme organından doğan kaynaklardan biri olan, uluslararası vergi anlaşmalarının bir kanun ile onayının uygun bulunması bunları da yasama organından doğan kaynaklar içerisinde değerlendirmemizi gerektirir.

Pozitif anlamda **anayasa**, bir devleti oluşturan yasama, yürütme ve yargı gibi temel organları bunların birbirleriyle ilişkilerini ve insan haklarını düzenleyen en üst hukuki metindir. Modern anlamda anayasa ise bireylerin temel hak ve özgürlüklerinin etkili bir şekilde korunabilmesi için devlet gücünün sınırlandırılmasını ifade eder.

Bu açıdan modern anayasaların ortaya çıkışı ile vergilendirme yetkisi arasında yakın bir ilişki vardır.

Vergilendirme yetkisi, devletin sınırlandırılan ilk yetkilerindendir.

Bu yüzden bütün anayasalarda vergi hukukunun temel ilkelerinden biri olan "kanunsuz vergi olmaz" ilkesine yer verildiğini görürüz. Birinci ünite de açıklandığı üzere 1982 Anayasasının "vergi ödevi" başlığını taşıyan 73. maddesinde vergi ve benzeri yükümlülüklerin yasa ile konulacağı belirtildikten sonra, Cumhurbaşkanının vergilendirme alanında sahip olacağı yetkinin kapsamı ve sınırları çizilmiştir.

Kanun, TBMM tarafından, kanun adında ve kanun yapma usullerine göre çıkartılan, genel, soyut, sürekli ve yaptırımı olan yazılı kurallardır. Kanunlar, Anayasanın 73'üncü maddesinin 3'üncü fıkrası hükmü gereği vergi hukukunda temel kaynak niteliği taşımaktadır. Verginin konulması, kaldırılması ve değiştirilmesi ilke olarak kanunla yapılabilir. Buna, vergilerin kanuniliği ilkesi diyoruz. Ancak Anayasa Mahkemesine göre vergiler, kanunla düzenlenirken sadece vergilerin kanuniliği ilkesini yerine getirmek için konulmaları yeterli görülmemektedir. Aynı zamanda vergi kanunlarının verginin temel unsurlarını (verginin konusunu, verginin mükellefini, vergiyi doğuran olayı, verginin matrahını, yükümlüsünü, oranını, muafiyetini, indirimini, istisnasını, zamanaşımını, vb.) da açıkça düzenlemiş olması gerekmektedir. Bu kurucu unsurları taşımayan bir düzenleme biçimsel anlamda vergi yasası adını taşısa bile maddi anlamda vergi yasası olarak nitelendirilemez.

Vergi kanunlarını diğer kanunlardan ayıran diğer bir unsur da vergi kanunlarının uygulanabilmesi için sadece Resmî Gazete'de yayınlanmasının yeterli görülmemesidir.

Vergi kanunlarının her zaman uygulanabilmesi için yıllık olarak düzenlenen "Bütçe Kanunu" içerisinde yer alması gerekir. Bütçe Kanunu, bir yıl içerisinde devlet gelirlerinin toplanması ve kamu harcamalarının yapılması için yasama organının yürütme organına verdiği izni gösteren bir kanundur. Vergi hukukunun bütçe ile ilişkisi, bütçenin kamu hizmetlerinin finansmanını sağlamak için gerekli olan vergi gelirlerinin toplanmasına izin vermesidir. Bütçe kanunu ile izin verilmemesi hâlinde vergi kanunu yürürlükten kalkmış sayılmaz, sadece o yıl içerisinde askıda kalır. Yani uygulanması durdurulmuş olur. Bu durumda vergilerin toplanabilmesi için vergi kanunlarının, yıllık olarak hazırlanan bütçe kanunlarının (C) cetvelinde yer alması gerekmektedir. Buna "ön izin ilkesi" denir.

Uluslararası vergi antlaşmaları, devletlerin vergi kanunlarını, kanunların mülkiliği ve şahsiliği ilkelerini bir arada uygulamaları sonucunda ortaya çıkan çifte

vergilemenin önlenmesine yönelik normlardır. Çifte vergilemede birden fazla devletin egemenliği çakışmaktadır. Bu sorun ilgili devletlerin iç mevzuatı ile birlikte, uluslararası hukuk ilkelerine göre çözümlenmeye çalışılmaktadır. Yani devletler ya tek taraflı vergilendirme yetkisini kısıtlayarak ya da ikili veya çok taraflı antlaşmalarla sorunun çözümünü gerçekleştirmeye çalışmaktadırlar. Uluslararası vergi antlaşmaları, çifte vergilendirmenin ortadan kaldırılması ya da hafifletilmesinin yanında bazı vergilendirmeyi ilgilendiren konularda da yapılabilmektedir. Devletler, uluslararası vergi kaçakçılığının ve vergiden kaçınmanın önlenmesi, vergi idarelerinin verginin tahakkuku ve tahsilinde etkinliğinin artırılması, bilgi alışverişinin genişletilmesi, vergi yasalarının uyumlaştırılması ve uyuşmazlıkların çözümünü kolaylaştırma gibi nedenlerle aralarında antlaşmalar yapmaktadırlar.

YÜRÜTME ORGANINDAN DOĞAN KAYNAKLAR

Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri Anayasanın 104'üncü maddesinde 6771 sayılı kanunla Anayasada değişiklik yapılarak yeniden düzenlenmiştir. Cumhurbaşkanı, yürütme yetkisine ilişkin konularda iki şekilde Cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarabilir. Bunlardan birincisi olağan yönetim hallerinde çıkartılan kararnamelerdir. Olağan yönetim halleri savaş ve olağanüstü hallerin olmadığı yönetim zamanlarıdır. Bu kararnamelerle Anayasanın ikinci kısmının birinci ve ikinci bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleriyle dördüncü bölümde yer alan siyasi haklar ve ödevler Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle düzenlenemez. Vergi ödevi başlığını taşıyan 73'üncü madde de siyasi hak ve ödevler bölümünde yer alır. Dolayısıyla normal yönetim hallerinde Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri ile vergi konulması, değiştirilmesi söz konusu olamaz. İkinci tür Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri ise savaş hallerinde ve olağanüstü hal ilan edilen hallerde çıkartılan kararnamelerdir. Olağanüstü hallerde çıkartılan Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri ile bu kısıtlama ortadan kalkar. Anayasanın ikinci kısmının birinci ve ikinci bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleriyle dördüncü bölümde yer alan siyasi haklar ve ödevler konusunda Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri ile düzenleme yapılabilir. Kısaca olağanüstü hal uygulandığı hallerde Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri ile vergi konulabilir, kaldırılabilir veya değişiklik yapılabilir.

Cumhurbaşkanlığın kararları, Cumhurbaşkanının yürütme yetkisinden kaynaklanan idari kararlarıdır. Vergileme konusunda vergi kanunları ile belirlenmiş olan alt ve üst sınırlar arasında kalmak kaydıyla

vergilerin istisna, muafiyet indirim ve oranlarında değişiklik yapma yetkisi Cumhurbaşkanlığı Kararları ile düzenlenebilir.

Yönetmelikler, başbakanlık, bakanlıklar, kamu kurum ve kuruluşları tarafından kendi görev alanlarını ilgilendiren konularda, kanunların ve Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinin uygulanmasını göstermek üzere ve bunlara aykırı olmamak koşuluyla çıkardıkları, düzenleyici işlemlerdir (AY md 124). Hangi yönetmeliklerin RG’de yayımlanacağı kanunla belirtilir.

Yönetmelikler, normlar hiyerarşisinde kendinden önce gelen Anayasa, kanun, Cumhurbaşkanlığı kararnameleri gibi hukuk kaynaklarına aykırı hükümler getiremezler.

Yönetmelikler hakkında da kanunlara aykırılık sebebiyle Danıştay’da iptal davası açılabilir. Yönetmelikler de tüzükler gibi verginin temel unsurları hakkında düzenleme yapamazlar ve vergi hukukunda yardımcı kaynak niteliğindedirler. Bunun yanında yönetmeliklerin yürürlüğe konulabilmesi için tüzükler gibi Danıştay incelemesinden geçirilmeleri de gerekmektedir. Ancak mali konular hakkında çıkarılacak olan yönetmelikler Sayıştay’ın görüşü alınarak yürürlüğe konulacaktır.

Genel tebliğ ler vergi kanunlarının uygulanmasını kolaylaştırmak üzere Hazine ve Maliye Bakanlığı veya Gelir idaresi Başkanlığı tarafından çıkarılan ve kanunların açıklanmasını ve yorumlanmasını kapsayan genel nitelikteki direktiflerdir. Uygulamada, vergilere ilişkin genel tebliğler Gelir İdaresi Başkanlığı tarafından çıkarılmaktadır.

Özelge (mukteza), yükümlülerin, vergi durumlarını öğrenmek ve vergi uygulamaları bakımından karşılaştıkları şüpheli veya tereddüde yol açan bireysel olaylar hakkında Vergi Dairesi Başkanlığı kurulan yerlerde Vergi Dairesi Başkanlığı, vergi dairesi başkanlığı bulunmayan illerde Defterdarlık tarafından verilen yazılı bilgilerdir. Özelge talepleri, mükellefler ile vergi sorumluları, bunların mirasçıları, yetki belgesine sahip kanuni temsilcileri veya vekillerince yapılır. Özelge, mükelleflerin gelir veya kurumlar vergisi bakımından sürekli mükellefiyetlerinin bulunduğu vergi dairesi başkanlıkları ile vergi dairesi başkanlığı bulunmayan illerde defterdarlıklardan talep edilir.

YARGI ORGANINDAN DOĞAN KAYNAKLAR

Vergilerin yasallığı ilkesinin bir sonucu olarak yargı organlarının, yani mahkemelerin, vergi veya benzeri bir mali yükümlülük getirebilmeleri elbette mümkün değildir. Ancak, bazı yüksek mahkeme kararlarının

vergi uygulaması üzerinde son derece önemli bir etkisi vardır. Örneğin, Anayasa Mahkemesi bir vergi yasasını tümüyle veya belirli hükümleri itibariyle iptal edebilir. İçtihatları Birleştirme Kararlarıyla da belirli bir yorum tarzı bağlayıcı bir şekilde ortaya konabilir. Şimdi yargısal kararların vergi hukukunda kaynak olma sorunu üzerinde durabiliriz.

Anayasa Mahkemesi, Anayasa’nın 148’inci maddesi uyarınca kanunların, Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinin ve TBMM içtüzüğünün şekil ve esas bakımından Anayasaya uygunluğunu denetleyen bir yüksek mahkemedir. Yine Anayasaya göre Anayasa Mahkemesinin kararları kesindir ve yasama, yürütme ve yargı organlarını, idare makamlarını, gerçek ve tüzel kişileri bağlayıcı niteliktedir. Bununla birlikte, Anayasa Mahkemesi’nin iptal kararları kesinleşmiş hukuki sonuçları ortadan kaldırmaz.

Yüksek Mahkemeler kendi bünyesindeki dairelerin benzer konularda farklı görüşler, uygulamalar ve kararlar almasını engellemek ve karar birliğini sağlamak amacıyla bir üst kurul olan İçtihadı Birleştirme Kurulunu toplayarak yeni bir karar (İBK) alırlar. Bununla kararlar arasında farklılıkları ve çelişkileri giderirler. İçtihadı Birleştirme Kararları içtihatla herhangi bir değişiklik olana kadar uyulması zorunlu bir kaynaktır. Buna göre İBK vergi hukuku açısından da bağlayıcı niteliğe sahiptir.

Vergi hukukunda Danıştay ve hürriyeti bağlayıcı cezalarda Yargıtay Ceza Genel Kurulu veya Büyük Genel Kurulun Kararları kaynak olma özelliğine sahip İçtihadı Birleştirme Kararları’dır.

Vergi mahkemesi, Bölge İdare Mahkemesi, Danıştay Daire kararları somut kararlar olup alınan kararlar vergi idaresi için benzer olaylarda bağlayıcı değildir. Bu tür mahkeme kararları vergi hukukunda bağlayıcı olmayan yardımcı kaynak niteliğindedir. Bunun yanında bahis konusu kararların diğer mahkemeleri ve hatta aynı mahkemeyi başka bir olayda da bağlaması söz konusu değildir. Alınan kararlar sadece, alındığı davada mahkemeyi ve tarafları bağlayıcı niteliktedir.

Ancak uygulamada Danıştay daire ve kurullarının kararları belli bir konuda, Maliye Bakanlığının görüşünden farklı bir biçimde, tekrarlanmaya başlarsa, Maliye Bakanlığı, yayınladığı genelge ve tebliğlerle vergi dairelerinin bu tür “yerleşik kararlara” uymasını sağlamaktadır. Böyle bir geleneğin yerleşmesinde, yargı organlarını, Hazinesin kaybedeceği belli olmuş davalarla meşgul etmemek amacının olduğu açıktır.

ÜNİTE 3: VERGİ KANUNLARININ UYGULANMASI

VERGİ KANUNLARININ YER BAKIMINDAN UYGULANMASI

Kanunların uygulandığı yerin, yani kanunların hangi coğrafi sınırlar dâhilinde uygulanabileceğinin bilinmesi, kanunların uygulanması bakımından büyük önem taşımaktadır. Kanunların yer bakımından uygulanması konusunda iki ana ilke benimsenmektedir.

Bunlardan birincisi, kanunların mülkiliği (ülkeselliği) ilkesidir. Bu ilkeye göre, her devletin kanunları o devletin ülkesinde, kural olarak, vatandaş ya da yabancı herkese ve bütün hukuki işlemlere uygulanmaktadır. Kanunların yer bakımından uygulanması konusunda benimsenen ikinci ilke ise kanunların şahsiliği (kişiselliği) ilkesidir. Bu ilkeye göre, kişi nereye giderse gitsin, tâbiyetinde (uyruğunda) bulunduğu devletin kanunlarına bağlıdır.

Vergi kanunlarının uygulama alanının belirlenmesinde iki ilke esas alınmaktadır.

Bunlardan birincisi, egemenlik alanı (mülkîlik) ilkesi; ikincisi ise, şahsîlik (tâbiyet-ikametgâh) ilkesidir. Birinci ilke, genel olan ilkedir; uygulanması daha eski ve yaygındır. Buna göre, devletin egemenlik alanında oluşan bütün vergiyi doğuran olaylar ve konular o ülkenin kanunlarına göre vergiye tâbi tutulur. Bu ilkeye kaynak ilkesi, yani vergi matrahlarının kaynağı olan ekonominin sahibi olan devletin vergilendirme yetkisine sahip olması ilkesi de denilmektedir. Buna karşılık, ikinci ilke, vergi kanunlarının uygulama alanını, ilişkileri kuran gerçek ya da tüzel kişinin tâbiyet veya ikametgâh ülkesinin yasaları tarafından belirlenmesidir. Bu itibarla, vergilendirme yetkisinin yer bakımından uygulama alanının sınırlandırılmasında iki temel ilkeden yararlanılmaktadır. Bunlardan biri kaynak ilkesi; diğeri ise şahsîlik/kişisellik ilkesidir. Genel olarak kanunların yer bakımından uygulanmasında mülkîlik ilkesi ile şahsîlik ilkesinin benimsenmekte olduğunu yukarıda ifade ettik. Vergi hukuku bakımından bu ilkelerin isimlendirilmesinde farklı bir yaklaşım benimsenmektedir. Bu bağlamda, mülkîlik ilkesi vergi hukukunda kaynak ilkesi olarak ifade edilmektedir. Vergilendirilmesi gereken ekonomik değerlerin hangi ülke ekonomisinde yer aldığı ve/ya da kaynaklandığı dikkate alınarak hangi devletin vergilendirme yetkisine sahip olduğu belirlenmeye gayret edilmektedir. Şahsîlik ilkesi ise vergi hukukunda aynı adla anılsa da farklı esasa dayandırılmaktadır. Çünkü bu ilkeye göre, kişinin sadece vatandaşlık bağı ile bağlı olduğu devletin vergilendirme yetkisine tâbi olduğu benimsenmemektedir. Ayrıca, bu ilkenin uygulanması bakımından kişinin belli bir süre bir

ülkede ikamet etmesinin de aranması gerekmektedir. Başka bir deyişle, bir devletin vatandaşı olmak o devletin vergilendirme yetkisine her kayıt ve şart altında tâbi olmak anlamına gelmemektedir. Bu başlık altında, vergi kanunlarının yer bakımından uygulanmasına egemen olan ilkeler açıklanmaya çalışılmaktadır.

Vergi kanunlarının yer bakımından uygulanmasında genel ilke, diğer kanunlarda olduğu gibi, bir devletin kanunlarının o devletin ülkesinde uygulanabilmesidir. Nitekim Türkiye Cumhuriyeti Devletinin ülkesinde ister vatandaşlar ister yabancılar tarafından gerçekleştirilsin, bütün işlem ve ekonomik faaliyetlerden ve sahip olunan varlıklardan Türk vergi kanunları uyarınca vergi alınmaktadır. Başka bir deyişle, kaynağı Türk ekonomisi olan bütün vergi konularının, Türk kanunlarına göre vergilendirilmesi gerekmektedir. Mali hukukta buna **kaynak ilkesi**, uluslararası hukukta ise kanunların mülkiliği ilkesi denilmektedir.

Vergi kanunlarının yer bakımından uygulanmasında benimsenen ikinci ilke, egemenlik alanını değil, vatandaşlık bağına vergi kanunlarının uygulama alanının sınırlarını belirleme ölçüsü olarak almaktadır. Bu ilkeye göre, bir vatandaşın hem kendi ülkesinde hem de yabancı ülkelerde gerçekleştirdiği tüm işlemlerden ve yaptığı tüm faaliyetlerden vatandaş olduğu devletin kanunlarına göre vergi ödemesi gerekmektedir. Bu ilkeye, kanunların **şahsiliği ilkesi** denilmektedir. Ancak, vergi kanunlarında şahsîlik ilkesi daha yaygın bir biçimde tâbiyete değil, ikametgâha (yerleşme yerine) göre uygulanmaktadır. Kaynak ilkesi, özellikle harçlar ve damga vergilerinde uygulanmaktadır. Çünkü bu tür vergiler nitelikleri gereği geniş ölçüde yararlanma ilkesinin uygulanmasına elverişlidir. Bir ülkede yaşayan kişilerin tâbiyetleri ve/ya da ikametgâhları ne olursa olsun, devletin sağladığı hizmetlerden yararlanmaları hâlinde, bu yararlanmanın karşılığını vergi biçiminde ödemeleri gerektiği kabul edilmektedir. Ayrıca, gayrimenkul vergileri ile harcama vergileri de kaynak ilkesine dayanmaktadır. Dolaysız vergiler/şahsî vergiler ve veraset ve intikal vergileri alanında ise şahsîlik ilkesi geniş bir uygulama alanı bulmaktadır. Şahsîlik ilkesinin de en çok uygulananı ikametgâhı esas alan türüdür. Tâbiyete, ikametgâha göre, daha seyrek olarak ve genellikle onu tamamlayıcı nitelikte başvurulmaktadır.

Vergi Usul Kanunu'nda, vergi kanunlarının yer bakımından uygulama alanına ilişkin genel bir hüküm bulunmamaktadır. Özel vergi kanunlarında ise, o kanunda düzenlenen verginin yer yönünden uygulama alanını belirleyen özel kurallara yer

verilmektedir. Nitekim Türk vergi kanunlarında hem kaynak hem de belirli ölçüde şahsîlik ilkelerine ilişkin hükümlerin yer aldığı görülmektedir. Gelir Vergisi Kanunu, Türkiye’de yerleşmiş olanları; resmî daire ve müesseseler veya merkezi Türkiye’de bulunan teşekkül ve teşebbüslere bağlı olup, adı geçen daire, müessese, teşekkül ve teşebbüslerin işleri dolayısıyla yabancı memleketlerde oturan Türk vatandaşlarını, “tam mükellef” olarak tanımlamaktadır (GVK.m.3). Tam mükelleflerin, hangi ülkede olursa olsun, elde ettikleri bütün gelirler toplanarak vergilendirilmektedir. Bu itibarla, Gelir Vergisi Kanunu’nun 3’üncü maddesi, tam mükellefiyette ikametgâh esası ile tâbiyet esasına dayalı şahsîlik ilkesini benimsemektedir. Kurumlar Vergisi Kanunu’na göre, kanuni veya iş merkezinden biri Türkiye’de bulunan kurumlar tam mükelleftir. Tam yükümlü kurumlar, Türkiye’de elde ettikleri kazançlarla birlikte Türkiye dışında elde ettikleri kazançların tümü üzerinden vergilendirilmektedir (KVK.m.3/(1)). Bu itibarla, Kurumlar Vergisi Kanunu tam mükellefiyette, kanuni merkez veya iş merkezi esasına dayalı şahsîlik ilkesini benimsemektedir.

Katma Değer Vergisi Kanunu’nun 1’inci maddesi, Türkiye’de yapılan mal teslimi ve hizmet ifası ile Türkiye’de mal ve hizmet ithalatını vergilendirmektedir. Kanun’un 6’ncı maddesine göre, işlemlerin Türkiye’de yapılması, malların teslim anında Türkiye’de bulunmasını, hizmetin ise Türkiye’de yapılmasını, değerlendirilmesini veya hizmetten Türkiye’de yararlanılmasını ifade etmektedir. Bu konuda, Katma Değer Vergisi Kanunu mülkîlik (kaynak) ilkesini benimsemektedir. Ancak, bu ilke ihracat istisnası (KDVK. m.11-12), taşımacılık istisnası (KDVK.m.14); diplomatik istisnalar (KDVK. m.15) ile yumuşatılmaktadır.

VERGİ KANUNLARININ ZAMAN BAKIMINDAN UYGULANMASI

Bütün kanunlarda olduğu gibi, vergi kanunlarında da yürürlüğün iki boyutu, yani zaman ve mekân (yer) boyutu vardır. Vergi kanunlarını sağlıklı bir biçimde uygulayabilmek için onların uygulanma alanını bilmek yeterli değildir. Aynı zamanda bu kanunların uygulanabilirliğini zaman boyutunda da bilmek gerekmektedir. Başka bir deyişle, kanunların uygulanması bakımından, bir vergi kanununun ne zaman yürürlüğe girdiğini; ne zaman yürürlükten kalktığını, yürürlüğe girmeden önceki ya da yürürlükten kalktıktan sonraki olaylara uygulanıp uygulan(a)mayacağını bilmek büyük önem taşımaktadır.

Vergi kanunlarının zaman bakımından uygulanmasında da diğer kanunların uygulanmasında olduğu gibi, yürürlük tarihinden önceki dönemler için geçerli olmama, geçmişte kapsamama (makale adem-i şümûl) ilkesi benimsenmektedir. Zaman bakımından bir vergi kanununun aynı zamanda (aynı dönemde) aynı konuya birden fazla kereler uygulanmasına iç hukuk bakımından mükerrer (çifte) vergileme denilmektedir. Bir vergi konusuna birden fazla devlet kanununun vergi koyması ise, devletlerarası veya mekân bakımından mükerrerliktir. Kanunların mekân bakımından uygulama sınırlarını ve devletlerarası mükerrerliği önlemek için yapılan mükerrer (çifte) vergilendirmeyi önleme andlaşmaları devletlerarası vergi hukukunun konusunu oluşturmaktadır.

Vergi hukuku alanında, kural olarak, kanunların geçmişte yürümesi mümkün değildir. Vergiyi doğuran olaya, vergiyi doğuran olayın meydana geldiği tarihte yürürlükte olan hükümler uygulanmaktadır. Bu noktada vergi hukuku ile ceza hukuku arasında paralellik kurmak mümkündür.

Ancak, ceza hukukundan farklı olarak, mükellef lehine yapılan düzenlemeler kanunda açık bir hükmün bulunması hâlinde geçmişte yürütülebilmektedir. Oysa mükellef lehine yapılan düzenlemenin belirli şartlar dâhilinde geçmişte yürü(tül)mesinin kabul edilmesinde yarar vardır.

Bir kanunun ne zaman yürürlüğe girdiğinin bilinmesi, bu kanunun ne zamandan başlayarak uygulanacağını ve aynı konudaki diğer kanunlarla çatışması hâlinde de hangi kanunun uygulanma önceliğine sahip olacağını belirlemek bakımından önemlidir. Aynı konuda, aynı nitelikte iki kanunun aynı zamanda uygulanmaması ilkesi, belli bir anda hangi kanunun yürürlükte olduğunun belirlenmesini ve bilinmesini gerekli kılmaktadır.

Genel olarak bütün kanunlarda olduğu gibi, vergi kanunlarının yürürlüğe girebilmeleri için de en önemli şart, bunların yayımlanmalarıdır. Nitekim Anayasa, kanunların yayımlanmaları gereğini açıkça belirtmektedir (Any.m.89). Ayrıca, 1928 tarihli ve 1322 sayılı Kanunların ve Nizamnamelerin Sureti Neşir ve İlânı ve Meriyet Tarihi Hakkında Kanun’a (2/7/2018 tarihli ve 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 231 inci maddesiyle bu Kanun 9/7/2018 tarihinden itibaren yürürlükten kaldırılmış olup aynı Kanunun Geçici 15 inci maddesi uyarınca Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile yeni bir düzenleme yapıncaya kadar bu Kanun hükümlerinin uygulanmasına devam edilir) göre de, yazılı hukuk kuralları Resmî Gazete’de yayımlanmadıkça yürürlüğe girememektedir (m. 3). Kanunların yayımı onların yürürlüğe girmeleri için gerekli bir şart olduğu hâlde, yeterli değildir. Çünkü

yürürlük tarihinin belirlenmesi/bilinmesi gerekmektedir. Kanunlar, genellikle ne zaman yürürlüğe girecekleri konusunda açık bir hükme yer vermektedir. Bu durumda kanun, o tarihte yürürlüğe girmektedir. Bu hüküm, ilgili kanunun yürürlük maddesinde yer almaktadır. Kanunlar genellikle yayımı tarihinde yürürlüğe gireceklerini belirtmektedir. Bazı hâllerde, kanunun yürürlük tarihi olarak yayımı tarihinden başka bir tarih de kararlaştırılabilmektedir. Bu tarih, genellikle gelecekteki bir tarih olmaktadır. Kanunların ne zaman yürürlükten kalktığının bilinmesi de önem taşımaktadır. Bu konuda önemli ve karmaşık sorunlar ortaya çıkmaktadır. Kanunların yürürlükten kalkması, yürürlükten kaldırma, Anayasa Mahkemesinin (yürürlükten) kaldırma/iptal kararı vermesi ve/ya da sürenin sona ermesi sonucunda gerçekleşmektedir. Yürürlükten Kaldırma (İlga Etme): Bir kanunun yürürlükten kalkması çeşitli yollarla olabilmektedir. Bunlardan en doğal olanı ve en sık rastlanılanı, bir kanunu diğer bir kanunun yürürlükten kaldırmasıdır. Kanunlar belirli ihtiyaçları karşılamak amacıyla çıkarılmakta ve bu ihtiyaçları karşılayabildikleri sürece yürürlükte kalmaktadır. Zamanla kanunların eskimesi, günün şartlarına ve ihtiyaçlarına cevap veremeyecek hâle gelmesi durumunda ya yürürlükte olan kanunların bazı hükümlerinin değiştirilmesi yoluna gidilmekte ya da bunların yerine yeni kanunlar çıkarılmaktadır.

Birinci durumda, yeni çıkarılan kanunla yürürlükteki kanunun bazı maddeleri değiştirilmekte ve yeni hükümler eskilerinin yerine geçmektedir. İkinci durumda ise aynı alanda yeni bir kanunun kabulü ve yürürlüğe girmesi hâlinde, eski kanun yürürlükten kalkmakta ve yeni kanun hükümlerinin uygulanması gerekmektedir.

Yürürlükten kaldırma açık (sarih) olabileceği gibi üstü kapalı (zımnî) da olabilmektedir. Bir kanun, Kaldırılan Hükümler başlığı altında getirdiği hükümlerle bir kanunu ya da bir kanunun bazı hükümlerini açık bir biçimde yürürlükten kaldırabilmektedir. Ancak, kanunlarda her zaman bu şekilde açık ifadelere yer verilmemektedir.

Çoğu zaman, yeni çıkan kanun hükümlerine aykırı hükümlerin yürürlükten kaldırıldığı belirtilmektedir. Ne var ki, bu aykırılığı belirleyebilmek her zaman kolay olamamaktadır. Bu konuda genel kural, yeni kanunun eski kanunu yürürlükten kaldırmasıdır. Ancak, kanunların genel ya da özel nitelikte olmaları bu genel kuralın her zaman geçerli olmasını engellemektedir. İki genel ya da iki özel kanunun çatışması hâlinde sözü edilen kural geçerlidir. Kanunlardan biri genel, diğeri özel ise bu durumda

genel kanun özel kanundan önce yürürlüğe girmişse özel kanunun genel kanunu kendi uygulama alanı yönünden yürürlükten kaldırdığı kabul edilmektedir. Özel kanun genel kanundan önce yürürlüğe girmişse bu durumda kanun koyucunun iradesinin araştırılması gerekmektedir. Kanunlar kural olarak, yürürlüğe girmeleri ile yürürlükten kalkmaları arasında geçen süre içinde uygulanmaktadır. Kanunların yürürlüğe girmeden önceki olay ya da işlemlere uygulan(a)mamasına kanunların geçmişe yürümemesi ilkesi denilmektedir.

Kanunların geçmişe yürümemesi (makale adem-i şumûlû), hukukta genellikle benimsenen bir ilkedir. Bu ilkeye göre, bir kanun yürürlüğe girdiği tarihten sonra uygulanma imkânı bulmaktadır. Bu tarihten önceki olay ve işlemlere o zaman yürürlükte olan kanun hükümlerinin uygulanması gerekmektedir. Bu ilkenin benimsenmesinin temel gerekçesi ve esprisi, kanun koyucunun keyfi hareketlerini engellemek ve hukuk kurallarına karşı kişilerin toplum güven duymasını sağlamaktır. Bu bağlamda, kanunların geçmişe yürümemesi ilkesi ile önceki kanun zamanında usulüne uygun olarak elde edilen haklar korunmaktadır.

VERGİ KANUNLARININ ANLAM BAKIMINDAN UYGULANMASI

Soyut kanun hükümlerinin somut olaylara uygulanabilmesi için üzerinde durulması gereken hususlardan biri de hukuk kurallarının anlam bakımından uygulanmasının, yani hukuk kurallarının yorumlanmasının ne anlama geldiğinin belirlenmesi/bilinmesidir. Hukuka uygun bir uygulamanın yapılabilmesi, hukuk kurallarının isabetli bir biçimde yorumlanmasına bağlıdır. Başka bir deyişle, hâkimin bir soyut hukuk kuralını somut bir olaya uygulayabilmesi, o kuralın yorumlanmasını gerektirmektedir.

Yorum yapılırken uygulanacak yöntem, varılacak sonucu büyük ölçüde etkilemektedir. Bu konuda Vergi Usul Kanunu, "Vergi kanunları lafzı ve ruhu ile hüküm ifade eder" (VUK. m.3/A, II) kuralına yer vermekte ve Anayasa da temel haklar konusunda yasama organı tarafından çıkarılacak kanunların Anayasanın "sözüne ve ruhuna uygun" olması gerektiğini belirtmektedir (Any. m. 11/II, 13/I).

ÜNİTE 4: VERGİ HUKUKUNDA YORUM

HUKUKUN GENEL TEORİSİNDE YORUM

Bir hukuk kuralının uygulanabilmesinin ön koşulu, kuralda soyut olarak tasvir edilen olayların dış dünyada somut olarak gerçekleşmiş olmasıdır. Bir benzetme yapmak gerekir ise hukuk uygulamacısı

terazinin bir gözüne hukuk kuralındaki soyut olayı, diğer gözüne de dış dünyada gerçekleşen -somut- olayı koyar ve soyut-somut olayın aynılığı ya da farklılığına ilişkin saptama yaptıktan sonra, kuraldaki hukuki sonucun ortaya çıkıp çıkmadığına karar verir. Dolayısıyla, hukuk kuralının uygulanma sürecinde, hukuk kuralında tanımlanan soyut olayın unsurları ve kapsamının belirlenmesi, bir başka ifade ile hukuk kuralının anlamlandırılması, daha teknik bir ifadeyle yorumlanması gerekir.

Yorum faaliyeti neticesinde hukuk kuralındaki soyut olayın unsurları ve kapsamı, bir başka deyişle kuralın uygulama koşulları belirlenir. Hukuk kuralının anlamının belirlenmesi olarak da tanımlanabilen yorum faaliyetinde, kuralı koyan iradenin mi -sübjektif teori-, yoksa tamamlanmakla yasa koyucunun iradesinden bağımsız bir kimlik kazanan kuralın iradesinin mi -objektif teori- esas alınması gerektiği hukuk metodolojisinin temel sorunlarından biridir. Bu metodolojik sorunun ayrıntılarına girilmeyecek olmakla birlikte, belirtilmesi gerekir ki yorum faaliyetinde, kuralı koyan iradenin mi yoksa kuralın iradesinin mi esas alınacağına yönelik tercih, aşağıda ele alınacak yorum yöntemlerine ilişkin bir tercih anlamına da gelmektedir. Gerçekten de yorum faaliyetinde, kuralı koyan organın iradesinin esas tutulması, tarihi yorum yönteminin; kuralın metinde yer alan kelimelere göre anlamlandırılması lafzi -deyimse yorum yönteminin, kuralın yer aldığı kurallar bütünü/sistem içinde anlamlandırılması, sistematik yorum yönteminin; kuralın içinde bulunan sosyal ve ekonomik koşullara göre kuraldan algılanan bütünsel amacı esas tutulması da amaçsal -gai- yorum yönteminin tercihi sonucunu doğurmaktadır.

YORUM TÜRLERİ

Yasama yorumu, kuralın yasa koyucu tarafından yorumudur. Yasa koyucunun bir yasa kuralının nasıl uygulanması gerektiğine ilişkin görüşünü belirtmek suretiyle bulunduğu bu yorum faaliyetinde, yorumdan ziyade bir yeni kural yaratma veya mevcut bir kurala yeni içerik kazandırılması faaliyetinden söz etmek daha doğrudur. Türk Hukuk Sistemi'nde sadece 1924 Anayasası'nda mevcut olan bu yorum türüne isabetli bir biçimde 1961 ve 1982 Anayasaları'nda yer verilmemiştir.

Kamu hukuku ilişkilerinde hukuk kuralını uygulayacak kamu idarelerinin uygulanması olası hukuk kuralını nasıl anladıkları ve nasıl uygulayacaklarına yönelik görüşleri, **idari yorum** olarak adlandırılmaktadır. İdari yorum, vergi hukukunda özel bir öneme sahiptir, vergi idaresi vergi yasalarını anlama ve uygulama biçimini ya bir vergi ödevlisini muhatap olarak

(özelge) ya da doğrudan bir vergi ödevlisine yönelik olmayan, genel açıklama (genel tebliğ, sirküler) biçiminde yapabilmektedir.

Yargısal yorum, hukuk kurallarının yargı organları tarafından yorumudur. Bir kuralın uygulanması sürecinde uygulama alanı bulduklarından yargısal yorum, somut olayın özellikleri göz önüne alınarak yapılır, bu nedenle de kural olarak sadece ilişkin bulunduğu olay açısından bağlayıcıdır, sonraki benzer olaylarda ne bu yorumu yapan yargı organını ne de başka mahkemeleri bağlar. Ancak yukarıda da değinildiği üzere yargısal yorum türü içinde yer alan içtihadı birleştirme kararlarındaki yargısal yorum, yargı organlarını ve idareyi bağlar.

Bilimsel yorum, hukuk kurallarının bilim adamlarınca yorumudur. Bilimsel yorum teorik ve genel niteliktedir, yön gösterici ve açıklayıcı boyutuyla uygulamacılara ışık tutan bir yorum türüdür.

YORUM YÖNTEMLERİ

Yorum yöntemi, bir hukuk kuralının anlamının saptanması sürecinde izlenebilecek yöntemlerdir. Tam bir görüş birliği olmamakla birlikte yorum yöntemleri deyimse, tarihi, sistematik ve amaçsal yorum olmak üzere dört ana başlık altında incelenmektedir.

Hareket noktasını kuralda yer alan kelimelerin oluşturduğu **deyimse yorum** yöntemi, kuralın gerçek iradesinin kuraldaki kelimelere yansıdığı temel varsayımına dayanır. Bu yöntemde göre kuralın anlamı, kural metninde yer alan kelimelere, bu kelimelerin cümle içindeki yerlerine, kısaca dilbilim kurallarına göre belirlenir. Tüm hukuk kurallarında yorum faaliyetine, doğası gereği kural metninde yer alan kelimelerden başlanırsa da deyimse yorumu diğer yöntemlerden ayıran özellik, kuralın sözleri ile bağlı kalınması ve onun dışına çıkılmasının istenmemesidir.

Sistematik yorum da hukuk kuralı, ait olduğu bütün - sistem- içindeki yeri, diğer kurallarla olan ilişkisi dikkate alınarak anlamlandırılır. Hukuk kurallarının tutarlı bir sistem oluşturdukları kabulüne dayalı bu yöntem, çeşitli mantık kurallarından (karşıt kavram, evleviyet, tümevarım, tümünden gelim vb.) yararlanmayı da içerir.

Sistematik yorum yönteminde bir yasa hükmünün anlamı belirlenirken bu hükmün yasanın yapısı içindeki yeri ve diğer mevzuat hükümleri ile olan bağlantısı ve ilişkisi araştırılır. Buna göre bir vergi yasası hükmünün bir yandan söz konusu yasa içindeki konumu, diğer yandan da Türk Vergi Sistemi'ni oluşturan diğer yasa hükümleri ile bağlantısı açısından anlamı araştırılacaktır.

Tarihi yorum yönteminde kuralı koyan organın kuralı koyması sırasındaki iradesi araştırılarak kuralın anlamı

belirlenir. Bu belirlemede yasalaştırma sürecine ilişkin dokümanlar esas alınır. Yasa koyucunun psikolojisinin de dikkate alınmasını gerektiren bu yöntemin işlevsellikten uzak olduğu açıktır. Yasa koyucunun neyi arzuladığını saptamak ve buna göre kuralı anlamlandırmak neredeyse imkânsızdır.

Tarihi yorum yönteminde bir yasa hükmü yorumlanırken, yasa koyucunun yasanın yapıldığı andaki amaç ve iradesi araştırılır. Bu araştırma, yasa tasarısı ya da tasarıları, gerekçe, meclis komisyonlarındaki ve genel kuruldaki görüşmelere ilişkin tutanaklar üzerinde yapılır.

Objektif yorum teorisine dayalı **amaçsal**

yorum yönteminde hukuk kuralının değişen sosyal ve ekonomik koşullar altında kazandığı anlam, kuralda ifadesini bulan değerlendirmeler ve çıkar çatışması araştırılarak kuralın öngördüğü çözüme, ulaşmak istediği amaca uygun yorum yapılır. Kuralların zamanla değişen koşullara uygun anlamlandırılması, adalet duygularının tatmini için kuralın ihmal edilmesini öngören bu yorum yöntemi, kuralın amacını belirlemede hukuk uygulayıcısına tanıdığı serbesti nedeniyle eleştiriye açıktır. Amaçsal yorum yöntemi, hukuk kurallarının günün koşullarına ve toplumun gereksinimlerine, değişen ekonomik ve sosyal koşullara uygun anlamlandırılmasına olanak sağlar.

YORUM YÖNTEMLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Hukuk metodolojisinde genel yaklaşım, hukuk kurallarının anlamlandırılmasına kuralda yer alan kelimelerle başlanması, kelimelerle ilgili tereddütler varsa veya anlamlı bir sonuca ulaşılmıyorsa diğer yorum yöntemlerine başvurulması yönündedir. Yorum yöntemleri arasında bir öncelik sonralık ilişkisinin bulunup bulunmadığı, böyle bir ilişki varsa sıralamanın nasıl yapılacağı hususlarında görüş birliği yoktur. Bu tartışmaların ayrıntılarına girmeksizin belirtilmesi gerekir ki anlama faaliyeti olarak tanımlanan yorumda, yorum yöntemleri arasında bir öncelik ve değer sıralaması yapılamaz. Tüm yorum yöntemleri, kuralın anlamını belirlemede kullanılan araçlardır ve birbirlerini tamamlarlar. İlke olarak, kuralın doğru anlamına ulaşıldığından söz edilebilmesi, saptanan anlamın tüm yorum yöntemleriyle veya bu yöntemlerin çoğunluğuyla teyit edilmesine bağlıdır. Örneğin, kuralın lâfzının açık olduğu yönündeki bir vargıda, lâfzi yorum dışında, amaçsal, tarihi ve sistematik yorum yöntemlerinin de eş zamanlı kullanıldığı, bu yöntemlerin de çıkarımı doğruladığı örtülü ifadesi mevcuttur. Yorum yöntemlerinin birbirlerini tamamlayıcı olmadığı veya varılan sonuçların doğruluğunun teyidi için her yorum

faaliyetinde tümünden yararlanılmadığı yönündeki bir kabul, yorumun doğasına aykırı olup hukuk uygulayıcısının tercihlerine bağlı –hatta keyfi uygulamalara neden olur.

EKONOMİK YAKLAŞIM

Kamu maliyesi teorisinde adil vergilemenin mali güç dikkate alınarak sağlanabileceği kabul edilmektedir. Anayasa'nın 73. maddesinde de herkesin mali gücüne göre vergi ödemesi öngörülerek mali güce göre vergilendirme ilkesi yaşama geçirilmiştir.

Vergilendirmede mali gücün dikkate alınması, mali gücün göstergeleri olarak kabul edilen gelir, servet ve harcamanın dış dünyaya daima özel hukuk formlarında yansımaları, bu özel hukuk formlarının vergi yasalarında doğrudan ya da dolaylı yer alması, çoğunlukla da vergiyi doğuran olay olarak kullanımı sonucunu beraberinde getirmiştir. Bu durum, bireylerin, özel hukuktaki sözleşme özgürlüğünün sunduğu olanaklardan yararlanarak, vergiyi doğuran olayı etkileme, yükümlendirici vergisel sonuçların dışında kalma ya da yararlandırıcı vergisel sonuçların kapsamına girme çabalarının ortaya çıkmasına neden olur. Bir başka deyişle bireyler, özel hukukun düzenleme olanaklarını kullanarak, vergi borcunun doğumunu engelleme, engellenemiyor ise miktarını azaltma vb. girişimlerde bulunurlar.

VERGİ HUKUKU KURALLARININ YORUMU

Doğası gereği yorum faaliyetine kuraldaki kelimelerle başlanmasındaki temel mantık, kuralın ve/veya kural koyucunun iradesini kelimelere yansıtmış olacağı yönündeki varsayımdır.

Vergi hukukunda yorumun sınırını, vergi kuralında yer alan kelimeye yüklenmesi mümkün anlamın sınırı oluşturur. Kuralda yer alan kelimeye ya da kavrama yüklenmesi mümkün olmayan bir anlam yüklenmesinde bir yorum faaliyetinden değil, hukuk yaratmaktan bahsetmek gerekir. Bir kelimeye ya da kavrama yüklenmesi mümkün alternatif anlamlardan biri üzerinde karar vermek durumunda olan hukuk uygulayıcısı bu alternatif anlamlar dışında bir anlamı tercih ettiğinde de hukuk yaratmış olacaktır. Bir kelime veya kavrama yüklenmesi mümkün anlam, kelimenin günlük dildeki veya teknik dildeki veya hukuk terminolojisindeki anlamını içerir.

VERGİ KURALLARININ EKONOMİK YORUMU

Genel çerçevesi yukarıda çizilmeye çalışılan vergi kurallarının yorumu, yorumda sınırlar, yasa boşluklarının doldurulması, kıyas yasağı, müdahale edilemeyecek alanların varlığı tüm vergi kuralları bakımından genel bir geçerliliğe sahiptir. Ancak vergi kurallarının uygulanması sürecinde, kuralın iktisadi boyutunun dikkate alınması - ekonomik yorum-, bu

belirlemelerin geçerliliğinin gözden geçirilmesini gerekli kılar. Her ne kadar yukarıda ekonomik yaklaşım ve vergi hukukunda yorumun sınırları bağlamında ekonomik yorumun metodolojik konumu saptanmaya çalışılmış ise de ne zaman ekonomik yoruma gidilebileceği ne zaman gidilemeyeceği sorusuyla başlayan sorunlar, vergi kurallarının uygulanmasına ilişkin kuralların ekonomik yorum perspektifinden de ele alınmasını gerektirmektedir. Vergi kurallarının yorumunda ekonomik gerçeklerin dikkate alınması olarak tanımlanan ekonomik yorum, kavram, kapsam ve yorum metodolojisindeki konumu açısından irdelenmeye muhtaçtır. Vergilendirmenin mali güce -ekonomik güce, ödeme gücüne- göre yapılacağı ya da yapılması gerektiği modern vergi sistemlerinde kabul gören bir prensiptir. Anayasalarda da ifadesini bulan mali güce göre vergilendirme ilkesi, yasa koyucuya vergi kurallarını bu temel ilkeyi dikkate alarak ihdası; hukuk uygulayıcısına da kuralların bu ilkeye uygun anlamlandırılması görevini yükler. Bu görevler, vergilendirme bakımından aynı iktisadi güce sahip olanların aynı (yatay eşitlik), farklı durumda olanların da farklılıkları ölçüsünde işlem yapılmasını öngören (dikey eşitlik) vergilendirmede eşitlik ilkesinin yaşama geçirilebilmesinin de bir gereğidir. Kuralların ihdasında ve uygulanmasında iktisadi boyutun esas alınması vergi hukukunun gelişimini henüz tamamlamamış bir hukuk dalı olması daima sorunlara neden olmuştur. Özellikle vergi hukukunun amacı doğrultusunda, iktisadi olgu ve olayları iktisadi boyutuyla tanımlayan bir terminolojiyi geliştirememiş, bir başka ifade ile kendi terminolojisini yaratamamış olması, bu nedenle de vergilendirilmesini öngördüğü iktisadi olgu ve olayları özel hukuk kavram ve kurumlarıyla tanımlaması ekonomik yorumla ilgili tartışmaların temelini oluşturur. Ekonomik yorum, vergi hukukunun kamu hukuku bütünü içinde yer almasına rağmen, ödeme gücü göstergelerinin dış dünyaya özel hukuk formlarında yansması nedeniyle özel hukukla olan yoğun ilişkilerinin yorumda ortaya çıkarttığı sorunların çözümü için geliştirilmiş bir yöntemdir. Ekonomik yorumun vergi hukukuna özgülüğü, vergi hukukuna aidiyetinden değil, vergi kuralında yer alan, diğer hukuk alanlarının -özellikle de özel hukuk-, kurum ve kavramlarının farklı anlamlandırılmasına hukukun birliği vb. nedenlerle yapılacak itirazlara karşı ileri sürülebilecek argümana vergi hukukunun duyduğu ihtiyaçtan kaynaklanmaktadır. Bir başka deyişle, ekonomik yorumun vergi hukukuna özgülüğü savı, bu konuda gelecek itirazlara vergi hukukunun peşin savunması niteliğindedir.

Ekonomik yaklaşımın kuralın anlamlandırılması yönünü ifade eden ekonomik yorum, bilinen yorum yöntemlerinin ötesinde ve dışında bir yöntem değildir. Vergi yasası bütünü içinde bir kuralın anlam ve amacının saptanmasında iktisadi boyutun dikkate alınması gereğinin ortaya çıkması hâlinde işlerlik kazanan ekonomik yorum, kuralın ve genel planda kuralın yer aldığı yasanın amacı nedeniyle aynı kavrama farklı anlamlar yüklenebilmesinin tipik bir uygulamasıdır. Kuralda yer alan her kavramın, kuralın amacının gerçekleşmesine hizmet eden bir role, işleve sahip olduğu dikkate alındığında ekonomik yorumun vergi hukukuna hasredilmiş bir yöntem olmadığı bir kez daha gözlemlenebilmektedir. Gerek Alman gerek Türk Vergi Hukuku'nda ekonomik yorumun amaçsal yorumun özel bir uygulaması olduğu ve kapsamı içinde yer aldığı hususunda görüş birliği mevcuttur. Vergi kanunlarının uygulanması ve ispat başlıklı Vergi Usul Kanununun 3 üncü maddesinin ikinci fıkrasında vergi kurallarının ekonomik yorumuna ilişkin bir düzenleme yer almamaktadır. Kanımızca böyle bir ibarenin yasada bulunmaması bir eksiklik de değildir. Vergi borcu ilişkisinin doğumuna dayanak oluşturan kuralın ve kuralın uygulanmasını gerektiren maddi olayın iktisadi boyutunun esas alınması eşyanın tabiatı gereğidir. "Ekonomik yorumun aslında amaçsal yorumun özel bir uygulaması" olduğu görüşü, vergi hukukunun anayasal ve yasal çerçevede belirlenen amaçlarının gerçekleştirilmesinin bir aracıdır.

ÜNİTE 5: VERGİ MÜKELLEFİYETİ VE SORUMLULUĞU

VERGİ MÜKELLEFİYETİ VE SORUMLULUĞUNUN GENEL ÇERÇEVESİ

Devlet, vergi alma konusunda sahip olduğu yetkiyi kullanırken sıklıkla vergi yükümlüleri ile karşı karşıya gelir. Çıkar zıtlığından kaynaklanan bu çatışmanın geleneksel tarafları, "vergi yükümlüsü (mükellefi)" ve "vergi idaresi"dir. Ancak bu çatışma zaman zaman yükümlünün şekli ve maddi ödevlerini üstlenen, vergi yükümlüsünün yerine geçen, başka bir ifadeyle vergi ödevi ilişkisinde vergi alacaklısına muhatap tutulan, vergi sorumlusuyla vergi idaresi arasında da gerçekleşebilmektedir.

Vergi yasaları, vergi sorumlusu ile vergi idaresi arasındaki bu ilişkileri hukuki boyutuyla ele alan pek çok düzenleme içermekte, bunlara bağlı olarak da vergi yükümlüsü veya vergi sorumlusu sıfatlarına pek çok hukuki sonuç bağlamaktadır. Bu üniteye Türk Vergi Hukuku bakımından vergi yükümlüsü ve vergi sorumlusu kavramlarının içeriği ve bu içeriğe bağlanan sonuçlar irdelenecektir.

VERGİ ÖDEVİ

Kavram olarak "vergi ödevi", vergilendirme yetkisi ile donatılmış devlet veya vergilendirme yetkisi kendilerine devredilmiş kamu tüzel kişilerinin bu yetkiyi kullanmaları sürecinde ilişkiye taraf olan kişilere (vergi ödevlilerine) yüklenen "yapma", "yapmama", "katlanma" biçimindeki yükümlülükleri ifade etmektedir. "Vergi ödevi" terimi ile genellikle vergi borcunun ödenmesi ödevi kastedilir.

Ancak teknik anlamıyla, vergi ödevi, sadece bireylerin vergi ödeme yükümlülüğünden (maddi edim) değil, bireylere yüklenen tüm vergisel ödevlerden oluşur. Dolayısıyla, vergi hukukunda "vergi ödevi", unsurları ve nitelikleri birbirinden farklı birtakım alt ödevleri içeren bir üst kavramdır. Bu bağlamda, vergi ödevi, salt vergilendirme ilişkisinde söz konusu olabilecek maddi içerikli (vergi borcunu ödeme vb.) ödevleri değil, şekli (beyanname verme, diğer bildirimlerde bulunma vb.) ödevleri de bünyesinde barındırır. Bu ödevler, bireylere, vergi borcunu ödeme ödevi yüklenmesinin ayrılmaz bir sonucudur. Zira bireylere, vergi borcu ödeme ödevi şeklinde tanımlayabileceğimiz maddi edimi yerine getirme ödevi yüklenmesi, bu ödevin yerine getirilmesini sağlayacak şekli ödevlerin de yüklenmesi sonucunu doğurduğu gibi, vergi alacağının tahsilini sağlamaya yönelik bazı ek ödevlerin öngörülmesini de beraberinde getirebilecektir. Nitekim vergi yasalarındaki düzenlemeler incelendiğinde, ödev kavramının sadece maddi ödev olan vergi borcunu ödemedi ibaret olmadığı, bazı durumlarda bu kavramın maddi ödev yanında şekli ödevleri de kapsadığı görülür.

VERGİ ÖDEVLİLERİ

Vergi ödevi ilişkisinde, yapma, yapmama, katlanma gibi belirli davranış biçimlerini sergileme zorunluluğu yüklenen kişiler vergi ödevlisi olarak adlandırılmaktadır.

Vergi ödevi, vergi hukuku ilişkisinden doğan tüm ödevleri içerisine alan bir ilişkidir. Vergi ödevi ilişkisinin kapsam itibarıyla genişliği, vergi yasalarımızda olumlu veya olumsuz nitelikli ödevlerle görevlendirilmiş birçok vergi ödevlisinin bu kategori altında incelenmesini gerektirir. Söz gelimi, VUK m. 5 ve 6 uyarınca, vergi mahremiyetini ihlal etmeme ve yükümlünün özel işlerini yapmama ödevi ile görevlendirilmiş olan vergi yargıçları, VUK m. 245 uyarınca ihbar ödevi bulunan muhtarlar, vergi ödevlileri arasında yapılan sınırlandırmada bu kategoriye girer. Zira bu kimselerin ödevlerinin konusunu, yükümlünün maddi veya şekli ödevlerini yerine getirmek dışında kalan birtakım ödevler

oluşturmaktadır. Bu bağlamda, yine belirtilmesi gerekir ki vergilendirme yetkisini kullanan organlar kamu görevlilerini dahi vergi ödevlisi kılabilirler. Örneğin, VUK'un işe başlamayı düzenleyen 153'üncü maddesinin son fıkrası, tescil için başvuran kurumlar vergisi mükelleflerinin başvuru evrakını süresinde vergi dairesine intikal ettirme yükümlülüğü ile görevlendirilmiş ticaret sicili memurları da vergi ödevlisidir.

Günlük dilde "vergi ödevlisi" ile "vergi yükümlüsü" eş anlamlı kullanılmaktadır. Vergi yükümlülerinin, vergi borcunu ödeme ödevi Anayasa'nın 73'üncü maddesinin 1'inci fıkrasında "Herkes, kamu giderlerini karşılamak üzere, mali gücüne göre, vergi ödemekle yükümlüdür." biçiminde açıkça ifade edilmiştir. O hâlde vergi yükümlüsünün, vergi ödevi ilişkisindeki temel ödevi vergi borcunu ödemektir.

Yine Anayasa'nın 73'üncü maddesinin 3'üncü fıkrasında ifadesini bulan vergilerin yasallığı ilkesi uyarınca, vergilendirmeye ilişkin tüm asli unsurların bu bağlamda da yükümlü sıfatının yasayla belirlenmesi gerekir.

"Vergi sorumlusu", vergiyi doğuran olay kendi kişiliğinde gerçekleşmemekle birlikte başkasının vergiye ilişkin maddi ve/veya şekli ödevlerini yerine getirmek zorunda olan kişidir. Vergi sorumlusunu vergi yükümlüsünden ayıran belirleyici ölçüt, "vergiyi doğuran olayın kişiliğinde gerçekleşip gerçekleşmediği"dir. Vergiyi doğuran olay, vergi sorumlusunun değil, başkasının kişiliğinde gerçekleşmektedir.

Vergi sorumlusunun vergi ödevi ilişkisindeki görevi, vergi yükümlüsünün borcunu vergi idaresine ödemek ve bu ödevle doğrudan ya da dolaylı olarak ilgili şekli ödevleri yapmak, bazı durumlarda ise bu iki ödevden sadece birini yerine getirmektir.

Vergi yükümlülüğünün yasayla belirlenmesi gerektiğine ilişkin anayasal düzenleme vergi sorumluluğu için de geçerlidir. Vergi yükümlülüğünde olduğu gibi vergi sorumluluğunda da sorumluluğun devrine yönelik sözleşmeler, ancak sözleşmenin tarafları bakımından hüküm ve sonuç doğurur ve vergi idaresini bağlamaz.

"Vergi sorumlusu", VUK'nun 8'inci maddesinin 2'nci fıkrasında tanımlanmıştır.

Bu hükme göre vergi sorumlusu, verginin ödenmesi bakımından, alacaklı vergi dairesine karşı muhatap olan kişidir. Bu tanım, ilk bakışta VUK m. 8/1'de yer alan maddi ödevleri kapsar gibi görünmekle birlikte özünde şekli ödevleri de kapsamaktadır.

Üstlendikleri ödevler, vergi sorumlusunun üstlendiği ödevlere benzemeyen vergi ödevlileri de vardır.

Doktrinde, "üçüncü kişi ödevliler" olarak adlandırılan

bu kişilere vergi ödevi ilişkisinde, vergi borcu ödeme ve şekli ödevlerin tamamen dışında, bilgi verme ve bildirimde bulunma, denetleme-kontrol gibi, niteliği itibarıyla tamamen farklı ödevler yüklenmiştir. Hemen belirtmek gerekir ki "üçüncü kişi ödevli" kavramı Vergi Usul Kanunu'nda tanımlanmış bir kavram da değildir. Yukarıda da belirtildiği üzere, üçüncü kişi ödevliler, vergi borcu ilişkisinde değil, vergi ödevi ilişkisinde yükümlülükler üstlenmiş kimselerdir. Daha önce de değinildiği üzere, vergi mahremiyetini ihlal etmemeyi üstlenmiş vergi yargıçları, yükümlünün özel işlerini yapmamayı üstlenmiş vergi idaresi çalışanları, ihbarla ödevlendirilmiş muhtarlar vergi ödevlileri arasında yapılan sınırlandırmada bu kategoriye girerler. Zira bu kimselerin vergisel ödevlerinin konusunu, yükümlünün maddi veya şekli ödevlerini yerine getirmek dışında kalan birtakım ödevler oluşturmaktadır. Vergi yasalarımızda, yükümlünün maddi ve/veya şekli ödevlerinin dışında ödevlerle görevlendirilmiş vergi ödevlilerine ilişkin başka örnekler de bulunmaktadır.

VERGİ SORUMLULUĞUNUN TÜRLERİ

Vergi sorumluluğunun kaynağı kanundur. Vergi yasalarındaki genel eğilim, yükümlülerin vergi ödevlerini olabildiğince vergi sorumlularına devretme yönündedir.

Vergi yükümlülerinin kimi zaman akıl sağlığının yerinde olmaması, kimi zaman küçük, kimi zaman tüzel kişilik olması gibi pek çok sebep vergi sorumluluğu kurumunun varlığını haklı ve zorunlu kılmaktadır. Vergi kanunlarında yer alan belli başlı sorumluluk türleri aşağıda açıklanmaktadır. VUK m. 11'de vergi kanunlarının öngördüğü belli durumlarda, yaptıkları veya yapacakları ödemelerden vergi kesmeye mecbur olanlar vergi sorumlusu olarak kabul edilmiştir. Vergi kesenlerin sorumluluğu olarak adlandırılan bu duruma örnek olarak Gelir Vergisi Kanunu m. 94 verilebilir. Bu madde uyarınca kamu idare ve müesseseleri, iktisadi kamu müesseseleri, sair kurumlar, ticaret şirketleri, iş ortaklıkları, dernekler, vakıflar, dernek ve vakıfların iktisadi işletmeleri, kooperatifler, yatırım fonu yönetenler, gerçek gelirlerini beyan etmeye mecbur olan ticaret ve serbest meslek erbabı, zirai kazançlarını bilanço veya zirai işletme hesabı esasına göre tespit eden çiftçiler belli ödemeleri nakden veya hesaben yaptıkları sırada, lehine ödeme yapılanın gelir vergilerine mahsuben tevkifat yapmaya mecburdurlar. Buna göre bir limited şirket, ücretli çalışanına yapacağı maaş ödemesinden, gelir vergisini kesmek ve vergi dairesine beyan ederek ödemek zorundadır. Görüldüğü üzere bu örnekte ücretli vergi yükümlüsüken limited şirket vergi

sorumlusudur. Vergi hukukunda temsil kanundan veya sözleşmeden doğar. Konumuz bakımından asıl olan kanundan doğan temsil iken yukarıda belirtildiği üzere vergi hukukunda sözleşmeden doğan iradi temsil ilişkisi yasaklanmamıştır. Ancak vergi ödevinin sözleşmeyle devri yasak olmamakla beraber, bu yöndeki sözleşmeler sadece sözleşmenin taraflarını bağlar. VUK m. 9 gereği yükümlülük ve sorumluluk için kanuni ehliyet şart değildir. Bu nedenle fiil ehliyeti olmayan gerçek kişiler de vergi yükümlüsü olabilecektir. Vergi kanunları bu kişilerin vergisel ödevlerinin veli, vasi veya kayyım tarafından yerine getirilmesini öngörmüştür. Fiil ehliyeti olmayan bu kişilerin vergi ödevlerinin vergi sorumlularınca yerine getirilmemesi durumunda temsil edilen kişilerin malvarlığından tamamen veya kısmen alınamayan vergi ve buna bağlı alacaklar vergi ödevini yerine getirmeyen vergi sorumlularının malvarlığından tahsil edilir. Tüzel kişilerin vergisel ödevleri için belirlenmiş sorumlu, bunların kanuni temsilcileridir. Bu durumda anonim şirketlerde yönetim kurulu başkanı, üyesi veya üyeleri sorumlu iken limited şirketlerde şirket müdürü, kooperatiflerde yönetim kurulu, kolektif şirketlerde ortaklardan her biri vergi sorumlusudur.

SORUMLULUĞA HAKİM OLAN İLKELER

Vergi hukukunda sorumluluğun bağımlılığı ilkesinden kasıt, sorumluluğun vergiyi doğuran olayın gerçekleşmesi ile doğması ve vergi borcunun ifası ile ortadan kalkması, son bulmasıdır. Vergi yasalarımızda bu ilkeyi belirleyen genel bir hüküm bulunmamakla birlikte, bu ilke sorumluluğun anlamından çıkarılmaktadır. Zira, vergi hukuku ilişkisinde, bazı kimselerin, başkasının vergi borcuna ilişkin birtakım maddi veya şekli ödevler üstlenmesi, başkasının vergi borcunun varlığına bağlı olmaktadır.

Vergi hukukunda sorumluluğun fer'iliği ilkesi ile vurgulanmak istenen, vergi borcunu ödeme ödevi açısından, vergi sorumlusunun, vergi yükümlüsünden sonra geldiği hususudur. Başka bir ifadeyle vergi borcu öncelikle asıl borçludan talep edilmeli ve asıl borçludan alınamazsa veya alınamayacağı anlaşılırsa vergi sorumlusuna başvurulmalıdır. Bu açıdan yaklaşıldığında, vergi hukuku ilişkisinde, bir kimsenin başkasının vergi borcundan doğan sorumluluğu (dar anlamıyla sorumluluk), bir kimsenin kendi vergi borcundan doğan sorumluluğuna göre (geniş anlamıyla sorumluluk) ikincil nitelikli olmalıdır. Yukarıda değinildiği üzere, özel hukukta alacaklının borçlunun malvarlığına el koyabilme iktidarı olarak açıklanan "...ile sorumluluk", sınırlı sorumluluk ve sınırsız sorumluluk olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Sınırsız sorumlulukta, borçlu, bütün malvarlığı ile

sorumlu iken sınırlı sorumlulukta belirli mallar ile ya da malvarlığının belirli bir kategorisi ile sorumludur. Vergi hukukunda, vergi yükümlülüğünde olduğu gibi, vergi sorumluları da vergi borcunun ödenmesinden bütün malvarlıkları ile sorumludurlar. Bu durumda, vergi sorumluları, başkasının vergi borcundan sınırsız sorumludurlar.

Yukarıda açıklandığı üzere, vergi sorumluları, yükümlünün maddi ve/veya şekli vergi ödevlerini yerine getirmektedirler. Bu durum, vergi sorumlularının, yükümlülere tanınmış hata düzeltme ve takas talep etme gibi bazı hakları kullanıp kullanamayacağı tartışmasını da beraberinde getirmektedir. Bu başlık altında, vergi sorumlularının hata düzeltme ve takas talep etme haklarına sahip olup olmadıkları incelenmektedir.

ÜNİTE 6: MÜKELLEF HAKLARI

MÜKELLEF HAKLARI KAVRAMI VE HAKLAR İÇİNDEKİ YERİ

Hukuk devleti en genel anlamıyla, "hukuka bağlı devlet" olarak ifade edilebilir. Ancak hemen belirtmek gerekir ki "kanun devleti" hukuk devleti demek değildir.

Bir ülkede kanunların varlığı o devleti hukuk devleti haline getirmeye yetmez, kanunların hak ve özgürlükleri içerdiği ve tüm organlar tarafından uygulandığı sürece o devlet hukuk devleti ile bağdaşır.

Genel olarak hak, hukuk düzeninin kişilere tanıdığı yetkiyi ifade eder. Hukuk düzeni kişiyi hak sahibi yaparken aynı zamanda o kişiye hukuk düzeninin tanıdığı korumadan yararlanma yetkisi de verir. Bu sebeple hak sahibi hukuk düzeninin tanıdığı yetkilerin gerçekleştirilmesini isteme, talep etme yetkisine sahiptir.

Hakkın bir diğer tanımı, objektif ya da pozitif hukukta kişilere tanınan, bir şeyi yapmak veya başkalarından belirli bir şekilde davranmayı veya bir şeyi yapmayı isteme yetkisi olduğu yönündedir. Özel haklar kişilerin birbirlerine karşı sahip oldukları haklar olup özel hukuk ilişkilerini düzenleyen kurallardan doğar, herkese eşit ve genel bir biçimde tanınırlar.

Bir özel hak karşısında daima bir hukuki yükümlülük, yani ödev bulunur. Özel haklar; niteliklerine göre mutlak haklar ve nispi haklar; konularına göre malvarlığı hakları ve kişilik hakları; devredilebilmesine göre devredilebilen ve devredilemeyen haklar; amaçlarına göre yenilik doğuran haklar ve yenilik doğurmayan haklar olarak sınıflandırılır. Bunun yanında hakkın güvenceye bağlanması da gerekir. Bu güvencenin bir yönü, hak sahibinin, hakkından, hukuk düzeni içinde yararlanabilmesinin sağlanmasıdır.

Güvencenin öteki yönü ise hakkın şu ya da bu nedenle hak sahibinin isteği dışında, hukuka aykırı biçimde elinden çıkması halinde yerine konulmasıdır. Haklar, ilişkin oldukları hukuk alanına göre kamu hakları ve özel haklar şeklinde iki gruba ayrılır. Kamu hakları, kamu hukukundan doğan haklardır. Bu haklar, vatandaşların devletle olan ilişkilerinden doğan ve onların devletle olan ilişkilerinde devletten talep edebilecekleri haklardır. Kamu hakları Jellinek'in klasikleşen ayırımına göre üç gruba ayrılır: negatif statü hakları, pozitif statü hakları, aktif statü hakları. Negatif statü hakları (koruyucu haklar) kişinin; vicdan hürriyeti, düşünce hürriyeti, kişi güvenliği, konut dokunulmazlığı gibi devlet tarafından aşılamayacak ve dokunulamayacak özel alanının sınırlarını çizen hürriyetlerdir. Bunlar devlete sadece bir karışmama ödevi yüklerler. Bu durum devletin hiçbir şey yapmaması sonucu doğurduğu için negatif bir davranış olarak görülür. Anayasalarda da bu haklar "kişinin hak ve ödevleri" başlığı altında toplanır ve bu sebeple "kişisel haklar" olarak da adlandırılır. Pozitif statü hakları (isteme hakları), sağlık hakkı, öğrenim hakkı, çalışma hakkı, sosyal güvenlik hakkı gibi vatandaşa devletten olumlu bir davranış, bir hizmet ve yardım isteme imkânı tanıyan ve devlete sosyal alanda belirli ödevler ve görevler yükleyen haklardır. Bu hakların çoğunluğu sosyal devlet anlayışına bağlı olarak, sosyal ve ekonomik alana ilişkindir. Anayasada bu bölüm "sosyal ve ekonomik haklar ve ödevler" başlığı altında düzenlendiğinden, bu haklara "sosyal haklar" da denir. Aktif statü hakları (katılma hakları) ise siyasal görüş ve tutumlarını açıklama, örgütlenme, oy kullanma, referandum, seçme ve seçilme yollarıyla vatandaşa toplum yönetiminde söz sahibi olma ve kararlara katılma yetkisini veren siyasal haklardır. Bu hakların niteliğine ve özellikle anayasalardaki bu hakların düzenlendiği bölüme bakarak, bu haklara "siyasal haklar" da denir.

Mükellef haklarının genel kabul görmüş bir tanımı olmamakla birlikte, mükellef hakları ile ilgili farklı tanımlar yapılabilir. Bir tanıma göre mükellef hakları; anayasa, uluslararası sözleşme, kanun veya mükellef hakları bildirgelerinde yer alan bir dizi haklar bloğunu ifade eder. Bu anlamda mükellef hakları, hukukun vergi mükellefine tanıdığı ve devletten vergilendirme yetkisi çerçevesinde vergi hukuku kurallarını yaratırken veya uygularken bir şey yapmasını veya yapmamasını talep edebileceği yetkilidir. Günümüzde, mükellef hakları giderek önem kazanmaktadır. Bunun nedenleri şu şekilde belirtilebilir:

- Vergi idarelerinin mükellef odaklı anlayışla yeniden yapılandırılması
- Vergi sistemlerinin karmaşık hâle gelmesi
- Uluslararası alanda meydana gelen gelişmeler
- Teknolojik gelişmeler
- Mükelleflerin seçmen olarak önem kazanması

MÜKELLEF HAKLARININ GELİŞİMİ VE KAYNAKLARI

Mükellef haklarının gelişimi, devletin vergilendirme yetkisinin sınırlandırılmaya başladığı dönemden itibaren ele alınabilir. İngiltere’de 1215 yılında imzalanan Magna Carta Libertatum (Büyük Özgürlükler Fermanı), kralın ve dolayısıyla devletin vergilendirme yetkisinin ilk kez sınırlandırdığı ve hukuk devleti fikrinin tarihi önderi konumuna sahip olan bir belgedir. Bu ferman ile “Temsilsiz vergi olmaz” ilkesi ve “makul oranda vergileme” anlayışının ilk adımları atıldığından mükellef haklarının da temelini oluşturduğu söylenebilir.

Dünyada 1990’lı yıllardan itibaren süren “vergilemede mükellef odaklı yaklaşım” çerçevesinde vergi idarelerinin yeniden yapılandırılması ve vergileme sürecinin etkin, adil ve şeffaf hâle getirilmesi çalışmalarına paralel olarak mükellef hakları alanında yeni gelişmeler ön plana çıkmıştır. İngiltere, ilk kez 1986’da “Mükellef Bildirgesi” yayınlayarak ve bu bildirgeyi zaman içinde güncelleyerek mükelleflere en etkin vergileme hizmeti sunulması ile ilgili taahhütler verilmesinin öncülüğünü yapmıştır.

Günümüzde başta OECD ülkeleri olmak üzere, gelir idarelerini yeniden yapılandıran ülkeler mükellef hakları alanında da düzenlemeler yapmıştır. Birçok ülkede mükellef hakları vergi kanunları veya ayrı kanunlarda set veya bölüm olarak düzenlenmiştir. Yine ülkelerin çoğunda “Mükellef Bildirgesi” olarak bilinen idari belgeler bulunmaktadır. Ayrıca bu ülkelerin büyük bir kısmında aynı anda hem kanuni hem de idari düzenlemelerin olduğu görülmektedir. Diğer taraftan ülkelerin hukuk sistemlerine uygun olarak mükellef haklarının korunmasına yönelik çeşitli mekanizmalar geliştirilmiştir.

Buna karşılık Türkiye’de mükellef hakları ile ilgili Vergi Usul Kanunu’nda ayrı bir bölüm bulunmamaktadır. Ayrıca ülkemizde “Mükellef Hakları Bildirgesi” 2006 yılında yayınlanmış olmasına rağmen, bu bildirge mükelleflerin haklarını açıklanmaktan ziyade gelir idaresinin hizmet taahhütnamesi niteliği taşımaktadır. Diğer taraftan ülkemizde mükellef haklarının korunmasına yönelik olarak kamu denetçiliği (ombudsmanlık) kurumu 2012 yılından itibaren idarenin işleyişiyle ilgili şikayetleri incelemektedir.

Mükellef haklarının kaynakları iki grupta ele alınabilir. Birincisi anayasa, uluslararası anlaşmalar ve

kanunlardan oluşan temel kaynaklar. İkincisi ise mükellef hakları bildireleri veya idari düzenlemelerden oluşan yardımcı kaynaklar.

GENEL MÜKELLEF HAKLARI

Genel mükellef hakları tüm mükelleflerin sahip olduğu haklardır. Bu haklar mükelleflere vergi kanunlarının uygunluğu, işleyişi ve geçerliliği ile ilgili mükelleflerin görmek istedikleri doğruluk ve etkinliği içerir. Genel mükellef hakları vergi idaresi ile mükellef arasındaki ilişkilerde ortaya çıkar. Genel mükellef hakları, adil, eşit ve saygılı hizmet alma hakkı, bilgi alma hakkı, başvuru hakkı, mükelleflere ilişkin bilgilerin gizliliği hakkı, temsilci kullanma hakkı, özel hayatın gizliliği hakkı ve belirlilik hakkı olarak sayılabilir.

Adil, eşit ve saygılı hizmet alma hakkı, vergi idaresinin mükelleflere saygılı ve nezaket kuralları içerisinde davranması, yetkisini tarafsız ve adil kullanması gerekliliğini ifade etmektedir. Buna göre, vergi kanunlarının uygulanmasında gelir idaresi çalışanları tarafından mükelleflere karşı adil, eşit ve tutarlı davranılarak onların özel durumlarına göre hizmet sunulması gerekmektedir.

Bu hak çerçevesinde mükellefler vergi sistemiyle ilgili güncel bilgilere ulaşabilmeli, istedikleri zaman işlemleriyle ilgili bilgileri edinebilmelidirler.

Mükelleflerin bilgi alma hakkı gelir idaresinin vergileme süreci, denetim ve takibat süreci, yargılama süreci ve mükellef hakları ile ilgili çeşitli yayınlar, broşürler, tebliğler, bildireler vb. düzenlemeler yapması, internet aracılığıyla ve ücretsiz telefon hatlarıyla bunlar hakkında bilgi vermesi sürecinin etkinliğine bağlıdır.

Vergilendirme işlemiyle ilgili veya vergi idarelerince yapılan bireysel işlemlere ve bunlar sonucunda alınan kararlara karşı tüm mükelleflerin başvuru hakkı vardır. Başvuru hakkı, mükelleflerin kendileri için vergilendirme açısından sonuç doğuran bir işlem yapılmasını istemeleri, mükelleflerin uyuşmazlıklarının idari aşamada çözülmesi için itiraz veya şikâyet yollarına başvurmaları ve/veya mükelleflerin yargı yoluna başvurmaları ile mümkündür. Dolayısıyla başvuru hakkının idari ve yargısal başvuru olmak üzere iki yönü vardır.

Mükelleflere ilişkin bilgilerin gizliliği hakkı, vergi idaresinin sahip olduğu yetkiler çerçevesinde elde ettiği bilgileri gizli tutmasını ve bunların sadece kanunlarda öngörülmüş amaçlar için kullanılmasını ifade etmektedir. Bu çerçevede, vergi idareleri vergi mükellefleri hakkında toplamış oldukları bilgileri gizli tutmakla ve güvenli bir şekilde korumakla yükümlüdür.

Mükellefler, vergi idaresiyle olan ilişkilerinde bizzat kendileri başvuruda bulunma veya bir temsilci kullanma ve onun yardımını isteme hakkına sahiptirler. Bazı durumlarda mükelleflerin fiil ehliyetine sahip olmamaları veya tüzel kişi olmaları sebebiyle vergileme ile ilgili işlemleri kanuni temsilcileri aracılığıyla yürütürken, bazen mükellefler kendi iradeleriyle işlemleri gerçekleştirmek amacıyla temsilci kullanabilmektedirler.

Özel hayatın gizliliği hakkı, gelir idaresi tarafından mükellefin evine ve işyerine girilerek özel hayatına müdahale edilmesini sıkı kurallara bağlamaktadır. Vergi mükellefleri gelir idaresinin gereksiz biçimde özel hayatlarına müdahale etmemesini bekleme hakkına sahiptirler. Uygulamada bu durum, mükelleflerin evlerini makul olmayan ve şüphe doğurmayan sebeplerle aranmaktan ve vergi borcunun doğru miktarını belirlemek için yerinde olmayan bilgi taleplerinde bulunmaktan kaçınmak olarak yorumlanır.

Belirlilik hakkı, vergilemede istikrar ilkesinin bir yansıması olarak ortaya çıkmakta ve mükelleflerin yürüttükleri faaliyetlerin vergiye ilişkin sonuçlarını önceden bilmelerini ifade etmektedir. Yani, mükelleflerin özel bir davranış durumundaki olay ve koşullara bağlı kuralların kendilerini ne şekilde etkileyeceğini bilmeleri gerekir. Bu nedenle, vergilerin miktarlarının, tarh ve tahsil zamanlarının ve biçimlerinin hem idare, hem de kişiler yönünden belli ve kesin olması gerekir.

ÖZEL MÜKELLEF HAKLARI

Mükelleflerin vergi kanunlarının uygulanması ile ilgili ortaya çıkan özel durum ve işlemler sırasında sahip oldukları haklar, özel mükellef haklarını oluşturur. Bu sebeple özel mükellef hakları ülkelerin kendi mevzuatlarında çeşitli şekillerde olabilmektedir. Mükelleflere vergilendirme sırasında, tahsil sırasında, idari çözüm yolları sırasında, yargılama sırasında ve vergi denetimi sırasında özel bazı haklar tanınmıştır.

MÜKELLEF HAKLARININ KORUNMASI

Ülkeler yasama ve yürütme gelenekleri, kültürleri ve idare anlayışlarına bağlı olarak farklı kurum, kuruluş ve mekanizmalarla mükellef haklarının korunmasını sağlamaktadırlar. Buna rağmen birçok ülkede mükellef haklarının korunmasına yönelik ortak mekanizmaların başında; yargı organı kararları, mükellef haklarının ulusüstü düzeyde korunmasını sağlayan İnsan Hakları Avrupa Mahkemesi kararları, ombudsman (kamu denetçiliği) kurumu ve sivil toplum kuruluşu niteliğindeki mükellef birlikleri gelmektedir. Anayasa ve kanunlardaki düzenlemelerle güvence altına alınan mükellef haklarının ihlal

edilmesi hâlinde mükellefler yargı yoluna giderek gelir idaresinin yapmış olduğu işlemlerin hukuka aykırı olduğu gerekçesiyle iptalini isteyebilmektedir. Yargı organlarının da bu yönde karar vermeleri hâlinde, mükellef haklarına yargısal bir koruma sağlanmaktadır. Dolayısıyla gelir idaresi tarafından vergileme ile ilgili işlemlere karşı etkin bir yargısal koruma sağlanabilmesi için mükellef hakları ile ilgili yasal düzenlemelerin eksiksiz bir şekilde hayata geçirilmiş olması gerekmektedir.

Ombudsman kurumu diğer denetim mekanizmalarına ilave olarak bireyin haklarının korunması ve iyi işleyen bir idarenin gerçekleşmesi amacıyla kurulmaktadır. Diğer denetim mekanizmaları yanında bu kuruma başvurunun basit, hızlı ve masrafsız olması ayrıca kurumun bağımsızlığının varlığı ve olaylara insan hakları bağlamında bakması tercih edilen bir denetim mekanizması olmasını sağlamaktadır. Bu bakımdan genel ombudsmanlık kurumu ya da bazı ülkelerde vergi ile ilgili konularda özel olarak oluşturulan vergi ombudsmanlığı kurumu, mükellef hakları için olumlu sonuçlar doğuran bir koruma mekanizması yaratmaktadır. Mükellef haklarının korunmasına yönelik sivil toplum kuruluşlarının girişimleri de vardır. Buna en tipik örnek birçok ülkede kurulmuş olan mükellef birlikleridir.

Mükellef birliklerinin kuruluşu 1900'lerin başına kadar gitmektedir. İlk birlikler 1919 yılında Avustralya ve İngiltere'de kurulmuş ve iki yıl sonra, 1921'de İsveç Mükellefler Birliği kurulmuştur. Özellikle 1990'larda mükellef haklarının gündeme gelmesinden itibaren üye sayısında büyük artış olan Mükellef Birlikleri günümüzde 6 kıtada, 52 ülkede ve 65 birlik şeklinde örgütlenmişlerdir.

ÜNİTE 7: VERGİ İDARESİ

VERGİ İDARESİ KAVRAMI VE VERGİ İDARESİ ÖRGÜTÜ

Vergi ilişkisinde iki taraf bulunmaktadır. Bir tarafta vergi borçlusu olan yükümlü, diğer tarafta ise vergi alacaklısı devlet yer almaktadır. Vergilendirme yetkisi, sadece vergilerin kanun ile konulmasını kapsamaz. Vergi kanunlarının uygulanması da vergilendirme yetkisinin bir parçasıdır. Verginin tarhı, tebliği, tahakkuku ve tahsili işlemleri vergilendirme işlemleri arasında yer alır. Devlet vergilendirme işlemleri yetkisini vergi idaresi aracılığıyla yerine getirmektedir. Vergi idaresi, Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi içerisinde Hazine ve Maliye Bakanlığı merkez örgütü ve taşra örgütü ile Bakanlığa bağlı kuruluş olarak Gelir İdaresi Başkanlığından oluşur. Devletin alacaklarını tahsil etmek ve bu konuda ortaya çıkacak olan uyuşmazlıkların çözümü amacıyla açılan davalarda

devleti temsil etme görevi Başhukuk Müşavirliği ve Muhakemat Genel Müdürlüğü aracılığı ile Hazine ve Maliye Bakanlığı'na verilmiştir. Yerinden yönetim birimleri içerisinde belediye, il özel idareleri ve mali yükümlülüklerde tahsil işlemini yerine getiren birimlerden oluşur.

Anayasa'da yapılan değişiklik ile Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemine geçilmiştir (6771 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, RG, T 11.02.2017, S 29976). "Yürütme yetkisi ve görevi, Cumhurbaşkanı tarafından Anayasaya ve kanunlara uygun olarak kullanılır ve yerine getirilir" (Anayasa md 104). "Cumhurbaşkanı Devletin başıdır. Yürütme yetkisi Cumhurbaşkanına aittir" (Anayasa md 7). Cumhurbaşkanı yürütme görevini yerine getirirken Cumhurbaşkanlığı yönetim sistemi içerisinde yer alan İdari İşler Başkanı, Cumhurbaşkanı Yardımcıları, Cumhurbaşkanlığı Politika Kurulları ve Cumhurbaşkanlığına Bağlı Kurum ve Kuruluşlarla ile Bakanlardan oluşur.

Hazine ve Maliye Bakanlığı, bakanlıklar içerisinde büyük önemi olan ve devletin maliyesini yönlendiren, devletin mali ve ekonomik yönden tüzel kişiliğini temsil eden bakanlıktır. Bakanlığın teşkilat yapısı ve görevleri, Cumhurbaşkanlığı 1 sayılı kararnamesi şöyle düzenlenmiştir (Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi (Kararname Numarası: 1), RG, T 10.07.2018, S 30474). Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile eskiden Ekonomi Bakanlığı tarafından yerine getirilen hazine ve ekonomiye ilişkin görevler de iki bakanlığın birleştirilmesi ile Hazine ve Maliye Bakanlığına verilmiştir.

GELİR İDARESİ BAŞKANLIĞI

Gelir politikasını adalet ve tarafsızlık içinde uygulamak; vergi ve diğer gelirleri en az maliyetle toplamak; mükelleflerin vergiye gönüllü uyumunu sağlamak; mükellef haklarını gözeterek yüksek kalitede hizmet sunmak suretiyle yükümlülüklerini kolayca yerine getirmeleri için gerekli tedbirleri almak; saydamlık, hesap verebilirlik, katılımcılık, verimlilik, etkililik ve mükellef odaklılık temel ilkelerine göre görev yapmak üzere Hazine ve Maliye Bakanlığına bağlı Gelir İdaresi Başkanlığının kurulmuştur (Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi No:4, RG, T 15.07.2018 Sayısı: 30479).

Gelir İdaresi Başkanı, Başkanlığın en üst amiridir. Başkanlığı mevzuat hükümlerine, politika ve stratejilere uygun olarak yönetir. Başkanlığın görev alanına giren hususlarda politika ve strateji geliştirilmesi çalışmaları yapar ve Başkanlığın faaliyet ve işlemlerini denetler. Görevlerin yürütülmesinde

Başkana yardımcı olmak üzere altı başkan yardımcısı görevlendirilir.

VERGİ DENETİM KURULU BAŞKANLIĞI

Vergi Denetim Kurulu Başkanlığı, doğrudan Bakana bağlı olarak Başkan, Başkan Yardımcıları ve Grup Başkanları ile Vergi Müfettişleri Vergi Başmüfettişi, Vergi Müfettişi ve Vergi Müfettiş Yardımcısı'ndan oluşur. Vergi müfettiş yardımcıları başkanlık tarafından yapılan sınavla alınır. Giriş sınavını kazananlar üç yıllık yardımcılık dönemine tabidirler. Yeterlik sınavını kazananlar vergi müfettişi olarak atanırlar. Yardımcılık dönemi dâhil on yıl çalışanlar performans değerlemesine tabi tutulur. Başarılı olanlar başmüfettiş olarak atanır (Vergi Denetim Kurulu Yönetmeliği, RG, T 31.10.2011, S 28101). Türkiye'de 225 Vergi Başmüfettişi, 2846 Vergi Müfettişi, 5211 Vergi Müfettiş yardımcısı bulunmaktadır (<https://www.vdk.gov.tr/tr-TR/Kadro-Dagilimi>, Erişim Tarihi: 10.09.2018).

VERGİ KONSEYİ

Bakanlığın vergi politikalarının oluşturulması ve uygulanması ile ilgili olarak görüş bildirmek ve bu konularda araştırma ve çalışmalar yapmak üzere kurulan bir danışma organıdır. Konsey, tarafsız bir yaklaşımla ve objektif esaslara göre görüş ve önerilerini oluşturan bir danışma organıdır. Uluslararası gelişmeleri ve ülke koşullarını gözetir. Katılımcılığa ve ortak akla dayanan uzlaşmayı esas alır. Değişimi ve yenilikleri önceden fark ederek, sonuç odaklı çalışma kültürünü benimser. Sistemin tüm paydaşlarının güvendiği saygın bir kurum olmayı hedefler (Vergi Konseyi Yönetmeliği, RG, T 22.03.2005, S 25763) .

Vergi konseyi, Hazine ve Maliye Bakanlığından görevlendirilen doğal üyeler yanında kamu kurum ve kuruluşları ile sivil toplum kuruluşundan seçilen üyelerden oluşur. Konsey, vergi ve diğer mali yükümlülüklerle ilgili konulardaki araştırma ve çalışmalarını, toplumun çeşitli kesimleri ve gelir politikalarını belirleyen kurumlarla paylaşmak, uluslararası gelişmelerin ışığında ekonomi ile uyumlu, adil, etkin, hukukun üstünlüğüne ve toplumsal uzlaşmaya dayalı çağdaş bir vergi sisteminin oluşturulmasına katkı yapmak amacıyla görev ifa eder.

Vergi konseyi, genel kurul, konsey başkanı, icra kurulu, sekretarya ve çalışma gurup ve komisyonlardan oluşur. Konsey üyelerine huzur hakkı ödenir.

Defterdar, bulunduğu ilde Bakanlığın en büyük memuru ve il ve bağlı ilçeler teşkilatının amiri olup, işlemlerin mevzuat hükümlerine göre yürütülmesi,

denetlenmesi, merkez ve taşradan sorulan soruların cevaplandırılması, kanuna aykırı hareketi görülenler hakkında takibatta bulunulması, atamaları ile görevli ve sorumludur. Gerek görülen yerlerde defterdara yeterli sayıda yardımcı verilir (Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi Kararname Numarası: 1, RG, T 10.07.2018 S 30474). Başkanlığın taşra teşkilatı, doğrudan merkeze bağlı vergi dairesi başkanlıkları ile vergi dairesi başkanlığı kurulmayan yerlerde bu bölümde Vergi Dairesi Başkanlığı ve Vergi Dairesi Başkanına verilen görev ve yetkileri haiz vergi dairesi müdürlüklerinden oluşur. Vergi dairesi başkanlıklarının kuruluş yerleri ve sayıları ile bunlara ilişkin değişiklikler Cumhurbaşkanınca belirlenir. Türkiye’de 30 vergi dairesi başkanlığı bulunmaktadır (<http://www.gib.gov.tr/VDBD>, Erişim Tarihi: 10.09.2018). İl merkezlerinde iş hacmine göre defterdarlığa bağlı olarak bir veya birden çok başkanlık veya müdürlük şeklinde vergi dairesi Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından kurulur. Vergi daireleri mükellefi tespit eden, vergi, resim ve harçları tarh eden, tahakkuk ettiren, ceza kesen ve tahsil eden dairelerdir. Vergi daireleri, AATUHK’a göre aynı zamanda tahsil dairesidir. Vergi daireleri Vergilendirme, Muhasebe, Kovuşturma ve Tarama ve Kontrol Bölümünden oluşur (Vergi Daireleri Kuruluş Ve Görev Yönetmeliği, RG, T 24.12.1994, S 22151). Vergi daireleri, vergi kanunları ve özel kanunlar ile bu kanunlara dayanılarak Hazine ve Maliye Bakanlığı’nca belli edilen kamu gelirleri ile ilgili mükellefi tespit, tarh, tahakkuk, tecil, terkin, ödeme, iade ve muhasebe işlemlerini yürütür (Vergi Daireleri Kuruluşu ve Görev Yönetmeliği, RG, T: 24.12.1994, S:22151). Malmüdürlüğü, vezne ve muhasebe servisleri ile gereken yerlerde tahakkuk, tahsilat ve Hazine avukatlığı servislerinden oluşur. İş hacminin gerektirdiği malmüdürlüklerinde yeterli sayıda saymanlık müdür yardımcısı, defterdarlık uzmanı ile şef ve diğer personel çalıştırılabilir. Malmüdürü, Bakanlığın ilçe teşkilatının amiri olup işlemlerin mevzuata uygun olarak yürütülmesini sağlar. Vezne ve muhasebe servislerinin dışındaki servislerin başında bulunan memurlar işlerin kanuna uygun olarak yürütülmesinden birinci derecede sorumludurlar (Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi Kararname Numarası: 1, RG, T 10.07.2018 S 30474).

YEREL İDARELERİN VERGİLENDİRME KONUSUNDAKİ GÖREVLERİ

Mahalli idareler, il özel idareleri, belediye ve köylerden oluşur. Vergilendirme yetkisinin kullanılmasında mahalli idarelerin yetkileri bağlı

yetkidir. Asıl vergilendirme yetkisi yasama organına aittir. Yerel idareler sadece vergi ve benzeri mali yükümlülüklerinin tarh, tahakkuk ve tahsilat gibi idari işlemlerini yapabilir. Yerel idarelerin mali yükümlülük kapsamında tahsil ettiği öz kaynakları olduğu gibi mali tevzin gereği kamu gelirlerinin çoğunluğu genel bütçeden ayrılan paylardan oluşur.

İl özel idarelerinin vergilendirme yetkisi, tutar olarak önemsiz ve düzenli olmayan vergi, resim ve harçlardan oluşmaktadır. İl özel idarelerine özgü bazı resim ve harçlar il özel idare kanunundan kaldırılmıştır. İl özel idarelerine görev veren diğer kanunlar içerisinde harç ya da resim benzeri mali yükümlülükler olarak düzenlenmiştir.

Günümüzde daha çok genel bütçeden pay verilmek şeklinde kendini göstermektedir. İl özel idarelerinin kaynakları içerisinde yer alan vergi ve benzeri mali yükümlülüklerden taşocakları resmi, madenlerin ruhsatlandırılması aşamasında alınan harçlar ile termal suların çıkarılması sırasında alınan harçlar sayılabilir. İl özel idaresi teşkilatı; genel sekreterlik, malî işler, sağlık, tarım, imar, insan kaynakları, hukuk işleri birimlerinden oluşur. Mali işler il özel idaresi mali hizmetler müdürlüğü tarafından yerine getirilir. Mali yükümlülük kapsamında olanlar, alacakların tarh edilmesi, vadesi gelen alacakların tahsil edilmesi başlıca idari işlemlerdir.

Müdür ve yeteri kadar idari personelden oluşur. Belediyeler ise bazı vergi, resim ve harçların tarh ve tahsil işlemleri ile vergilendirme yetkisini kullanmaktadır. Ayrıca kendilerine özgü gelir kaynakları da bulunmaktadır. Vergi gelirleri içinde, Emlak Vergisi, Çevre Temizlik Vergisi sayılabilir. Belediye teşkilatı içerisinde vergi ve benzeri mali yükümlülüklerle ilişkin görevli birim malî hizmetler birimidir. Gelir ve alacakların tahsili işlemleri mali işler birimi tarafından yerine getirilir. Büyükşehir belediyelerinde ise mali işler mali hizmetler daire başkanlığı tarafından yerine getirilir. Köyler, vergilendirme yetkisinin kullanılmasında en sınırlı mahalli idare birimleri içinde kalmaktadır. Köy idarelerinin vergilendirme açısından yetkileri vergilendirme işlemlerini geçememektedir. Buna yetki veren kanunlar ise Köy Kanunu, Asker Ailelerinden Muhtaç Olanlara Yardım Hakkında Kanun ve Oyun Alet ve Vasıtalarından Belediyelerce ve Köy İdarelerince Alınacak Resim Hakkında Kanun’dur. Köy Kanununa göre köyde işler imece usulüyle yapılır. Köy gelirleri genel bütçeden ayrılan değerlerdir. Köy gelirleri köyün aylıklı adamlarının maaşlarını ve yapılması zorunlu işleri karşılamaması halinde en yüksek haddi 20 TL’yi aşmamak üzere salma alınabilir. Salma hane başına ve köy ihtiyar meclisi

kararı ile salınabilir. Köyde gelirler tahsildar aracılığı ile toplanır. Muhtarın görevlerinden biri de vergi toplamak için gelen tahsildarlara yol göstermek, yardım etmek ve tahsildarların yolsuzluğunu görürse Hükümete haber vermektir (442 sayılı Köy Kanunu, md.36, RG, T 07.04.1924, S 68).

Köyün salma yetkisinin Anayasaya aykırı olduğu gerekçesi ile Anayasa Mahkemesinde dava açılmış ise de, mahkeme bu istemi reddetmiştir. Mahkeme, salmayı uygulayacak kişilerin bilgi düzeylerinin yetersiz olması nedeniyle modern vergicilik prensiplerinden uzaklaşıldığı iddiasını yersiz görmüştür. Ayrıca, hane başına ödeme gücünü yansıtan ilkelerden olması, dağıtıcı gelir vergisi niteliğinde olması, esasen en yüksek miktarı yirmi lira gibi az bir miktarı geçmeyen bir vergi için modern vergi prensiplerinin göz ardı edildiği iddiaları; insan haklarına, sosyal adalete, hukuk devletine ve kanun önünde eşitliğe aykırı olmayacağı düşüncesi ile itirazı reddetmiştir.

ÜNİTE 8: VERGİ BORCUNUN SONA ERMESİ

ÖDEME

Vergi borcunu sona erdiren olağan yol ödemedir. Ödeme, vergi ve buna bağlı borçların kanuna uygun olarak yerine getirilmesidir. Ödeme eyleminin alacaklı vergi idaresi bakımından görünümü "tahsil" kavramı ile ifade edilmektedir. Tahsil vergilendirmenin son aşamasıdır. Vergi Usul Kanunu'na göre tahsil, verginin kanuna uygun olarak ödenmesidir. Vergi borcu yükümlünün bağlı bulunduğu vergi dairesine ödenir. Yükümlülerin vergi uygulaması bakımından hangi vergi dairesine bağlı bulundukları vergi kanunlarıyla belirlenmektedir. Ancak Hazine ve Maliye Bakanlığı gerekli gördüğü hâllerde yükümlülerin bağlı olacakları vergi dairesini belirlemeye yetkilidir. Yükümlülerin bağlı bulundukları vergi dairesini belirlemede ikametgâh ve iş yeri adresleri, vergi türleri, meslek ve iş grupları gibi ölçüler kullanılmaktadır. Özel hukukta borcun ifa zamanı tarafların iradeleriyle belirlenir. Vergi borcu ise kanunda gösterilen süreler içinde ödenir. Vergi borçlarının ödeme zamanının kanunda belirtilmesi, vergi hukukunun kamu hukuku karakterinden kaynaklanmaktadır. Ödeme süresinin son günü verginin vadesi tarihidir. Örneğin, Kurumlar Vergisi borcunun Nisan ayının sonuna kadar ödenmesi gerekir. 30 Nisan Kurumlar vergisinin vade tarihidir. Vergilerin vade tarihlerinin kanunda açık bir şekilde saptanması yükümlülerin vergiye uyumunu artıracaktır.

Bir verginin tahsil edilebilmesi için öncelikle tahakkuk etmiş olması gerekmektedir. Tahakkuk, verginin ödenmesi gereken bir aşamaya gelmesini ifade eder.

Tahakkuk etmeyen vergi borçları, kural olarak muaccel hâle gelmemektedir. Bir borcun muaccel olması, ödeme zamanının gelmiş olduğu anlamını taşır. Vergilerin ödeme zamanları kendi özel kanunlarında düzenlenmiştir. Örneğin, yükümlünün beyanı üzerinden tarh edilen gelir vergisinin Mart ve Temmuz aylarında iki eşit taksitte ödenmesi gerekir. Yükümlünün beyan edilmesi gereken geliri sadece basit usulde tespit edilen ticari kazançlardan oluşuyorsa vergi Şubat ve Haziran aylarında olmak üzere yine iki eşit taksitte ödenir. Kurumlar vergisi yükümlüleri vergilerini Nisan ayında tek seferde ödemek zorundadırlar. Veraset ve İntikal Vergisi borçları, Mayıs ve Kasım ayları içinde olmak üzere yılda iki taksit olmak üzere üç yılda ödenmesi gerekir. Motorlu Taşıtlar Vergisi her yıl Ocak ve Temmuz aylarında ödenir.

Ödeme, alacaklı tahsil dairesinin yetkili ve sorumlu memurları tarafından verilecek makbuz karşılığı ya doğrudan doğruya ya da yetkili bankalar aracılığı ile yapılır. Yükümlü hesabından vergi dairesi hesabına nakil yoluyla ödeme yapılabileceği gibi, çizgili çek kullanmak yoluyla da ödeme yapılabilir. Hazine ve Maliye Bakanlığı ödemenin banka kartı, kredi kartı ve benzeri kartlar kullanmak suretiyle yapılmasını düzenlemeye yetkilidir. Kuramsal olarak vergi ödemelerinin, beyannamelerin verildiği tarih itibarıyla tamamlanması arzulanır. Bu yüzden vergi borcunun doğması ile ödenmesi arasında geçen süreyi azaltmak amacıyla kaynakta vergi kesintisi (tevkifat) ve peşin ödeme sistemleri uygulanmaktadır.

Kesinti yoluyla verginin ödenmesi, vergi tahsil yöntemlerinden biridir. Kaynakta vergi kesintisi ya da stopaj olarak adlandırılan bu usule göre vergiye tabi bir kazanç ya da irat hak sahiplerine ödenirken ödemeyi yapanlar bu gelirden kanunda belirtilen orana göre vergi kesip vergi dairesine muhtasar beyanname vererek yatırır. Kesinti, vergi dairesinin iş yükünü azaltan ve vergi alacağının bir an önce vergi dairesine ulaşmasını temin eden bir tahsil yöntemidir. Peşin ödeme yöntemi, daha sonra tespit edilecek vergi borcundan mahsup edilmek üzere, verginin bazı ölçütlerden hareketle, önceden ödenmesidir. Peşin ödeme, peşin vergi, geçici vergi gibi adlar altında Gelir ve Kurumlar vergisi bakımından uygulama alanı bulmuştur. Peşin verginin amacı, ücretliler gibi bir kısım gelir sahiplerine ait vergilerin kaynakta kesilmesine karşılık, beyan esasına göre vergilendirilenlerin vergilerini izleyen takvim yılında ödeme olanağına sahip olmaları nedeniyle oluşan eşitsizliğin önlenmesidir. Vergi borcunun vadesinde ödenmemesi, borçlu bakımından, çeşitli hukuki sonuçlar doğmasına neden olur. Vergi borcunun

süresi içinde ödenmemesi hâlinde, borçlar hukukundan farklı olarak, vergi yükümlüsü kendiliğinden mütemerrit duruma düşmektedir. Vergi borçlusunun temerrüde düşmesi için ayrıca bir ihtar yapılmasına gerek yoktur. Ödeme süresinin son bulması ile birlikte vergi kanunlarında yer alan yaptırımlar yükümlü hakkında kendiliğinden uygulanabilir hâle gelmektedir. Vadesinde ödenmeyen vergi borcu için vade tarihini izleyen günden itibaren gecikme zammı işlemeye başlar. Vergi borçlusu borcunu ödememekte diretirse ödenmeyen vergi, vergi dairesi tarafından cebren tahsil edilir.

TAKAS

Takas, iki kişi arasındaki karşılıklı, birbirine benzer ve istenebilir borçların, ayrı ayrı ödenmeksizin, taraflardan birinin beyanıyla sona erdirilmesi olarak tanımlanabilir. Borçlar, borçların eşit olması durumunda tamamen, eşit olmamaları durumunda küçük olanı oranında sona ermektedir. Borçlar Kanununda yer alan takas ile ilgili düzenlemeye göre iki şahıs karşılıklı bir miktar meblağı veya benzer malları birbirine borçlu oldukları takdirde, her iki borç da muaccel ise iki taraftan her biri borcunu alacağı ile takas edebilmektedir. Düzenlemeden de anlaşılacağı üzere takas beyanında bulunabilmenin ilk koşulu iki kişinin karşılıklı olarak birbirine borçlu olmasıdır. İkinci koşul karşılıklı borçların özdeş olması, aynı nitelikte olmasıdır. Genellikle para borçlarında takas uygulaması yapılmaktadır. Son koşul ise her iki borcunda muaccel olması yani borçların ifasının istenebilmesi gerekir. Vergi hukukunda takas, vergi borcunu, yükümlünün devletten olan alacağı ölçüsünde sona erdiren nedenlerden biridir. Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunun 23. maddesinde tahsil edilip de kanuni sebeplerle geri verilmesi gereken kamu alacaklarının, yükümlünün geri verme borcu olan kamu idaresine ödenmesi gereken muaccel borçlarına mahsup edilmek suretiyle iade olunacağı ifade edilmektedir. Vergi hukuku öğretisinde hükümde geçen mahsup sözcüğünün takas işlemi ifade ettiği kabul edilmektedir. Takas ile mahsup arasında birtakım farklar vardır. Bu farklardan en önemlisi mahsubun tarh aşamasına ilişkin olmasıdır. Takas ise tahsil aşamasına ilişkindir ve vergi borcunun sona ermesi neticesini doğuran bir işlemdir. Bundan başka mahsupta kesinleşmiş iki borç yoktur; bir alacaktan belirli kalemlerin indirilmesi söz konusudur. Örneğin, hesaplanan kurumlar vergisinden yıl içinde ödenmiş geçici vergilerin indirilmesi bir mahsup işlemidir. Buna karşın hatalı olarak tahsil edilen vergi miktarını, yükümlünün

vadesi dolmuş bir başka vergi borcuna karşılık saymak takas işlemidir.

Takas düzenlemesi, Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunun kamu alacaklarının korunmasına ilişkin hükümleri arasında yer almaktadır. Takas işlemi ile tahsil edilip de kanuni nedenlerle reddi gereken kamu alacakları ile yükümlülerin muaccel borçları takas edilerek hazineye para çıkması engellenmiş olmakta, kamu alacağının tahsili garanti altına alınmakta, zaman kaybı ve gereksiz işlemler ortadan kalkmaktadır.

ZAMANAŞIMI

Zamanaşımı birçok hukuk dalında düzenleme alanı bulmuş temel bir kavramdır. Bazı hakların veya yetkilerin kullanılmasının hukuk düzeni tarafından belirli zaman dilimleriyle sınırlandırılması, zamanaşımının özünü oluşturmaktadır. Özel hukukta zamanaşımının kazandırıcı ve düşürücü zamanaşımı olmak üzere iki farklı uygulaması bulunmaktadır. Kazandırıcı zamanaşımı bir eşya hukuku kurumu olarak, kanunda belirtilen süreyle devam eden ve itiraza uğramayan zilyetliğe dayanılarak bir malın mülkiyetinin kazanılmasına neden olmaktadır. Bir kişi tarafından kazandırıcı zamanaşımı ile taşınmaz mülkiyeti kazanılırken, o zamana kadar hak sahibi olan kişi hakkını kaybeder. Düşürücü zamanaşımı ise borçlar hukuku kurumu olarak, alacağın doğumunu takip eden ve kanunla belirlenmiş süre içinde alacaklının alacağını istememesi ya da alacağını tahsil etmek için borçluyu dava etmemesi nedeniyle alacak hakkını isteme ve dava açma hakkının ortadan kalkmasına neden olmaktadır. Ceza hukukunda ise çeşitli suçlar için öngörülmuş belirli sürelerin geçmesi, sanık hakkında kamu davasının açılmasını önler. Hükmolunmuş cezaların da belli süreler içinde yerine getirilmesi gerekir. Ceza için öngörülmuş zamanaşımı süresinin geçirilmesi, kesin hükme bağlanmış bir cezanın infaz edilmesine engel olur.

Vergi hukukunda zamanaşımı, devletin vergi alma yetkisini sınırlandırmakta ve vergi alacağını tahsil etmesini engellemektedir. Vergi hukukunda zamanaşımının kabul edilmesinin temel nedeni kamu yararadır. Zamanaşımının hukuki anlamda alacaklıyı cezalandırmak amacı yoktur. Devletin vergiden doğan alacağını uzun bir süre sonra istemesi hem vergi idaresi hem de yükümlü yönünden sorunlar doğurmaktadır. Defter ve belgeler uzun zaman içinde yitirilmiş olabileceğinden ispat yönünden güçlüklerle karşılaşmaktadır.

Vergi Usul Kanunu'nun 114. maddesi uyarınca, vergi alacağının doğduğu takvim yılını takip eden yılın başından başlayarak beş yıl içinde tarh ve yükümlüye

tebliğ edilmeyen vergiler zamanaşımına uğrar. Buna göre tahakkuk zamanaşımı süresi beş yıldır. Zamanaşımı süresinin işleyebilmesi için vergi alacağının doğumu esastır. Tahsil zamanaşımı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun'un 102. maddesinde düzenlenmiştir. Vergiler ve kamu alacakları, vadesinin rastladığı takvim yılını izleyen yılın başından itibaren 5 yıl geçmesine rağmen tahsil edilemezse zamanaşımına uğramaktadır. Tahsil zamanaşımı sadece vergiler için değil, vergi cezaları da dâhil her türlü kamu alacağı için geçerlidir. Tahsil zamanaşımına uğrayan kamu alacakları için cebri icra yetkileri kullanılamaz, ödeme emri gönderilemez. İdare buna rağmen ödeme emri göndermiş olsa dahi bu işlem yargı organlarıncı iptal edilebilir. Tahsil zamanaşımı da tahakkuk zamanaşımı gibi mahkemelerce resen dikkate alınır.

Vergi Usul Kanunu'nun 374. maddesine göre, vergi ziyai cezasında, cezanın bağlı bulunduğu vergi alacağının doğduğu takvim yılını takip eden yılın başından itibaren, Vergi Usul Kanunu'nun 353 ve mük. 355 maddelerinde düzenlenen özel usulsüzlük cezalarında, usulsüzlüğün yapıldığı yılı takip eden yılın başından itibaren beş yıl, usulsüzlükte ise usulsüzlüğün yapıldığı yılı takip eden yılın başından itibaren iki yıl geçtikten sonra vergi cezası kesilemez. Ceza kesme zamanaşımı adı verilen bu uygulama ile vergi idaresinin belli süreler içinde vergi cezalarını kesmesi istenmektedir. Bu süreler içinde vergi cezalarının kesilmemesi hâlinde, süreler geçtikten sonra vergi idaresi artık vergi cezası kesemez. Bu bağlamda ceza kesme zamanaşımı vergi cezalarını sona erdiren bir nedendir.

TERKİN

Terkin, vergi borcunun silinmesidir. Terkin, vergi borcunu bütün hukuki sonuçları ile birlikte ortadan kaldıran tek taraşı, sübjektif ve özel bir idari işlemdir. Borcun doğumundan önce yapılan terkin borcun doğmasına engel olmakta, tahakkuk etmesinden veya kesinleşmesinden sonra yapılan terkin ise doğmuş bir borcu sona erdirmektedir. Pozitif hukukumuzda gümrük vergisi dışındaki vergi, resim ve harçların silinmesi konusu Vergi Usul Kanununda; vergi dışındaki diğer kamu alacaklarının silinmesi ise Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun ile düzenlenmiştir. Doğal afetler nedeniyle yapılan terkin, tek taraşı bir işlem olması bakımından özel hukuktaki alacaklının alacağından feragatine benzemektedir. Vergi hatalarının yükümlü lehine düzeltilmesi veya yargı organlarının kararı sonucunda yapılan terkinlerde feragat özelliği bulunmamaktadır. Bu

durumlarda yapılan terkin haksız iktisap edilen şeyin iadesi niteliği taşımaktadır.

Terkin işleminin bir sonucu olarak vergi borcunun ortadan kalkması, bu kurumun vergi aşarına benzetilmesine neden olmaktadır. Ancak, her iki kurum arasında önemli farklılıklar bulunmaktadır. Bu farklılıklardan ilki, yetkili organ bakımından ortaya çıkmaktadır. Terkine karar verecek organın idare olmasına karşılık vergi affı yasama organının yetkisi dâhilindedir. Bunun bir sonucu olarak terkin sübjektif ve özel bir işlem olmasına karşın, vergi aşarı objektif ve genel işlemdir. Bir başka farklılık ise kapsamı itibarıyla ortaya çıkmaktadır. Terkinin kapsamına vergi asıllarıyla birlikte vergi cezaları da girmektedir. Buna karşılık af, ilke olarak vergi cezalarını kapsar. Ele alınabilecek başka bir farklılık ise kurumlar arasındaki amaç ayrılığından kaynaklanmaktadır. Vergi hukukunda istisnai bir yol olan af, politik yönleri de olan olağanüstü bir araç niteliğindedir. Bu bakımdan da yasama organının mutlak takdirine dayanmaktadır. Terkin ise bir yönüyle iyi bir vergi sisteminin gereklerinden olan vergi kaynağının korunması ilkesine dayanır. Kanunda öngörülen koşullar gerçekleştiğinde, idarenin vergi alacağını ve cezasını terkin edip etmeme konusunda takdir yetkisi yoktur.

TAHAKKUKTAN VAZGEÇME

Tahakkuktan vazgeçme, Vergi Usul Kanunu'nun mükerrer 115. maddesinde düzenlenen bir kurumdur. Tahakkuktan vazgeçme, ikmalen, re'sen veya idarece tarh edilen vergi ve bunlara ilişkin cezaların toplam miktarı 2015 yılı için T23'ü aşmaması ve tahakkukları için yapılacak giderlerin bu miktardan fazla olacağının tespiti hâlinde, Hazine ve Maliye Bakanlığınca belirlenecek usul ve esaslar dâhilinde tahakkuklarından vazgeçilmesidir.

UZLAŞMA

Uzlaşma, idare ile yükümlü arasında ortaya çıkan vergi uyuşmazlıklarını yargı yoluna gidilmeksizin çözen bir yoldur. Uzlaşma ile uyuşmazlığın çözüldüğü ölçüde vergi borç ve cezaları da sona ermektedir. İkmalen, re'sen ve idarece tarh edilen ya da vergi incelemesi sonucu tarh edilmesi düşünülen vergiler ile bunlara bağlı vergi cezalarının tarh edilecek veya tahakkuk edilecek miktarları konusunda idare ile yükümlüler bir araya gelerek anlaşmaktadırlar. Uzlaşma gerçekleştiği takdirde, idarenin vazgeçtiği miktardaki vergi borcu ve vergi cezası sona ermektedir. Uzlaşma sonucunda tarh edilmekle birlikte ödeme aşamasına gelmemiş yani henüz tahakkuk etmemiş vergi borcu ve ceza son bulmaktadır.

CEZALARDA İNDİRİM

Cezalarda indirim kurumu, ikmalen, re'sen veya idarece tarh edilen vergilerle indirimden arta kalan vergi ziyai, usulsüzlük ve özel usulsüzlük cezalarının belli sürelerde ödenmesi ve dava açılmaması şartıyla, cezalarda önemli indirimler sağlamaktadır.

ÖLÜM

Ölüm, vergi cezalarını sona erdiren bir nedendir. Cezaların şahsiliği evrensel ilkesinin bir sonucu olarak ölüm ile birlikte cezalar son bulmaktadır. Ölümün gerçekleşmesi ile tahsil edilmemiş vergi cezaları sona ermektedir. Cezaların kesinleşip kesinleşmediğinin bir önemi yoktur. Ölüm ile vergi cezalarının sona erebilmesi için tahsil edilmemiş olması gereklidir. Suçun cezasını failine çektirme temel ilkesi gereği ölüm hâlinde miras bırakanın işlediği vergi suç ve kabahatlerinin cezaları düşmektedir. Bununla birlikte, ölenin vergi borçları mirası reddetmemiş yasal veya atanmış mirasçılara geçmektedir. Yükümlünün ölümü, sadece vergi cezalarını etkileyen ve sona erdiren bir nedendir.

PİŞMANLIK VE ISLAH

Beyana dayanan vergilerde vergi ziyai cezasını gerektiren veya kaçakçılık suçu oluşturan fiilleri işleyen yükümlüler ile bunlara iştirak eden diğer kişilerin kanuna aykırı hareketlerini ilgili makamlara kendiliğinden dilekçe ile haber vermesi durumunda belirli şartların sağlanması hâlinde vergi ziyai cezası kesilmemekte, kaçakçılık suçu için kovuşturma yapılmamaktadır. Vergi Usul Kanunu'nun 371. Maddesinde düzenlenen bu kuruma pişmanlık ve islah kurumu adı verilmektedir.

YANILMA

Vergi Usul Kanunu'nun 369'uncu maddesine göre yetkili makamların yükümlünün kendisine yazı ile yanlış izahat vermiş olmaları veya bir hükmün uygulanma tarzına ilişkin bir içtihadın değişmiş olması hâlinde, yükümlüye vergi cezası uygulanmayacak ve gecikme faizi de hesaplanmayacaktır. Diğer taraftan bir hükmün uygulanma tarzı hususunda yetkili makamların genel tebliğ veya sirkülerle belirli bir değişiklik yapmak suretiyle görüş ve kanaatini değiştirmesi hâlinde de oluşan yeni görüş ve kanaate ilişkin genel tebliğ ve sirküler yayımlandığı tarihten geçerli olacak, bu bağlamda da yapılan değişiklikler geriye dönük olarak uygulanmayacaktır.

İZAHA DAVET

Temel hedefi yatırım ortamının iyileştirilmesi olan 6728 sayılı yasayla VUK 370. maddede düzenlenen "İzaha davet" vergi hukukuna Ağustos 2016 tarihi itibarıyla girmiş yeni bir kurumdur. İzaha davet, mükelleften bilgi ve delil elde etmeyi sağlama

işleviyle, idarenin bilgi toplama aracıdır. VUK sistematüğinde "Cezaların Ödenmesi ve Kalkması" bölümünde düzenlenmiş olan İzaha Davet müessesinin vergi cezaları üzerinde çeşitli etkileri bulunmaktadır. İzaha davet, vergi ziyasına neden olduğuna dair emareler elde edildiğinde incelemeye veya takdire başlamadan önce konuyla ilgili mükelleften açıklama istenmesine yönelik bir kurumdur.

VERGİ AŞARI

Af, genel anlamda, bir kişinin kusurunun bağışlanması demektir. Af, cezanın ortadan kaldırılması veya daha hafif bir başka cezaya çevrilmesini sağlayan atıfet işlemlerindendir. Tarihte, ilk kez MÖ 400'te "geçmiş şeyleri unutma kanunu" olarak çıkarılan af, genel affın siyasi amaçla kullanılmış olduğunun ilk örneğini teşkil etmektedir.

Eski Yunan'da çıkarılmış olan bu kanundan hareketle af kavramı, yasal hükümetin bağışlaması demek olan ve unutmak anlamını içeren, devlete karşı işlenmiş olan bazı suçların hafızalardan yok edilmesi lütfundan olan bir kamu hukuku kavramı olarak tanımlanmaktadır.

SORU CEVAPLA ÖĞRENELİM

SORU:

Ülke ekonomilerinde özel kesim kavramı neyi ifade etmektedir?

CEVAP:

Özel kesimde, özel nitelikteki mallar, piyasa mekanizmasının belirlediği şartlar altında üretilmektedir. Özel kesimde üretimin finansman ve dolayısıyla devamlılığı kişilerin ve işletmelerin sahip oldukları ve ürettikleri mal ve hizmetleri bir fiyat karşılığında satmaları yoluyla sağlanmaktadır.

SORU:

Ülke ekonomilerinde kamu kesimi kavramı neyi ifade etmektedir?

CEVAP:

Kamu kesiminde ise kamu malı ve hizmetleri ile yarı-kamu malı ve hizmetlerinin üretimi, siyasi karar alma mekanizması içinde gerçekleşmektedir. Kamu kesiminde sunulan mal ve hizmetlerin, kural olarak, bir fiyatının bulunmaması kamu kesiminin finansmanı sorununu gündeme getirmektedir.

SORU:

Vergi nedir?

CEVAP:

Devletin ve/ya da devletten vergilendirme yetkisi alan diğer kamu idarelerinin kamu harcamalarını karşılamak amacıyla, kanuna dayanarak ve usulüne uygun olarak, gerçek ve tüzel kişilerden, hukuki cebir altında, karşılıksız olarak ve geri vermemek üzere aldıkları iktisadi değerler/paralardır.

SORU:

Mâli hukuk nedir?

CEVAP:

Mali yükümleri, kamu gelirlerinin toplanmasını, kamu harcamalarının yapılmasını, bütçeyi, kamu mallarını ve kamu borçlarını ilgilendiren kuralları ve bunlardan kaynaklanan anlaşmazlıkları/ uyuşmazlıkları inceleyen bir hukuk dalıdır.

SORU:

Gelir hukuku nedir?

CEVAP:

Gelir hukuku, vergiler ile Devletin egemenliğine, üstün gücüne dayanarak topladığı diğer kamu gelirlerinin (harç, resim, harcamalara katılma payı, fon gelirleri ve benzeri mali yükümler) talep ve tahsil edilmesine ilişkin kuralları düzenlemektedir.

SORU:

Vergi hukuku nedir?

CEVAP:

Vergi Hukuku; vergi ödevine, vergi borcunun doğması ve sona ermesine, vergi ödevine aykırı davranışlara uygulanacak müeyyideler/ yaptırımlara, vergi ödevinin yerine getirilme(me)sinden kaynaklanan anlaşmazlıkların/ uyuşmazlıkların çözümüne ve mükellef haklarına ilişkin maddi ve/ya da şekli hukuk kuralları aracılığıyla ulaşılması istenen hak ve adalet duygusu/olgusu/algısıdır. Vergi hukuku için verilen tanımlar, genellikle vergi kavramından hareketle, verginin özellikleri esas alınarak yapılmaktadır.

SORU:

Vergi hukukunun kapsamına neler girmektedir?

CEVAP:

Vergilerin yanında, (resim), harç ve harcamalara katılma payı, fon geliri ve benzeri mali yükümler gibi kamu gücüne, yani hukuki cebre dayanan diğer kamu gelirleri de geniş anlamda vergi hukukunun konusunu oluşturmaktadır. Ancak, devletin piyasa ekonomisine katılması sonucu elde ettiği mülk ve teflebbüs gelirleri cebir unsuru taşımadıklarından, geniş anlamıyla vergi hukukunun kapsamı dışında kalmaktadır. Çünkü, mülk ve teşebbüs gelirleri, esas olarak, özel hukuk ilişkileri çerçevesinde elde edilmektedir.

SORU:

Özel hukuk ve kamu hukukunun ayrımı nedir?

CEVAP:

Kişilerin kendi aralarındaki ilişkileri düzenleyen kuralların özel hukuku; kişilerin devletle olan ilişkilerini düzenleyen kuralların ise, kamu hukukunu oluşturduğu kabul edilmektedir. Bu ayrım, genellikle, bu iki tür ilişkideki nitelik farkına dayandırılmaktadır. Özel kişiler arasındaki ilişkiler, esas olarak, hukuki eşitlik ve irade serbestisi esasına göre düzenlenirken, kişilerle devlet arasındaki ilişkilerin ise, devletin üstünlüğü ilkesine göre belirlendiği kabul edilmektedir.

SORU:

Hukuk dallarının ne kadar bağımsızdır?

CEVAP:

Bir hukuk dalının bağımsızlığı, kendine özgü düzenleme alanının bulunması; kendine özgü kural, kurum, kavram ve ilkelerinin olması; bu alandan kaynaklanan uyuşmazlıkların alanında uzman mahkemelerce çözülmesi; ilk derece mahkemelerinin verdiği kararların kanun yolu denetiminin ayrı bir yüksek mahkeme tarafından yapılması anlamına gelmektedir. Bu anlamda hemen hiçbir hukuk dalının bağımsızlığından söz etmek mümkün değildir. Çünkü ülkemizde yargı ayrılığı sistemi benimsenmiş olmasına rağmen, sadece bir hukuk dalına ilişkin uyuşmazlıkların kanun yolu denetimini yapan herhangi bir yüksek mahkeme yoktur.

Buna rağmen, temel hukuk dallarının bağımsızlığı konusunda herhangi bir tereddüt ve tartışma bulunmamaktadır.

SORU:

Vergi hukukunun özel hukuk ve kamu hukuku karşısında bağımsızlığına ilişkin ne söylenebilir?

CEVAP:

Bazı durumlarda vergi hukukunun, özel hukuka özgü bir kısım kavram ve kurumu alıp özel biçimde tanımladığı görülmektedir. Bu sonuncu hâlde, vergi hukuku diğer hukuk dalları karşısında, bir tür bağımsızlık kazanmaktadır. Bu bağımsızlık, geniş ölçüde, vergi hukuku alanında dış görünümün (şekil şartlarının), içerik lehine önemini kaybetmesi sonucunu doğurmaktadır. Bu özellik, vergi hukukuna, özel hukukun belli kavramlarını yeniden belirleme imkânı yanında delil, isbat vb. hususlarda ona, özel hukuktan ayrılıp kamu hukukunun bir alt dalı yapan nitelikler kazandırmaktadır.

Gelişen ve değişen vergi hukuku ilişkileri çerçevesinde vergi hukukunun kazandığı özellik ve kapsam, bu dalın ilişki içinde bulunduğu diğer hukuk dallarından bağımsız olduğunu kabul etmeye yeterli sayılmalıdır. Nitekim, vergi hukuku, özel hukuk ve kamu hukukunun birçok ilke, kavram ve kurumundan yararlanmakta; temellerini idare hukukuna dayandırmakta; fakat, kendine özgü ilke, kavram, kurum ve kurallarıyla da bağımsız bir hukuk dalı olma niteliğini kazanmış bulunmaktadır.

SORU:

Vergi hukukunun diğer kamu hukuku dalları ile ilişkisi neye dayanmaktadır?

CEVAP:

Vergi, alacaklısı devletin egemenlik gücüne dayanarak ülke ekonomisinden sağladığı bir iktisadi değer olduğu için, bu konudaki mükellef-devlet ilişkileri kamu hukuku ilişkisi niteliğindedir. Bu da devletin vergilendirme yetkisinin sınırlandırılması sorununu gündeme getirmektedir. Devlet, kişilerden, kamu alacağı biçiminde tek taraflı olarak gelir aktarma yetkisini ancak kanunla kullanabilmektedir. Vergilerin kanuniliği ilkesi olarak adlandırılan bu ilkenin anayasal dayanağını, 1982 Anayasası'nın 73'üncü maddesinin üçüncü fıkrası oluşturmaktadır.

SORU:

Vergi hukukunun anayasa hukuku dalları ile ilişkisi nasıl açıklanabilir?

CEVAP:

1982 Anayasası'nın vergi ödevini düzenleyen 73'üncü maddesi, anayasal vergileme ilkeleri (vergi adaleti ilkesi, vergi gelirlerinin kamu giderlerinin karşılığı olması ilkesi, vergilerin kanuniliği ilkesi) ile vergilendirme yetkisinin hangi organ ve/ya da organlar tarafından ve nasıl kullanılacağını belirtmektedir. Ayrıca, yine Anayasada kabul edilen hukuk devleti ilkesi ve sosyal devlet ilkesinin vergi hukuku alanında özel bir yeri ve önemi vardır.

SORU:

Vergi hukukunun idare hukuku ile hangi yönlerden ilişkilidir?

CEVAP:

İdari işlemlerin unsurları, sakatlıkları, sakat işlemlerin geri alınması ya da kaldırılması (düzeltme), yargısal denetim gibi konularda esas alınan ilkeler geniş ölçüde vergilendirme işlemleri açısından da geçerlidir. Kuşkusuz vergilendirme işlemlerinin özellikleri gereği bazı farklılıkların olması kaçınılmazdır. Örneğin, hatalı vergilendirme işlemlerinin düzeltilmesi, vergi hukukunda özel olarak düzenlenmektedir (VUK.m.116-126). Kanuni idare ilkesi, bağlı yetki, takdir yetkisi gibi idare hukuku kavramları da tümüyle vergi hukukuna yansımış bulunmaktadır.

SORU:

Vergi hukukunun ceza hukuku ile ilişkisi nedir?

CEVAP:

Vergi ceza hukukunda yer alan hukuka aykırı fiillerden bir kısmı vergi hukuku ilkeleri çerçevesinde Kabahatler Kanunu anlamında idari kabahat niteliği taşıyan mali ihlaller ve bunlara ilişkin olarak idarî yaptırımlar esasına göre düzenlenmekte; diğer bir kısmı ise doğrudan Türk Ceza Kanunu anlamında suç ve ceza niteliği taşımaktadır. Ceza hukuku anlamında suç sayılan vergi suçlarında suçun oluşması, suçluların belirlenmesi, cezanın verilmesi ile yargılama usulü ilke olarak genel ceza hukuku ve ceza yargılaması hukuku hükümlerine tabidir. İştirak/cezadan indirim, tekerrür ve birleşme gibi konular Vergi Ceza Hukukunda özel olarak düzenlenmektedir.

SORU:

Vergi hukukunun yargılama hukuku ile ilişkisi nedir?

CEVAP:

Vergi hukuku ilifkisinden kaynaklanan uyuşmazlıklar niteliklerine göre, farklı yargıkoluna ait mahkemelerce çözüme bağlanmaktadır. Bu itibarla vergi hukukunun yargılama hukukunun birçok dalı ile doğrudan, yakın ve yoğun ilişkisi bulunmaktadır. Ancak, genel vergi hukuku kapsamında ele alınan vergi yargılaması hukuku, daha çok vergilendirme işlemlerinden kaynaklanan uyuşmazlıkların çözümü esas

alınarak incelenmektedir. Bu nedenle, vergi yargılaması hukuku, genel idari yargı bünyesinde yer alan vergi mahkemelerince gerçekleştirilen yargılama sürecini ifade etmektedir.

SORU:

Vergi hukukunda uyuşmazlıklar hangi mahkemelerce yürütülür?

CEVAP:

İdari işlem niteliğindeki vergilendirme işlemlerinden kaynaklanan uyuşmazlıklar, genel idari yargı içinde örgütlenmiş bulunan vergi yargısında (vergi mahkemesi/vergi mahkemesi-bölge idare mahkemesi/vergi mahkemesi-bölge idare mahkemesi-Danıştay); vergi ödevine aykır davranışlardan suç sayılanlara ilişkin uyuşmazlıklar genel adli yargı bünyesinde yer alan ceza yargısında (ceza mahkemesi-(bölge adliye mahkemesi)-Yargıtay); özellikle vergi/kamu alacaklarının tahsili aşamasında ortaya çıkan ve mülkiyet uyuşmazlığı niteliği taşıyan uyuşmazlıkların çözümü ise genel adli yargı bünyesinde yer alan medeni/hukuk yargı(sın)da (hukuk mahkemesi-bölge adliye mahkemesi-Yargıtay/icra mahkemesi-bölge adliye mahkemesi-Yargıtay) çözüme bağlanmaktadır. Ayrıca, vergi hukukuna ilişkin genel düzenleyici işlemlere karşı açılan davalar da kural olarak Danıştay tarafından ilk derece mahkemesi olarak karara bağlanmaktadır. Öte yandan, vergi kanunlarının anayasaya uygunluğunun denetimi (iptal davası-itiraz yolu) ile vergi hukuku uyuşmazlıklarda bireysel başvuru hakkının kullanılması taleplerinin incelenmesi Anayasa Mahkemesi tarafından yapılmaktadır.

SORU:

Vergi hukukunun uluslararası hukuku ile ilişkisi nedir?

CEVAP:

Belli bir egemen devletin vergi kanunlarının uygulanması, kanunların şahsiliği ve/ya da mülkiliği ilkelerine göre belirlenmektedir. Aynı konuda birden fazla devletin egemenliğinin çıkışması, yani devletler arasında vergilendirme yetkisinin çatışması hâlinde sorun, ilgili devletlerin iç mevzuatı ile birlikte, devletlerarası kamu hukuku ilkelerine göre çözümlenmeye çalışılmaktadır. Özellikle çifte vergilendirme konusunda çıkan bu çatışmalar, devletlerarası ikili ya da çok taraflı anlaşmalarla çözümlenmektedir.

SORU:

Vergi hukuku özel hukuk dalları ile ne tür bir ilişki içindedir?

CEVAP:

Vergi hukukunun, özel hukuk grubunu oluşturan medeni hukuk, borçlar hukuku, ticaret hukuku gibi disiplinlerle yoğun bir ilişkisi bulunmaktadır. Vergi kanunlarının uygulanması sırasında özel hukuk kavramları ve kurumlarına çok sık olarak başvurulması gerekmektedir. Çünkü vergi kanunlarında yer alan vergiyi doğuran olaylar birçok durumlarda bir özel hukuk olgusudur.

SORU:

GENEL VERGİ HUKUKU

Vergi hukukunun bağımsızlığı ve özel hukukla ilişkisine dair görüşler nelerdir?

CEVAP:

1. Vergi hukuku özel hukuka bağlıdır; tamamen ona uymalıdır;
2. Vergi hukuku bağımsızdır; kendi ilkelerine göre çözüm getirir;
3. Özel hukuk ilkeleri geçerli olmakla birlikte, vergi hukukunda bu dalın özel düzenlemeleri asıldır.

SORU:

Genel vergi hukuku nedir?

CEVAP:

Genel vergi hukuku, bu hukuk dalının tümüne ilişkin ve bütün vergilerde uygulanacak temel ilkeler ve kurallar, vergi hukuku ilişkisinin niteliği, vergi borcunun doğması ve sona ermesi, vergi ödevine ilişkin kurallara aykırı davranışlar ve bunlara uygulanacak müeyyideler/yaptırımlar, vergilendirme alanında ortaya çıkan anlaşmazlıklar/uyuşmazlıklar ve bunların çözüm yollarını kapsamaktadır.

SORU:

Maddi ve şekli vergi hukuku nedir?

CEVAP:

Maddi vergi hukukunu, vergi borcuna bağlı hak ve ödevlerin doğumunu, sona ermesini ve bunların içeriğine ilişkin hukuki ilkeleri inceleyen hukuk dalı olarak tanımlamak mümkündür.

Maddî vergi hukuku, vergi alacağının konusunu, yöneldiği kişinin hak ve ödevlerini, vergi idaresinin mükellef ve/ya da sorumlu karşısındaki yetkilerini belirlemektedir. Şekli vergi hukuku ise, maddi hukuk kurallarıyla belirlenen vergi ilişkisinde hak ve yükümlülüklerin gerçekleştirilme usullerini düzenleyen hukuk dalıdır.

SORU:

Vergi ceza hukuku nedir?

CEVAP:

Vergi hukukunun vergi ödevlerine aykırılıkları ve bunlara uygulanan ceza yaptırımlarını kapsayan bölümüne vergi ceza hukuku denilmektedir.

Kabahatler Kanunu, özel olarak düzenlenmiş olan kabahat niteliğindeki hukuka aykırı fiiller ve bunlara ilişkin yaptırımlar için de genel hükümlere yer vermektedir. Genel ceza hukukunda, tüm suçlar ve bunlara ilişkin cezalar hakkında genel hükümlere yer verilmesine rağmen, vergi ceza hukukunda daha özel düzenlemeler bulunmaktadır.

SORU:

Vergi hukukunun bölümleri nelerdir?

CEVAP:

Vergi usul hukuku, vergi ceza hukuku, vergi yargılaması hukuku, kamu/vergi icra hukuku, devletlerarası vergi hukuku, özel vergi hukuku vergi hukukunu oluşturan bölümlerdir.

SORU:

Kanunların mülkiliği ilkesi ve kanunların şahsiliği nedir?

CEVAP:

Kanunların mülkiliği ilkesine göre, her devletin kanunları o devletin ülkesinde, kural olarak, vatandaş ya da yabancı herkese ve bütün hukuki işlemlere uygulanmaktadır. Kanunların şahsiliği ilkesine göre, kişi nereye giderse gitsin, tâbiyetinde(uyruğunda) bulunduğu devletin kanunlarına bağlıdır.

SORU:

Vergi kanunlarının uygulama alanının belirlenmesindeki ilkeler nelerdir?

CEVAP:

Vergi kanunlarının uygulama alanının belirlenmesinde iki ilke esas alınmaktadır. Bunlardan birincisi, egemenlik alanı (mülkîlik) ilkesi; ikincisi ise, şahsîlik (tâbiyet-ikametgâh) ilkesidir. Birinci ilke, genel olan ilkedir; uygulanması daha eski ve yaygındır. Buna göre, devletin egemenlik alanında oluşan bütün vergiyi doğuran olaylar ve konular o ülkenin kanunlarına göre vergiye tâbi tutulur. Buna karşılık, ikinci ilke, vergi kanunlarının uygulama alanını, ilişkileri kuran gerçek ya da tüzel kişinin tâbiyet veya ikametgâh ülkesinin yasaları tarafından belirlenmesidir.

SORU:

Kaynak ilkesi nedir?

CEVAP:

Vergi kanunlarının yer bakımından uygulanmasında genel ilke, diğer kanunlarda olduğu gibi, bir devletin kanunlarının o devletin ülkesinde uygulanabilmesidir. kaynağı Türk ekonomisi olan bütün vergi konularının, Türk kanunlarına göre vergilendirilmesi gerekmektedir. Mali hukukta buna kaynak ilkesi, uluslararası hukukta ise kanunların mülkiliği ilkesi denilmektedir.

SORU:

Şahsîlik ilkesi nedir?

CEVAP:

Bu ilkeye göre, bir vatandaşın hem kendi ülkesinde hem de yabancı ülkelerde gerçekleştirdiği tüm işlemlerden ve yaptığı tüm faaliyetlerden vatandaşı olduğu devletin kanunlarına göre vergi ödemesi gerekmektedir. Bu ilkeye, kanunların şahsiliği ilkesi denilmektedir. Ancak, vergi kanunlarında şahsîlik ilkesi daha yaygın bir biçimde tâbiyete değil, ikametgâha(yerleşme yerine) göre uygulanmaktadır.

SORU:

Vergi kanunlarının yer bakımından uygulanmasında benimsenen ilkelerin uygulanma alanlarını açıklayınız.

CEVAP:

Kaynak ilkesi, özellikle harçlar ve damga vergilerinde uygulanmaktadır. Ayrıca, gayrimenkul vergileri ile harcama vergileri de kaynak ilkesine dayanmaktadır. Dolaysız vergiler/shahsî vergiler ve veraset ve intikal vergileri alanında ise şahsîlik ilkesi geniş bir uygulama alanı bulmaktadır.

Birçok ülkenin vergi sisteminde kaynak ve ikametgâha dayalı şahsîlik ilkeleri değişen ağırlıklarda birlikte uygulanabilmektedir.

SORU:

Gelir Vergisi Kanununun yer bakımından uygulanmasında hangi ilke esas alınmıştır?

CEVAP:

Bu itibarla, Gelir Vergisi Kanunu'nun 3'üncü maddesi, tam mükellefiyette ikametgâh esası ile tâbiiyet esasına dayalı şahsîlik ilkesini benimsemektedir. Buna karşılık, Gelir Vergisi Kanunu'nun 7 ve 8'inci maddeleri, Türkiye'de yerleşmiş olmayan gerçek kişileri, "dar mükellef" olarak nitelendirmekte ve bunların yalnız Türkiye'de elde ettikleri kazanç ve iratları üzerinden vergilendirilmesini kabul etmektedir. Bu anlamda Gelir Vergisi Kanunu, dar mükellefiyette kaynak ilkesini benimsemektedir.

SORU:

Kurumlar Vergisi Kanununun yer bakımından uygulanmasına egemen ilkeleri açıklayınız.

CEVAP:

Kurumlar Vergisi Kanunu'na göre, kanuni veya iş merkezinden biri Türkiye'de bulunan kurumlar tam mükelleftir. Tam yükümlü kurumlar, Türkiye'de elde ettikleri kazançlarla birlikte Türkiye dışında elde ettikleri kazançların tümü üzerinden vergilendirilmektedir (KVK.m.3/(1)). Bu itibarla, Kurumlar Vergisi Kanunu tam mükellefiyette, kanuni merkez veya iş merkezi esasına dayalı şahsîlik ilkesini benimsemektedir. Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 3'üncü maddesinin (2)'nci fıkrasına göre, kanuni ve iş merkezinden her ikisi de Türkiye'de bulunmayan kurumlar "dar mükellef" durumundadır. Dar mükellefiyette, dar mükellef kurumların sadece Türkiye'de elde ettikleri kazançları vergilendirilmektedir. Bu itibarla, Kurumlar Vergisi Kanunu dar mükellefiyette kaynak ilkesini benimsemektedir.

SORU:

Damga Vergisi Kanununun yer bakımından uygulanmasına egemen ilkeyi açıklayınız.

CEVAP:

Damga Vergisi Kanunu, kural olarak, Türkiye'de düzenlenen ya da yabancı ülkelerde düzenlenerek Türkiye'de resmî dairelere ibraz edilen veya hükümlerinden yararlanan kağıtları vergilendirerek mülkîlik (kaynak) ilkesini benimsemektedir.

SORU:

Emlak Vergisi Kanununun yer bakımından uygulanmasına egemen ilkeyi açıklayınız.

CEVAP:

Emlâk Vergisi Kanunu, Türkiye'de bulunan binalar ile arazi ve arsaları vergilendirmektedir. Bu itibarla, Emlâk Vergisi Kanunu en belirgin biçimiyle mülkîlik (kaynak) ilkesini benimsemektedir.

SORU:

Mükerrer vergilendirme nedir?

CEVAP:

Zaman bakımından bir vergi kanununun aynı zamanda (aynı dönemde) aynı konuya birden fazla kereler uygulanmasına iç hukuk bakımından mükerrer (çifte) vergileme denilmektedir.

SORU:

Geçmiş kapsamama (makale adem-i şümûl) ilkesini açıklayınız.

CEVAP:

Vergi kanunlarının zaman bakımından uygulanmasında diğer kanunların uygulanmasında olduğu gibi, yürürlük tarihinden önceki dönemler için geçerli olmama, geçmiş kapsamama (makale adem-i şümûl) ilkesi benimsenmektedir. Vergi hukuku alanında, kural olarak, kanunların geçmişe yürütmesi mümkün değildir. Vergiyi doğuran olaya, vergiyi doğuran olayın meydana geldiği tarihte yürürlükte olan hükümler uygulanmaktadır.

SORU:

Kanunların yürürlüğe girme tarihi nasıl belirlenir?

CEVAP:

Kanunların yayımı onların yürürlüğe girmeleri için gerekli bir şart olduğu hâlde, yeterli değildir. Çünkü, yürürlük tarihinin belirlenmesi/bilinmesi gerekmektedir. Kanunlar, genellikle ne zaman yürürlüğe girecekleri konusunda açık bir hükme yer vermektedir. Bu durumda kanun, o tarihte yürürlüğe girmektedir.

Bazı hâllerde, kanunun yürürlük tarihi olarak yayımı tarihinden başka bir tarih de kararlaştırılabilmektedir. Bu tarih, genellikle gelecekteki bir tarih olmaktadır.

Bir (vergi) kanun(un)da yürürlük tarihine ilişkin herhangi bir hüküm bulunmaması hâlinde, Resmî Gazete'de yayımını izleyen günden başlayarak kırkbeş gün sonra yürürlüğe girmektedir.

SORU:

Vergi kanunlarının yürürlükten kaldırma yoluyla yürürlükten kalkmasını açıklayınız.

CEVAP:

Bir kanunun yürürlükten kalkması çeşitli yollarla olabilmektedir. Bunlardan en doğrudan olanı ve en sık rastlanılanı, bir kanunu diğer bir kanunun yürürlükten kaldırmasıdır. Kanunlar belirli ihtiyaçları karşılamak amacıyla çıkarılmakta ve bu ihtiyaçları karşılayabildikleri sürece yürürlükte kalmaktadır.

Yürürlükten kaldırma açık (sarih) olabileceği gibi üstü kapalı (zımî) da olabilmektedir. Bir kanun, Kaldırılan Hükümler başlığı altında getirdiği hükümlerle bir kanunu ya da bir kanunun bazı hükümlerini açık bir biçimde yürürlükten kaldırabilmektedir. Ancak, kanunlarda her zaman bu şekilde açık ifadeler yer verilmemektedir.

SORU:

Vergi kanunlarının Anayasa Mahkemesinin kararıyla yürürlükten kaldırılmasını açıklayınız.

CEVAP:

Anayasa Mahkemesinin bir kanunun ve/ya da kanun hükmünün anayasaya aykırı olduğu yönünde vermiş olduğu karar ile kanun ve/ya kanun hükmü yürürlükten kalkmaktadır. Yürürlükten kalkma tarihi ise Anayasa Mahkemesi kararının yürürlüğe girdiği tarihtir. Anayasa Mahkemesi'nin bir hükmün anayasaya aykırılığına ilişkin verdiği (iptal) karar(ı), kaldırma karardır. Başka bir deyişle, Anayasa Mahkemesinin yaptığı, bir hükmün anayasaya aykırılığı gerekçesiyle iptal edilmesinden çok, yürürlüğüne son verme/yürürlükten kaldırmadır.

SORU:

Vergi kanunlarının sürenin sona ermesi yoluyla yürürlükten kalkmasını açıklayınız.

CEVAP:

Kanunların yürürlükten kalkmasının seyrek rastlanılan bir yolu, süreli olarak çıkarılan bir kanunun süresinin dolması nedeniyle kendiliğinden yürürlükten kalkmasıdır. Bütçe Kanunları süreli kanunlardır. Deprem, ağır iktisadî bunalım dönemlerinde getirilen geçici malî yükümlere ilişkin düzenlemeler çoğu zaman süreli kanunlarla yapılmaktadır. Belli bir kanunun sürekli olmasına karşılık, içindeki bir ya da birkaç hükmün belirli bir süre yürürlükte kalmak üzere düzenlenmesi, bu sürenin sona ermesiyle ilgili hükümlerin geçerliliğini yitirmesi/yürürlükten kalkması da mümkündür. Vergi kanunlarının özellikle teşvik amaçlı muaflik ve istisna hükümlerinde böyle düzenlemelerle zaman zaman karşılaşılabilmektedir.

SORU:

Kanunların geçmişe yürümemesi ne demektir? Bu durumun istisnalarına örnek veriniz.

CEVAP:

Kanunlar kural olarak, yürürlüğe girmeleri ile yürürlükten kalkmaları arasında geçen süre içinde uygulanmaktadır. Kanunların yürürlüğe girmeden önceki olay ya da işlemlere uygulan(a)mamasına kanunların geçmişe yürümemesi ilkesi denilmektedir. Kanunların geçmişe yürümemesi (makale-i adem-i şumûl), hukukta genellikle benimsenen bir ilkedir.

Kanunların geçmişe yürümemesi ilkesi, özel hukukta olduğu gibi kamu hukukunda da geçerlidir. Ancak, bu konuda getirilen istisnalar özel hukuka göre daha fazladır. Anayasa’da kanunların geçmişe yürümemesine ilişkin genel bir hüküm bulunmamakla birlikte, suç ve cezalara ilişkin olmak üzere bu ilkeye yer verilmektedir (Any. m. 38). Ceza hukukunda yeni kanunun suç saymadığı fiillere ceza verilemeyeceği gibi, eski kanunda bir suçta daha az ceza kabul ediliyorsa o kanun uygulanacaktır.

SORU:

Gerçek geçmişe yürüme nedir?

CEVAP:

Gerçek geçmişe yürüme, tamamlanmış, hukuki sonuçlarını doğurmuş (kazanılmış hak gerçekleşmiş) bir hukuki işlem ya da olaya daha sonra kabul edilmiş bir kanunun uygulanması demektir. Anayasa Mahkemesi bu gibi durumlarda bazen başka gerekçelerle birlikte iptal/kaldırma kararı vermektedir.

SORU:

Gerçek olmayan geçmişe yürüme nedir?

CEVAP:

Gerçek olmayan geçmişe yürüme kanunun geçmişe yürütülen hükümlerinin henüz sonuçları doğmamış olan işlem ya da olaylara uygulanmasıdır. Zamanaşımı süresi tamamlanmadan zamanaşımı süresinin uzatıldığına ilişkin bir kanun hükmünün geçmişe yürütülmesi gerçek olmayan geçmişe yürümedir. Kural olarak gerçek olmayan geçmişe yürüten hükümler hukuki güvenlik ilkesine, dolayısıyla Anayasaya aykırı sayılmamaktadır.

SORU:

Kanunların geleceğe yürümemesi ilkesini açıklayınız. İlkenin istisnalarına örnek veriniz.

CEVAP:

Kanunların geleceğe yürümemesi ilkesine göre, kanunlar, yürürlükten kalktıktan sonraki olay ve işlemlere uygulan(a)maz. Bu, yeni kanunun eskisinden daha iyi olduğu düşüncesinin mantıkî sonucudur. Bu kuralın istisnaları da vardır. 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu yürürlüğe girerken getirdiği bazı geçici hükümlerde eski kanuna atıf yapmak suretiyle götürü usul, ücretler, en az geçim indirimi gibi bir kısım konularda eski kanunun uygulanmasını bir süre daha devam ettirmiştir.

SORU:

Vergi kanunlarının anlam bakımından uygulanması ne demektir? Açıklayınız.

CEVAP:

Soyut kanun hükümlerinin somut olaylara uygulanabilmesi için üzerinde durulması gereken hususlardan biri hukuk kurallarının anlam bakımından uygulanmasının, yani hukuk kurallarının yorumlanmasının ne anlama geldiğinin belirlenmesi/bilinmesidir. Hukuka uygun bir uygulamanın yapılabilmesi, hukuk kurallarının isabetli bir biçimde yorumlanmasına bağlıdır. Başka bir deyişle, hâkimin bir soyut hukuk kuralını somut bir olaya uygulayabilmesi, o kuralın yorumlanması gerekmektedir. Yorum yapılırken uygulanacak yöntem, varılacak sonucu büyük ölçüde etkilemektedir. Bu konuda Vergi Usul Kanunu, “Vergi kanunları lafzı ve ruhu ile hüküm ifade eder” (VUK. m.3/A, II) kuralına yer vermekte ve Anayasa da temel haklar konusunda yasama organı tarafından çıkarılacak kanunların Anayasanın “sözüne ve ruhuna uygun” olması gerektiğini belirtmektedir.

SORU:

Hukukun yorum türleri nelerdir?

CEVAP:

Yorum türleri, yorum faaliyetinde bulunan organ ya da kişiler dikkate alınarak yapılan bir sınıflandırmadır ve yasama yorumu, idari yorum, yargısal yorum, bilimsel yorum olarak dörde ayrılmaktadır.

SORU:

Yasama yorumunu açıklayınız.

CEVAP:

Yasama yorumu, kanunların bizzat onu koyan yasama organı tarafından yorumlanmasıdır.

SORU:

Yasama yorumu ülkemizde hangi Anayasada kullanılmıştır?

CEVAP:

Türk Hukuk Sistemi’nde sadece 1924 Anayasası’nda mevcut olan bu yorum türüne isabetli bir biçimde 1961 ve 1982 Anayasaları’nda yer verilmemiştir.

SORU:

İdari yorumu açıklayınız.

CEVAP:

İdari yorum, hukuk kurallarının onları uygulayacak kamu idareleri tarafından yorumlanmasıdır.

SORU:

Vergi hukukunda idari yorum nasıl işlemektedir?

CEVAP:

İdari yorum, vergi hukukunda özel bir öneme sahiptir, vergi idaresi vergi yasalarını anlama ve uygulama biçimini ya bir vergi ödevlisini muhatap alarak (özelge) ya da doğrudan bir vergi ödevlisine yönelik olmayan, genel açıklama (genel tebliğ, sirküler) biçiminde yapabilmektedir.

SORU:

Yargısal yorumu açıklayınız.

CEVAP:

Yargısal yorum, hukuk kurallarının yargı organlarıncı yorumudur.

SORU:

Bilimsel yorumu açıklayınız.

CEVAP:

Bilimsel yorum, hukuk kurallarının bilim adamlarıncı yorumudur.

SORU:

Hukuk sisteminde yorum yöntemi nedir ve çeşitleri nelerdir?

CEVAP:

Yorum yöntemi, bir hukuk kuralının anlamının saptanması sürecinde izlenebilecek yöntemlerdir. Tam bir görüş birliği olmamakla birlikte yorum yöntemleri deyimisel, tarihi, sistematik ve amaçsal yorum olmak üzere dört ana başlık altında incelenmektedir.

SORU:

Deyimsel yorum yöntemini açıklayınız.

CEVAP:

Hareket noktasını kuralda yer alan kelimelerin oluşturduğu deyimisel yorum yöntemi, kuralın gerçek iradesinin kuraldaki kelimelere yansıdığı temel varsayımına dayanır. Bu yöntemle göre kuralın anlamı, kural metninde yer alan kelimelere, bu kelimelerin cümle içindeki yerlerine, kısaca dilbilim kurallarına göre belirlenir.

SORU:

Sistematik yorumu açıklayınız.

CEVAP:

Sistematik yorum yönteminde bir yasa hükmünün anlamı belirlenirken bu hükmün yasanın yapısı içindeki yeri ve diğer mevzuat hükümleri ile olan bağlantısı ve ilişkisi araştırılır.

SORU:

Tarihi yorum yöntemini açıklayınız.

CEVAP:

Tarihi yorum yönteminde bir yasa hükmü yorumlanırken, yasa koyucunun yasanın yapıldığı andaki amaç ve iradesi araştırılır. Bu araştırma, yasa tasarısı ya da tasarıları, gerekçe, meclis komisyonlarındaki ve genel kuruldaki görüşmelere ilişkin tutanaklar üzerinde yapılır.

SORU:

Amaçsal yorum yöntemini açıklayınız.

CEVAP:

Objektif yorum teorisine dayalı amaçsal yorum yönteminde hukuk kuralının değişen sosyal ve ekonomik koşullar altında kazandığı anlam, kuralda ifadesini bulan değerlendirmeler ve çıkar çatışması araştırılarak kuralın

öngördüğü çözüme, ulaşmak istediği amaca uygun yorum yapılır.

SORU:

Vergi kanunlarında lafzın açık olmadığı durumlarda hükümler nasıl yorumlanır?

CEVAP:

Lâfzın açık olmadığı hâllerde vergi kanunlarının hükümleri, konuluşundaki maksat, hükümlerin kanun yapısındaki yeri ve diğer maddelerle olan bağlantısı gözönünde tutularak uygulanır.

SORU:

Yasa boşluğu ne anlama gelmektedir ve nasıl ortaya çıkmaktadır?

CEVAP:

Yasada bulunması gerekli ve zorunlu düzenlemelerin eksikliği yasa boşluğu olarak tanımlanmaktadır. Bu eksiklik, hukuki sonuç veya olayın soyut tanımında olabilir. Yasa boşlukları, yasanın düzenlediği alanı sınırlaması veya hiç düzenleme yapmayıp sessiz kalması ya da uygulanabilirlik açısından önceliği saptanamayan iki yasanın çatışması hâllerinde ortaya çıkabilir.

SORU:

Kuralın anlamı belirlenirken doğru yoruma ulaşıldığı nasıl anlaşılır?

CEVAP:

Tüm yorum yöntemleri, kuralın anlamını belirlemede kullanılan araçlardır ve birbirlerini tamamlarlar. İlke olarak, kuralın doğru anlamına ulaşıldığından söz edilebilmesi, saptanan anlamın tüm yorum yöntemleriyle veya bu yöntemlerin çoğunluğuyla teyit edilmesine bağlıdır.

SORU:

Vergilendirmede mali gücün esas alınması durumunu ekonomik yaklaşım ile açıklayınız.

CEVAP:

Vergilendirmede mali gücün esas alınması, bu güce sahip olan herkesin öngörülen yükümlülüğe katlanmak zorunda bulunması ve vergilemede eşitlik aynı durumda olanların aynı, farklı durumda olanların farklı muameleye tabi tutulması iktisadi güce sahip olmasına rağmen legal ya da illegal yollarla bu yükümlülüğünü yerine getirmekten kaçınmaya yönelik girişimlerin boşa çıkartılmasını, vergilendirmede gerçek iktisadi boyutun dikkate alınmasını gerektirir.

SORU:

Bir hukuk kuralının uygulanabilmesinin ön koşulu nedir?

CEVAP:

Bir hukuk kuralının uygulanabilmesinin ön koşulu, kuralda soyut olarak tasvir edilen olayların dış dünyada somut olarak gerçekleşmiş olmasıdır.

SORU:

Vergi hukukunda yorumun sınırı nasıl oluşmaktadır?

CEVAP:

Vergi hukukunda yorumun sınırını, vergi kuralında yer alan kelimeye yüklenmesi mümkün anlamın sınırı oluşturur. Kuralda yer alan kelimeye ya da kavrama yüklenmesi mümkün olmayan bir anlam yüklenmesinde bir yorum

faaliyetinden değil, hukuk yaratmaktan bahsetmek gerekir. Bir kelimeye ya da kavrama yüklenmesi mümkün alternatif anlamlardan biri üzerinde karar vermek durumunda olan hukuk uygulayıcısı bu alternatif anlamlar dışında bir anlamı tercih ettiğinde de hukuk yaratmış olacaktır.

SORU:

Yorum yapılırken yasa boşluklarının doldurulması ve hukuk yaratma arasındaki sınırların belirlenmesinde dikkat edilmesi durum nedir?

CEVAP:

Yorum yapılırken yasa boşluklarının doldurulması ve hukuk yaratma arasındaki sınırların belirlenmesinde yasanın öngörmediği -plana aykırı boşluk- ve yasanın öngördüğü -plana uygun boşluk- boşluk arasındaki farkın ortaya konulması gerekir. Yasanın planına uygun/kural içi boşluk, yasanın bir genel düzenleme yaptığı, salt bir çerçeve çizdiği durumlarda ortaya çıkar.

SORU:

Ekonomik yaklaşım ilkesini açıklayınız.

CEVAP:

Vergiyi doğuran olayın ve vergi hukuku kurallarının biçimlerin ötesine geçilerek, gerçek niteliklerinin dikkate alınmasına olanak tanıyan bir yöntem olan ekonomik yaklaşım, mali güce göre vergilendirme ilkesinin yaşama geçirilmesinde önemli bir araçtır. Ancak ekonomik yaklaşım, vergi alma sonucunu doğuracak her türlü niteleme ve yoruma zemin sağlayan keyfi bir yöntem değildir, anayasal vergileme ilkeleri ile sınırlandırılmıştır.

SORU:

Vergi alma konusunda yaşanan çatışmanın geleneksel tarafları kimlerdir?

CEVAP:

Devlet, vergi alma konusunda sahip olduğu yetkiyi kullanırken sıklıkla vergi yükümlüleri ile karşı karşıya gelir. Çıkar zıtlığından kaynaklanan bu çatışmanın geleneksel tarafları, “vergi yükümlüsü (mükellefi)” ve “vergi idaresi”dir.

SORU:

Vergi alma konusunda yaşanan çatışmanın taraflarından vergi yükümlüsünün yerine zaman zaman kim geçmektedir?

CEVAP:

Yükümlünün şekli ve maddi ödevlerini üstlenen, vergi yükümlüsünün yerine geçen, başka bir ifadeyle vergi ödevi ilişkisinde vergi alacaklısına muhatap tutulan, vergi sorumlusuyla vergi idaresi arasında da zaman zaman bu çatışma gerçekleşebilmektedir.

SORU:

Vergi ödevi kavramı ile ne ifade edilmektedir?

CEVAP:

Kavram olarak “vergi ödevi”, vergilendirme yetkisi ile donatılmış devlet veya vergilendirme yetkisi kendilerine devredilmiş kamu tüzel kişilerinin bu yetkiyi kullanmaları sürecinde ilişkiye taraf olan kişilere (vergi ödevlilerine) yüklenen “yapma”, “yapmama”, “katlanma” biçimindeki yükümlülükleri ifade etmektedir.

SORU:

Maddi vergi ödevi nedir?

CEVAP:

Vergi borcunun devlete ödenmesidir.

SORU:

Şekli vergi ödevi nedir?

CEVAP:

Ödeme dışındaki diğer şekli ödevlerdir. Vergi ödevi, yalnızca vergi borcunun ödenmesi gibi maddi ödevleri değil, beyanname verme, belge düzenine uyma gibi şekli ödevleri de içerir.

SORU:

Vergi ödevlisi kimdir?

CEVAP:

Vergi ödevi ilişkisinde, yapma, yapmama, katlanma gibi belirli davranış biçimlerini sergileme zorunluluğu yüklenen kişiler vergi ödevlisi olarak adlandırılmaktadır.

SORU:

Vergi yükümlüsünün, vergi ödevi ilişkisindeki temel ödevi nedir?

CEVAP:

Günlük dilde “vergi ödevlisi” ile “vergi yükümlüsü” eş anlamlı kullanılmaktadır. Vergi yükümlüsünün, vergi ödevi ilişkisindeki temel ödevi vergi borcunu ödemektir.

SORU:

Sözleşme ile vergi yükümlülüğü devredilebilir mi?

CEVAP:

Vergi yükümlülüğünün değiştirilmesi amacıyla yapılan sözleşmeler, sözleşmenin tarafları arasında, iç ilişkide hüküm ve sonuç doğurabilir fakat böyle bir sözleşme mevcut olsa dahi vergi idaresi yükümlüyü muhatap alır. Bu işleyiş VUK m. 8/3’de “Vergi kanunlarıyla kabul edilen hâller müstesna olmak üzere, mükellefiyete veya vergi sorumluluğuna müteallik özel mukaveleler vergi dairelerini bağlamaz” şeklinde ifade edilmiştir.

SORU:

Vergi yükümlülüğü, hangi olayın gerçekleşmesiyle ortaya çıkar?

CEVAP:

Vergi yükümlülüğü, vergiyi doğuran olayın gerçekleşmesiyle ortaya çıkar.

SORU:

Kimler vergi yükümlüsü olarak tanımlanabilir?

CEVAP:

Vergi yükümlüsü, “vergiyi doğuran olay şahsında gerçekleşmiş, vergi hukuku ilişkisinden doğan maddi ve şekli ödevleri olan kişiler” olarak tanımlanabilir.

SORU:

Vergi yükümlülüğünün unsurları nelerdir?

CEVAP:

Vergi yükümlülüğünün iki ana unsuru vardır: Bu unsurlardan ilki, vergiyi doğuran olayın yükümlünün şahsında gerçekleşmiş olmasıdır. İkincisi ise vergi borcunu ödemek zorunda olmasıdır.

SORU:

Vergi yükümlülerini diğer vergi ödevlilerinden ayıran temel ölçüt nedir?

CEVAP:

GENEL VERGİ HUKUKU

Vergiye doğuran olayın yükümlünün şahsında gerçekleşmiş olması vergi yükümlülerini diğer vergi ödevlilerinden ayıran temel ölçüttür.

SORU:

Vergi sorumlusu kimdir?

CEVAP:

“Vergi sorumlusu”, vergiyi doğuran olay kendi kişiliğinde gerçekleşmemekle birlikte başkasının vergiye ilişkin maddi veya şekli ödevlerini yerine getirmek zorunda olan kişidir.

SORU:

Vergi yükümlüsü ile vergi sorumlusunu ayıran ölçüt nedir?

CEVAP:

Vergi sorumlusunu vergi yükümlüsünden ayıran belirleyici ölçüt, “vergiye doğuran olayın kişiliğinde gerçekleşip gerçekleşmediği”dir. Vergiyi doğuran olay, vergi sorumlusunun değil, başkasının kişiliğinde gerçekleşmektedir.

SORU:

VUK’unda vergi sorumlusu nasıl tanımlanmıştır?

CEVAP:

VUK’nun 8’inci maddesinin 2’nci fıkrasında vergi sorumlusu, verginin ödenmesi bakımından, alacaklı vergi dairesine karşı muhatap olan kişidir. Bu tanım, ilk bakışta VUK m. 8/1’de yer alan maddi ödevleri kapsar gibi görünmekle birlikte özünde şekli ödevleri de kapsamaktadır.

SORU:

Üçüncü kişi ödevlilerine hangi vergi ödevleri yüklenmiştir?

CEVAP:

Üstlendikleri ödevler, vergi sorumlusunun üstlendiği ödevlere benzemeyen vergi ödevlileri de vardır. Doktrinde, “üçüncü kişi ödevlileri” olarak adlandırılan bu kişilere vergi ödevi ilişkisinde, vergi borcu ödeme ve şekli ödevlerin tamamen dışında, bilgi verme ve bildirimde bulunma, denetleme-kontrol gibi, niteliği itibariyle tamamen farklı ödevler yüklenmiştir.

SORU:

Vergi kesenlerin sorumluluğu nedir?

CEVAP:

VUK m. 11’de vergi kanunlarının öngördüğü belli durumlarda, yaptıkları veya yapacakları ödemelerden vergi kesmeye mecbur olanlar vergi sorumlusu olarak kabul edilmiştir. Vergi kesenlerin sorumluluğu olarak adlandırılan bu duruma örnek olarak Gelir Vergisi Kanunu m. 94 verilebilir.

SORU:

Vergi kesenlerin yükümlüler adına yerine getirmesi gereken maddi vergi ödevini yerine getirmemesi halinde vergi aslı, gecikme faizi ve vergi cezası kimden istenir?

CEVAP:

Yükümlü adına yerine getirilmesi gereken maddi vergi ödevinin yerine getirilmemesi hâlinde vergi aslı, gecikme faizi ve vergi cezası vergi kesenlerden istenir.

SORU:

Vergi kesenler yaptıkları ödemeleri asıl yükümlüye rücu etmeleri mümkün müdür?

CEVAP:

Vergi aslı ve gecikme faizi ödendikten sonra, bu ödemeler kural olarak asıl yükümlüye rücu edilebilirken suç ve cezaların şahsiliği ilkesi uyarınca ödenen vergi cezası için asıl yükümlüye rücu edilememektedir.

SORU:

Vergi ödevi yerine getirilmezse vergi idaresi iradi temsilciye başvurabilir mi?

CEVAP:

Vergi hukukunda iradi temsil olarak da bilinen kurum gereği yükümlü veya sorumlular vergi ödevlerinin üçüncü kişiler tarafından yerine getirilmesini sağlayıcı sözleşmeler yapabilirler. Bu durumda dahi yükümlü veya sorumlu şahsında gerçekleşen ödev yerine getirilmezse vergi idaresi iradi temsilciye başvuramaz. İdarenin muhatapı her durumda yasal yükümlü veya sorumludur.

SORU:

Fiili ehliyeti olmayan kişiler vergi yükümlüsü olabilir mi, vergi yükümlüsü olabilmeleri durumunda bu kişilerin vergi ödevlerini kim yerine getirir?

CEVAP:

VUK m. 9 gereği yükümlülük ve sorumluluk için kanuni ehliyet şart değildir. Bu nedenle fiil ehliyeti olmayan gerçek kişiler de vergi yükümlüsü olabilecektir. Vergi kanunları bu kişilerin vergisel ödevlerinin veli, vasi veya kayyım tarafından yerine getirilmesini öngörmüştür.

SORU:

Tüzel kişilerin vergisel ödevlerinin sorumlusu kimdir?

CEVAP:

Tüzel kişilerin vergisel ödevleri için belirlenmiş sorumlu, bunların kanuni temsilcileridir.

SORU:

Tüzel kişilerde kanuni temsilcinin vergisel ödevlerini yerine getirmemesi durumunda ödenmeyen vergi, gecikme faizi ve vergi cezasından kim sorumludur?

CEVAP:

Tüzel kişilerde kanuni temsilcinin vergisel ödevlerini yerine getirmemesi durumunda ödenmeyen vergi, gecikme faizi ve vergi cezası için doğrudan tüzel kişiye başvurulur. Temsilcilerin görevlerini yerine getirmemeleri nedeniyle doğmuş olan cezalar tüzel kişiden alınmadığı takdirde ise kanuni temsilciden tahsil edilir.

SORU:

Tüzel kişiler bakımından hapis cezasını gerektiren bir suç işlenmesi hâlinde, bu yaptırım kime uygulanır?

CEVAP:

Tüzel kişiler bakımından hapis cezasını gerektiren bir suç işlenmesi hâlinde, tüzel kişinin hürriyeti bağlayıcı cezaya çarptırılması mümkün olmadığından, bu yaptırım kanuni temsilcilere uygulanır.

SORU:

Kurumların tasfiye memurlarının Kurumlar Vergisi Kanununa göre nasıl bir sorumlulukları vardır?

CEVAP:

Kurumlar Vergisi Kanunu’nun 17’nci maddesinin 7’nci fıkrası gereği tasfiye memurları, kurumun tahakkuk etmiş vergileri için uygun bir karşılık ayırmadan alacaklılara ödeme ve ortaklara paylaşım yapamazlar. Aksi takdirde

GENEL VERGİ HUKUKU

bu vergilerin asıl ve zamları ile vergi cezalarından şahsen ve müteselsilen sorumlu olurlar.

SORU:

Motorlu taşıtların ilk iktisabı, teslimi veya ithaline ilişkin işlemleri gerçekleştirenlerin nasıl bir sorumluluğu vardır?

CEVAP:

Motorlu taşıtların ilk iktisabı, teslimi veya ithaline ilişkin işlemleri gerçekleştirenler, bu işlemlerden önce özel tüketim vergisinin ödendiğini gösteren belgeleri aramak zorundadırlar. Bu kapsamda kendisine sorumluluk yüklenen kişilerden söz konusu mecburiyete uymamak suretiyle gerekli verginin ödenmesinden önce işlem yapan gümrük memurları, kayıt ve tescile yetkili memurlar, motorlu araç ticareti yapanlar, bu malların müzayede yoluyla satışını gerçekleştirenler ile icra memurları, ziyaa uğratan vergi, vergi cezası ve gecikme faizinden mükellefle birlikte müteselsilen sorumludurlar.

SORU:

Tapu memurlarının veraset ve intikal vergisiyle ilgili sorumlulukları nedir?

CEVAP:

İntikali yapılan gayrimenkule isabet eden veraset ve intikal vergisi tamamen ödenmedikçe devir ve ferağ yapılamaz ve üzerinde herhangi bir ayni hak tesis edilemez. Tapu memurları vergi dairesince verilmiş ilişik kesme belgesi olmaksızın devir ve ferağ işlemi yapamazlar, aksi hâlde verginin ödenmesinden mükellefler ile birlikte müteselsilen sorumlu olurlar.

SORU:

Vergi hukukunda sorumluluğun bağımlılığı ilkesi nedir?

CEVAP:

Vergi hukukunda sorumluluğun bağımlılığı ilkesinden kasıt, sorumluluğun vergiyi doğuran olayın gerçekleşmesi ile doğması ve vergi borcunun ifası ile ortadan kalkması, son bulmasıdır.

SORU:

Hangi ilke gereğince vergi sorumlusu asıl vergi borcundan yüksek bir miktarla sorumlu tutulamaz?

CEVAP:

Sorumluluğun bağımlılığı ilkesi gereğince vergi sorumlusunun sorumlu olacağı miktar, vergi yükümlüsünün vergi borcu miktarı ile aynı olacaktır. Vergi sorumlusu, asıl vergi borcundan yüksek bir miktarla sorumlu tutulamaz.

SORU:

Vergi hukukunda sorumluluğun fer'iliği ilkesi nedir?

CEVAP:

Vergi hukukunda sorumluluğun fer'iliği ilkesi ile vurgulanmak istenen, vergi borcunu ödeme ödevi açısından, vergi sorumlusunun, vergi yükümlüsünden sonra geldiği hususudur. Başka bir ifadeyle vergi borcu öncelikle asıl borçludan talep edilmeli ve asıl borçludan alınamazsa veya alınamayacağı anlaşılırsa vergi sorumlusuna başvurulmalıdır. Bu açıdan yaklaşıldığında, vergi hukuku ilişkisinde, bir kimsenin başkasının vergi borcundan doğan sorumluluğu (dar anlamıyla sorumluluk), bir kimsenin kendi vergi borcundan doğan

sorumluluğuna göre (geniş anlamıyla sorumluluk) ikincil nitelikli olmalıdır.

SORU:

Vergi yasalarımızda sorumluluğun fer'iliği ilkesinin istisnasını oluşturan hükümler var mıdır?

CEVAP:

Vergi yasalarımızda sorumluluğun fer'iliği ilkesinin istisnasını oluşturan hükümler de bulunmaktadır. Vergi kesenlerin sorumluluğu bu duruma örnek oluşturur. Zira GVK m.107 ve KVK m. 27'de yer alan "Tarhiyatın Muhatabı" başlıklı düzenlemeler incelendiğinde, vergi kesintisi yapmakla sorumlu tutulan kişilerin, maddi ödev açısından sorumluluklarının ikincil değil, birincil nitelikli olduğu görülmektedir. Başka bir ifadeyle, söz konusu düzenlemeler uyarınca, vergi borcu, önce sorumludan istenecek, sorumludan alınmadığı takdirde asıl borçluya başvurulacaktır.

SORU:

Vergi hukukunda sorumluluğun sınırsızlığı ilkesi nedir?

CEVAP:

Vergi hukukunda, vergi yükümlülüğünde olduğu gibi, vergi sorumluları da vergi borcunun ödenmesinden bütün malvarlıkları ile sorumludurlar. Bu durumda, vergi sorumluları, başkasının vergi borcundan sınırsız sorumludurlar.

SORU:

Sorumluluğun sınırsız sorumluluk olması ilkesinin bir istisnası var mıdır?

CEVAP:

Sorumluluğun sınırsız sorumluluk olması ilkesinin bir istisnası, 6183 sayılı Kanun'un 35'inci maddesinde yer almaktadır, anılan hüküm uyarınca, limited şirket ortakları, şirketten tahsil imkânı bulunmayan kamu alacaklarından hisseleri oranında sorumludurlar. Dolayısıyla, limited şirket ortakları, şirketteki hisseleri oranında sorumlu oldukları için sınırsız değil, sınırlı sorumlu olmaktadır.

SORU:

Vergi hatalarının düzeltilmesinin hukuki sonucu nedir?

CEVAP:

Vergi hatalarının düzeltilmesinin hukuki sonucu, tarh veya tahsil işlemlerinin o zamana kadar yarattığı bütün vergisel sonuçların, vergilendirme işleminin yapıldığı tarih itibarıyla silinmesidir.

SORU:

Vergi sorumluları hata düzeltme yoluna başvurabilirler mi?

CEVAP:

Vergi sorumlularının da hata düzeltme yoluna başvurabileceği ve bu yolla hatalı vergilendirme işlemlerinin düzeltilmesini sağlayabilecekleri kabul edilmektedir.

SORU:

Hukuk devleti ne demektir?

CEVAP:

İnsan haklarına saygılı ve bu hakları koruyan, adaletli bir hukuk düzeni kuran ve bunu sürdürmekle kendini

GENEL VERGİ HUKUKU

yükümlü sayan, bütün işlem ve eylemleri yargı denetimine bağlı olan devlettir.

SORU:

Pozitif statü hakları nelerdir?

CEVAP:

Pozitif statü hakları (isteme hakları), sağlık hakkı, öğrenim hakkı, çalışma hakkı, sosyal güvenlik hakkı gibi vatandaşın devletten olumlu bir davranış, bir hizmet ve yardım isteme imkânı tanıyan ve devlete sosyal alanda belirli ödevler ve görevler yükleyen haklardır.

SORU:

Özel haklar nelerdir?

CEVAP:

Özel haklar kişilerin birbirlerine karşı sahip oldukları haklar olup, özel hukuk ilişkilerini düzenleyen kurallardan doğar ve herkese eşit ve genel bir biçimde tanınırlar. Bir özel hak karşısında daima bir hukuki yükümlülük, yani ödev bulunur.

SORU:

Başvuru hakkının kaç yönü vardır?

CEVAP:

Başvuru hakkının idari ve yargısal başvuru olmak üzere iki yönü vardır.

SORU:

Hangi olayın mükellef haklarının temelini ilk olarak oluşturduğu söylenebilir?

CEVAP:

İngiltere’de 1215 yılında imzalanan Magna Carta Libertatum (Büyük Özgürlükler Fermanı), kralın ve dolayısıyla devletin vergilendirme yetkisinin ilk kez sınırlandırıldığı ve hukuk devleti fikrinin tarihi önderi konumuna sahip olan bir belgedir. Bu ferman ile “Temsilsiz vergi olmaz” ilkesi ve “makul oranda vergileme” anlayışının ilk adımları atıldığından mükellef haklarının da temelini oluşturduğu söylenebilir.

SORU:

Mükellef haklarını düzenleyen yardımcı kaynaklar nelerdir?

CEVAP:

Mükellef haklarını düzenleyen yardımcı kaynaklar, mükellef hakları bildirgeleri ve diğer idari düzenlemelerdir.

SORU:

Mükellef hakları bildirgesi nedir?

CEVAP:

Genellikle kanunlarla düzenlenen mükellef haklarını idare tarafından anlaşılır bir dille açıklayan, özetleyen ve kamuoyuna duyuran belgedir.

SORU:

Mükellef haklarının önem kazanmasının nedenleri nelerdir?

CEVAP:

Günümüzde, mükellef hakları giderek önem kazanmaktadır. Bunun nedenleri şu şekilde belirtilebilir; Vergi idarelerinin mükellef odaklı anlayışla yeniden yapılandırılması, Vergi sistemlerinin karmaşık hâle gelmesi, Uluslararası alanda meydana gelen gelişmeler,

Teknolojik gelişmeler ve Mükelleflerin seçmen olarak önem kazanması.

SORU:

Hangi haklar özel mükellef haklarıdır?

CEVAP:

Vergi kanunlarının uygulanması ile ilgili ortaya çıkan özel durum ve işlemler sırasında mükelleflere tanınan haklardır.

SORU:

İdari düzenlemelerin kanuni düzenlemelere göre avantajları nelerdir?

CEVAP:

İdari düzenlemelerin kanuni düzenlemelere göre avantajları şöyle sıralanabilir:

- İdari düzenlemeler kanuni düzenlemelerden daha hızlı gelişmeye açıktır ve daha hızlı olarak uygulanabilirler.
- İdari düzenlemeler hızlı, kolay ve anlaşılır biçimde yapılabilirken kanun şeklindeki düzenlemeler hızlı ve kolay yapılamaz.
- İdari düzenlemeler hizmetleri içermeye ve daha kapsamlı hakları düzenlemeye izin verirken, kanuni düzenlemeler buna uygun değildir.
- İdari düzenlemeler mükelleflerin ihtiyaçlarına göre gelişen hizmet anlayışına kolayca adapte olabilir iken kanuni düzenlemeleri değiştirmek zordur.

SORU:

Ombudsman kurumu hangi amaçla kurulmuştur?

CEVAP:

Ombudsman kurumu diğer denetim mekanizmalarına ilave olarak bireyin haklarının korunması ve iyi işleyen bir idarenin gerçekleşmesi amacıyla kurulmaktadır. Diğer denetim mekanizmaları yanında bu kuruma başvurunun basit, hızlı ve masrafsız olması ayrıca kurumun bağımsızlığının varlığı ve olaylara insan hakları bağlamında bakması tercih edilen bir denetim mekanizması olmasını sağlamaktadır.

SORU:

Haklar kaç ayrılarak sınıflandırılır?

CEVAP:

Haklar, ilişkin oldukları hukuk alanına göre kamu hakları ve özel haklar şeklinde iki gruba ayrılır.

SORU:

Mükellef hakları hangi haklar içinde yer almaktadır?

CEVAP:

Vergilendirme işlemi, devletle bireyler arasında bir işlem olduğundan bunun kanuni düzenlemesi olan vergi hukuku kamu hukukunun bir dalıdır. “Mükellef hakları” da bireylerin vergilendirme işlemiyle ilgili temel ilkelerden doğan veya devletten talep edebileceği haklardan olduğundan kamu hakları içinde yer alır.

SORU:

Hak ne demektir?

CEVAP:

GENEL VERGİ HUKUKU

Hukuk düzeni tarafından korunan menfaat ve bu menfaatten yararlanma yetkisidir.

SORU:

Aktif statü hakları nelerdir?

CEVAP:

Aktif statü hakları (katılma hakları) ise siyasal görüş ve tutumlarını açıklama, örgütlenme, oy kullanma, referandum, seçme ve seçilme yollarıyla vatandaşın toplum yönetiminde söz sahibi olma ve kararlara katılma yetkisini veren siyasal haklardır.

SORU:

Mükellef Hakları nelerdir?

CEVAP:

Vergi mükelleflerine olumlu ya da olumsuz bir talepte bulunma yetkisi veren ve ihlal edildiğinde hukuki koruma sağlayan haklardır.

SORU:

Kamu hakları kaç'a ayrılır?

CEVAP:

Kamu hakları Jellinek'in klasikleşen ayrımına göre üç gruba ayrılır: Negatif statü hakları, pozitif statü hakları ve aktif statü hakları.

SORU:

Mükellef haklarının kaynakları nelerdir?

CEVAP:

Mükellef haklarının kaynakları iki grupta ele alınabilir. Birincisi anayasa, uluslararası anlaşmalar ve kanunlardan oluşan temel kaynaklar. İkincisi ise mükellef hakları bildirgeleri veya idari düzenlemelerden oluşan yardımcı kaynaklar.

SORU:

Negatif statü hakları nelerdir?

CEVAP:

Negatif statü hakları (koruyucu haklar) kişinin; vicdan hürriyeti, düşünce hürriyeti, kişi güvenliği, konut dokunulmazlığı gibi devlet tarafından aşılamayacak ve dokunulamayacak özel alanının sınırlarını çizen hürriyetlerdir. Bunlar devlete sadece bir karışmama ödevi yüklerler.

SORU:

T.C. Anayasasında vergi ile düzenleme hangi maddede yapılmıştır?

CEVAP:

1982 Anayasası'nda vergi ile ilgili düzenleme, "Vergi Ödevi" başlığı altında 73. maddede yapılmıştır.

SORU:

Hangi haklar kamu haklarıdır?

CEVAP:

Kişinin toplumla ve devletle olan ilişkilerden doğan ve devlete karşı ileri sürülebilen kanunla korunmuş haklardır.

SORU:

Ombusman nedir?

CEVAP:

İdarenin eylem ve işlemlerini denetleyen ve hukuka aykırı bulunduğu işlemlerin geri alınması için idare nezdinde

girişimlerde bulunan fakat bağlayıcı kararlar alamayan bağımsız bir devlet organıdır.

SORU:

Genel mükellef haklarını açıklayınız?

CEVAP:

Genel mükellef hakları tüm mükelleflerin sahip olduğu haklardır. Bu haklar mükelleflere vergi kanunlarının uygunluğu, işleyişi ve geçerliliği ile ilgili mükelleflerin görmek istedikleri doğruluk ve etkinliği içerir. Genel mükellef hakları vergi idaresi ile mükellef arasındaki ilişkilerde ortaya çıkar.

SORU:

Mükellef haklarından hangileri pozitif statü haklarıdır?

CEVAP:

Mükellef haklarından, bilgi alma hakkı, temsilci kullanma hakkı ile tarh ve tahsil sırasındaki haklar, idari yollar sırasındaki haklar, yargılama sırasındaki haklar ve denetim sırasındaki haklar ise mükellefler için devletten bir talepte bulunduklarında kullanabilecekleri ve bu bakımdan "isteme hakları" olarak da adlandırılan pozitif statü haklarıdır.

SORU:

Temel kaynak ne anlama gelmektedir?

CEVAP:

Hukuk kurallarının ortaya çıkışını sağlayan veya hukuku yaratan kaynaktır.

SORU:

Mükellef hakları açısından esas kaynak nedir?

CEVAP:

Esas kaynak, yazılı, genel, sürekli ve soyut hukuk kuralları olup, anayasadan sonra vergi hukukunun en önemli, zorunlu ve bağlayıcı kaynağıdır. Bu nedenle mükellef hakları açısından esas kaynak kanunlardır.

SORU:

Genel mükellef haklarını nelerdir?

CEVAP:

Genel mükellef hakları, adil, eşit ve saygılı hizmet alma hakkı, bilgi alma hakkı, başvuru hakkı, mükelleflere ilişkin bilgilerin gizliliği hakkı, temsilci kullanma hakkı, özel hayatın gizliliği hakkı ve belirlilik hakkı olarak sayılabilir.

SORU:

Mükelleflerin bilgi alma hakkını tanımlayınız?

CEVAP:

Mükelleflerin, gerek vergi sisteminin işleyişi konusunda genel, gerekse kendilerine yönelik sübjektif bireysel idari işlemler konusunda özel bilgi talep edebilme hakkıdır.

SORU:

Mükellef hakları ile ilgili düzenlemelerin kanun şeklinde yapılmasının avantajları nelerdir?

CEVAP:

Mükellef hakları ile ilgili düzenlemelerin kanun şeklinde yapılmasının avantajları şu şekilde belirtilebilir: mükelleflere farklı davranılması şüphelerini ortadan kaldırmakta, personelin katılımı tamamen sağlanmakta, mükellef haklarına uyumun sağlanması hızlanmakta, mükellef hakları açısından politik çıkarlara göre

GENEL VERGİ HUKUKU

şekillenmeyen bir uzun ömürlülük söz konusu olmakta ve mükellef haklarının korunması güvence altına alınmaktadır.

SORU:

Yardımcı kaynak nedir?

CEVAP:

Yeni hukuk kuralları getirmeyen, sadece var olan hukuku bildiren kaynaktır.

SORU:

Vergi kanunlarında iradi temsil nasıl düzenlenmiştir?

CEVAP:

Vergi kanunlarında kanuni temsil açısından özel düzenleme yapılmasına rağmen iradi temsil genel düzenlemelere bırakılmıştır. Bu nedenle vergi hukuku açısından gerçek veya tüzel kişi, iradesiyle bir başka kişiyi yetkilendirebilir. İradi temsilcinin gelir idaresine karşı temsil yetkisine sahip olduğunu ispat edilebilmesi açısından verilen yetkinin yazıya bağlı olması gerekir. Bundan dolayı, vergilerle ilgili yetki verilirken vekâletnamenin noterden yapılması ve vekile (temsilciye) vergi konularıyla ilgili özel yetki verildiğinin açıkça belirtilmesi gerekir.

SORU:

Uluslararası metinler mükellef haklarını hangi düzeyde koruma sağlamaktadır?

CEVAP:

Temel hakların ve buna bağlı olarak mükellef haklarının kaynakları olan ulusüstü metinler üç farklı düzeyde koruma sağlamaktadırlar. Birinci düzey koruma, daha çok moral değeri bulunan ve hukuki bağlayıcılıktan çok uluslararası zorlayıcı gücü psikolojik çerçevede kalan, İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi ve Birleşmiş Milletler Genel Asamblesi gibi uluslararası belgelerle sağlanır. Bu belgeler birçok uluslararası sözleşmenin temelini oluşturmuştur. İkinci düzey koruma, uluslararası anlaşma, sözleşme, pakt ve protokoller ile sağlanır. Bunlar hukuki bağlayıcılığı bulunan ve hükümlerinin uygulamaya geçirilmesi amacıyla kurumsal ve kendine özgü denetim mekanizmaları öngören metinlerdir. Çifte vergilendirmeyi önleme anlaşmaları bunlara örnek olarak gösterilebilir. Üçüncü düzey koruma ise yargısal güvence mekanizması içeren sözleşmelerle sağlanmaktadır. Buna göre bir anlaşmaya ve onun oluşturduğu kurumlarca alınan kararlara saygıyı denetlemek ve ayrıca bunların ihlalini yaptırıma tabi tutmak amacıyla ulusüstü bir yargı organının kurulduğu en üst düzey korumadır. Bu korumanın en önemlisi İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesi'dir.

SORU:

Türk vergi hukukunda vergilendirme sırasında mükelleflerin yararlanabilecekleri haklar nelerdir?

CEVAP:

Türk vergi hukukunda vergilendirme sırasında mükelleflerin yararlanabilecekleri haklar şu şekilde ele alınabilir: Beyannamelerini ihtirazi kayıtla verme hakkı, Pişmanlık ve islahtan yararlanma hakkı, Zamanaşımından yararlanma hakkı ve Mücbir sebep ve zor durum imkânlarından yararlanma hakkı.

SORU:

Mükelleflere ilişkin bilgilerin gizliliği hakkı kavramını açıklayınız?

CEVAP:

Mükelleflere ilişkin bilgilerin gizliliği hakkı, vergi idaresinin sahip olduğu yetkiler çerçevesinde elde ettiği bilgileri gizli tutmasını ve bunların sadece kanunlarda öngörölmüş amaçlar için kullanılmasını ifade etmektedir.

SORU:

Vergi hukuku alanında mükelleflerin bilgi alma hakkının kaç yönü vardır?

CEVAP:

Vergi hukuku alanında mükelleflerin bilgi alma hakkının iki yönü vardır. Birincisi, mükellefler genel vergileme ile ilgili işlem ve düzenlemeler hakkında güncel bilgiye ulaşma hakkına sahiptirler. İkincisi ise mükelleflerin ihtiyaç duydukları özel durumlar ile ilgili bilgi talebinde bulunmaları üzerine kendilerine bilgi verilmektedir.

SORU:

İhtirazi kayıt nedir?

CEVAP:

Beyan edilen matrah üzerine tarh edilen vergiye karşı dava açma hakkının saklı tutulduğuna ilişkin beyannameye düşürölen nottur.

SORU:

İcrai işlem nedir?

CEVAP:

Uygulama yeteneğine sahip ve uygulandığında kişinin hukuki durumunu etkileyen sonuçlara yol açan işlemidir.

SORU:

Yargılama sırasında mükelleflerin sahip olduğu haklar nelerdir?

CEVAP:

Yargılama sırasında "adil yargılanma hakkı" çerçevesinde mükelleflerin sahip olduğu haklar; mahkemeye başvurma hakkı, bağımsız ve tarafsız mahkemelerde yargılanma hakkı, makul sürede ve hakkaniyete uygun yargılanma hakkı, kamuya açık yargılanma hakkı, susma hakkı, silahların eşitliği ve çekişmeli yargılamayı isteme hakkı, kararın gerekçeli verilmesini isteme hakkı şeklinde belirtilebilir. Ayrıca mükellefler yargı organlarına başvuru yapmaları ve yargılama sürecinde avukat veya temsilcisini bulundurma ve gerektiğinde bunlardan yardım alma hakkına da sahiptirler.

SORU:

Vergi Usul Kanununa göre bir mükellefin evinde veya iş yerinde arama yapılabilmesi için ne gerekmektedir?

CEVAP:

Vergi Usul Kanunu, bir mükellefin evinde veya işyerinde arama yapılabilmesini belli koşullara bağlamıştır (md. 142). Buna göre arama yapılabilmesi için vergi incelemesi yapmaya yetkili olanların buna lüzum görmesi ve sulh yargıcının karar vermesi gerekir.

SORU:

Özel haklar nasıl sınıflandırılır?

CEVAP:

Özel haklar; niteliklerine göre mutlak haklar ve nispi haklar; konularına göre malvarlığı hakları ve kişilik hakları; devredilebilmesine göre devredilebilen ve devredilemeyen haklar; amaçlarına göre yenilik doğuran haklar ve yenilik doğurmayan haklar olarak sınıflandırılır.

SORU:

Mükellef haklarından hangileri negatif statü haklarındandır?

CEVAP:

Mükellef haklarından, adil, eşit ve saygılı hizmet alma hakkı, başvuru hakkı, mükelleflere ilişkin bilgilerin gizliliği hakkı, özel hayatın gizliliği hakkı, belirlilik hakkı mükellefler için "koruyucu bir alan yaratan" ve bu bakımdan devletin herhangi bir tutumunu gerektirmeyen negatif statü haklarındandır.

SORU:

Hangi düzenleme ile vergilendirmenin anayasal temelleri ve mükellef haklarının anayasal zeminde korunmasının ilk adımları atılmıştır?

CEVAP:

1789 Fransız Devrimi ile birlikte kralın vergilendirme yetkisine tekrar meclis onayı getirilmiş ve aynı dönemde ilan edilen "İnsan ve Vatandaşlık Hakları Demeci" ile vergilemede genellik ve eşitlik ilkelerinin yanı sıra vergilerin belirliliği ve kanuniliği ilkeleri hükme bağlanmıştır. Bu düzenleme ile vergilendirmenin anayasal temelleri ve mükellef haklarının anayasal zeminde korunmasının ilk adımları atılmıştır.

SORU:

Hangi ülke ilk kez mükellef bildirgesini yayınlamıştır?

CEVAP:

İngiltere, ilk kez 1986'da "Mükellef Bildirgesi" yayınlayarak ve bu bildirgeyi zaman içinde güncelleyerek mükelleflere en etkin vergileme hizmeti sunulması ile ilgili taahhütler verilmesinin öncülüğünü yapmıştır.

SORU:

Belirlilik hakkını açıklayınız?

CEVAP:

Belirlilik hakkı, vergilemede istikrar ilkesinin bir yansıması olarak ortaya çıkmakta ve mükelleflerin yürüttükleri faaliyetlerin vergiye ilişkin sonuçlarını önceden bilmelerini ifade etmektedir. Yani, mükelleflerin özel bir davranış durumundaki olay ve koşullara bağlı kuralların kendilerini ne şekilde etkileyeceğini bilmeleri gerekir. Bu nedenle, vergilerin miktarlarının, tarh ve tahsil zamanlarının ve biçimlerinin hem idare, hem de kişiler yönünden belli ve kesin olması gerekir.

SORU:

Mükellefler açısından belirlilik hakkının somut yansıması nasıl ortaya çıkmaktadır?

CEVAP:

Mükellefler açısından belirlilik hakkının somut yansıması, hukuki güvenlik ilkesi çerçevesinde vergi kanunlarının belirli, anlaşılır ve istikrarlı olması ve geriye yürümemesi şeklinde ortaya çıkmaktadır.

SORU:

Mükellef haklarının temel dayanağını nedir?

CEVAP:

Anayasalarda mükellef haklarıyla ilgili doğrudan düzenlemeler olmasa da anayasal hükümler mükellef haklarının da temel dayanağını oluşturmaktadır.

SORU:

Özel yetki nedir?

CEVAP:

Temsil olunanın isteğine bağlı olarak getirdiği sınırlamalar çerçevesinde temsiliye verdiği yetkidir.

SORU:

Tahsil işlemi sırasında mükelleflerin yararlanabilecekleri haklar nelerdir?

CEVAP:

Tahsil işlemi sırasında mükelleflerin yararlanabilecekleri haklar; Mükellefler vergi kanunlarına uygun hesaplanmış vergiden fazlasını ödememe, mahsup, tecil, terkin ve cezalarda indirimden yararlanma hakları olarak tanınmıştır.

SORU:

Mükellef haklarının korunmasına yönelik hangi mekanizmalar vardır?

CEVAP:

Ülkeler yasama ve yürütme gelenekleri, kültürleri ve idare anlayışlarına bağlı olarak farklı kurum, kuruluş ve mekanizmalarla mükellef haklarının korunmasını sağlamaktadırlar. Buna rağmen birçok ülkede mükellef haklarının korunmasına yönelik ortak mekanizmaların başında; yargı organı kararları, mükellef haklarının ulusüstü düzeyde korunmasını sağlayan İnsan Hakları Avrupa Mahkemesi kararları, ombudsman (kamu denetçiliği) kurumu ve sivil toplum kuruluşu niteliğindeki mükellef birlikleri gelmektedir.

SORU:

Türk vergi hukukunda mükelleflerin idari çözüm yollarını tercih etmeleri durumunda hangi hakları vardır?

CEVAP:

Türk vergi hukukunda mükellefler eğer idari çözüm yollarını tercih ederlerse hataların düzeltilmesini isteme veya uzlaşma talebinde bulunma hakları vardır.

SORU:

İnsan Hakları Avrupa Mahkemesi tarafından karara bağlanan ve mükellefler açısından sonuç doğuran haklar nelerdir?

CEVAP:

İnsan Hakları Avrupa Mahkemesi tarafından karara bağlanan ve mükellefler açısından sonuç doğuran haklar şu şekilde belirtilebilir: Adil Yargılanma Hakkı, Mülkiyetin Korunması Hakkı, Özel Hayatın Gizliliği, Ayrımcılığa Uğramama Hakkı ve Seyahat Özgürlüğü.

SORU:

Vergi ilişkisinde hangi taraflar bulunmaktadır?

CEVAP:

Vergi ilişkisinde iki taraf bulunmaktadır. Bir tarafta vergi borçlusu olan yükümlü, diğer tarafta ise vergi alacaklısı devlet yer almaktadır.

SORU:

Vergilendirme yetkisini neler oluşturur?

CEVAP:

Vergilendirme yetkisi sadece vergi ve benzeri mali yükümlülükleri koymak, değiştirmek ve kaldırmaktan ibaret değildir. Konulmuş olan bu vergileri uygulamak da vergilendirme yetkisinin bir parçasını oluşturur.

SORU:

Devlet vergilendirme işlemleri yetkisini kim aracılığıyla yerine getirmektedir?

CEVAP:

Devlet vergilendirme işlemleri yetkisini vergi idaresi aracılığıyla yerine getirmektedir.

SORU:

Hangi kurumlardan Vergi idaresi oluşur?

CEVAP:

Vergi idaresi, Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi içerisinde Hazine ve Maliye Bakanlığı merkez örgütü ve taşra örgütü ile Bakanlığa bağlı kuruluş olarak Gelir İdaresi Başkanlığından oluşur.

SORU:

Devletin alacaklarını tahsil etmek ve bu konuda ortaya çıkacak olan uyuşmazlıkların çözümü amacıyla açılan davalarda devleti temsil etme görevi kime verilmiştir?

CEVAP:

Devletin alacaklarını tahsil etmek ve bu konuda ortaya çıkacak olan uyuşmazlıkların çözümü amacıyla açılan davalarda devleti temsil etme görevi Başhukuk Müşavirliği ve Muhakemat Genel Müdürlüğü aracılığı ile Hazine ve Maliye Bakanlığı'na verilmiştir.

SORU:

Yerinden yönetim birimleri içerisinde hangi kurumlarda tahsil işlemleri yerine getiren birimler bulunmaktadır?

CEVAP:

Yerinden yönetim birimleri içerisinde belediye, il özel idareleri ve mali yükümlülüklerde tahsil işlemini yerine getiren birimlerden oluşur.

SORU:

Vergi yönetimi konusunda yetkili ve görevli bakanlık hangisidir?

CEVAP:

Vergi yönetimi konusunda yetkili ve görevli bakanlık Hazine ve Maliye Bakanlığıdır.

SORU:

Hazineye ve ekonomiye ilişkin görevler hangi bakanlık tarafından yerine getirilmektedir?

CEVAP:

Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile eskiden Ekonomi Bakanlığı tarafından yerine getirilen hazine ve ekonomiye ilişkin görevler iki bakanlığın birleştirilmesi ile Hazine ve Maliye Bakanlığına verilmiştir.

SORU:

Hazine ve Maliye Bakanlığındaki hizmet birimleri nelerdir?

CEVAP:

Hazine ve Maliye Bakanlığındaki hizmet birimleri şunlardır:

- Başhukuk Müşavirliği ve Muhakemat Genel Müdürlüğü,
- Muhasebat ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü,
- Gelir Düzenlemeleri Genel Müdürlüğü,
- Kamu Finansmanı Genel Müdürlüğü,
- Kamu Sermayeli Kuruluş ve İşletmeler Genel Müdürlüğü,

- Dış Ekonomik İlişkiler Genel Müdürlüğü,
- Sigortacılık Genel Müdürlüğü,
- Personel Genel Müdürlüğü,
- Vergi Denetim Kurulu Başkanlığı,
- Hazine Kontrolörleri Kurulu,
- Sigorta Denetleme Kurulu,
- Malî Suçları Araştırma Kurulu Başkanlığı,
- Strateji Geliştirme Başkanlığı,
- Destek Hizmetleri Dairesi Başkanlığı,
- Bilgi İşlem Dairesi Başkanlığı,
- Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliği,
- Özel Kalem Müdürlüğü.

SORU:

Hazine ve Maliye Bakanlığına bağlı kurum ve kuruluşlar hangileridir?

CEVAP:

Hazine ve Maliye Bakanlığına bağlı kurum ve kuruluşlar 4 numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile belirlenmiştir. Bunlar Milli Piyango İdaresi Genel Müdürlüğü, Gelir İdaresi Başkanlığı, Darphane ve Damga Matbaası Genel Müdürlüğü, Türkiye İstatistik Kurumu ve Özelleştirme İdaresi Başkanlığıdır.

SORU:

Gelir İdaresi Başkanlığının kuruluş amacı nedir?

CEVAP:

Gelir politikasını adalet ve tarafsızlık içinde uygulamak; vergi ve diğer gelirleri en az maliyetle toplamak; mükelleflerin vergiye gönüllü uyumunu sağlamak; mükellef haklarını gözeterek yüksek kalitede hizmet sunmak suretiyle yükümlülüklerini kolayca yerine getirmeleri için gerekli tedbirleri almak; saydamlık, hesap verebilirlik, katılımcılık, verimlilik, etkililik ve mükellef odaklılık temel ilkelerine göre görev yapmak üzere Hazine ve Maliye Bakanlığına bağlı Gelir İdaresi Başkanlığının kurulmuştur.

SORU:

Gelir İdaresi Başkanlığın hizmet birimleri nelerdir?

CEVAP:

Gelir İdaresi Başkanlığın hizmet birimleri şunlardır:

- Gelir Yönetimi Daire Başkanlığı,
- Mükellef Hizmetleri Daire Başkanlığı,
- Uygulama ve Veri Yönetimi Daire Başkanlığı,
- Tahsilat ve İhtilaflı İşler Daire Başkanlığı,
- Denetim ve Uyum Yönetimi Daire Başkanlığı,
- Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Daire Başkanlığı,
- Strateji Geliştirme Daire Başkanlığı,
- Personel Daire Başkanlığı,
- Destek Hizmetleri Daire Başkanlığı,
- Hukuk Müşavirliği,
- Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliği.

SORU:

Vergi Denetim Kurulu Başkanlığı kimlerden oluşur?

CEVAP:

Vergi Denetim Kurulu Başkanlığı, doğrudan Bakana bağlı olarak Başkan, Başkan Yardımcıları ve Grup Başkanları ile Vergi Müfettişleri Vergi Başmüfettişi, Vergi Müfettişi ve Vergi Müfettiş Yardımcısı'ndan oluşur.

SORU:

GENEL VERGİ HUKUKU

Vergi Denetim Kurulu hangi grup başkanlıklarını kurabilir?

CEVAP:

Kurula verilen görevlerin yerine getirilmesinde, uzmanlaşma ve işbölümünün sağlanması amacıyla uygun görülen yerlerde Bakan onayı ile doğrudan Başkanlığa bağlı olmak üzere aşağıdaki grup başkanlıkları kurulabilir. Bunlar;

- Küçük ve Orta Ölçekli Mükellefler Grup Başkanlığı,
- Büyük Ölçekli Mükellefler Grup Başkanlığı,
- Organize Vergi Kaçakçılığı ile Mücadele Grup Başkanlığı,
- Örtülü Sermaye, Transfer Fiyatlandırması ve Yurtdışı Kazançlar Grup Başkanlığı.
- Katma Değer Vergisi İade İncelemeleri Grup Başkanlığı.

SORU:

Vergi baş müfettişi nasıl olunur?

CEVAP:

Vergi müfettiş yardımcıları başkanlık tarafından yapılan sınavla alınır. Giriş sınavını kazananlar üç yıllık yardımcılık dönemine tabidirler. Yeterlik sınavını kazananlar vergi müfettişi olarak atanırlar. Yardımcılık dönemi dâhil on yıl çalışanlar performans değerlemesine tabi tutulur. Başarılı olanlar başmüfettiş olarak atanır.

SORU:

Vergi Konseyi hangi görevi yerine getirmektedir?

CEVAP:

Bakanlığın vergi politikalarının oluşturulması ve uygulanması ile ilgili olarak görüş bildirmek ve bu konularda araştırma ve çalışmalar yapmak üzere kurulan bir danışma organıdır.

SORU:

Vergi Konseyi hangi amaçla görevini yerine getirmektedir?

CEVAP:

Konsey, vergi ve diğer mali yükümlülüklerle ilgili konulardaki araştırma ve çalışmalarını, toplumun çeşitli kesimleri ve gelir politikalarını belirleyen kurumlarla paylaşmak, uluslararası gelişmelerin ışığında ekonomi ile uyumlu, adil, etkin, hukukun üstünlüğüne ve toplumsal uzlaşmaya dayalı çağdaş bir vergi sisteminin oluşturulmasına katkı yapmak amacıyla görev ifa eder.

SORU:

Vergi Konseyi hangi birimlerden oluşur?

CEVAP:

Vergi konseyi, genel kurul, konsey başkanı, icra kurulu, sekreteryaya ve çalışma gurup ve komisyonlardan oluşur.

SORU:

Defterdarın görevleri ve sorumlulukları nelerdir?

CEVAP:

Defterdar, bulunduğu ilde Bakanlığın en büyük memuru ve il ve bağlı ilçeler teşkilatının amiri olup, işlemlerin mevzuat hükümlerine göre yürütülmesi, denetlenmesi, merkez ve taşradan sorulan soruların cevaplandırılması, kanuna aykırı hareketi görülenler hakkında takibatta bulunulması, atamaları ile görevli ve sorumludur.

SORU:

Gelir İdaresi Başkanlığının taşra teşkilatını hangi birimler oluşturur?

CEVAP:

Başkanlığın taşra teşkilatı, doğrudan merkeze bağlı vergi dairesi başkanlıkları ile vergi dairesi başkanlığı kurulmayan yerlerde bu bölümde Vergi Dairesi Başkanlığı ve Vergi Dairesi Başkanına verilen görev ve yetkileri haiz vergi dairesi müdürlüklerinden oluşur.

SORU:

Vergi dairesi başkanlıklarının kuruluş yerleri ve sayıları kim tarafından belirlenir?

CEVAP:

Vergi dairesi başkanlıklarının kuruluş yerleri ve sayıları ile bunlara ilişkin değişiklikler Cumhurbaşkanınca belirlenir.

SORU:

Vergi Dairesi kim tarafından kurulur?

CEVAP:

İl merkezlerinde iş hacmine göre defterdarlığa bağlı olarak bir veya birden çok başkanlık veya müdürlük şeklinde vergi dairesi Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından kurulur.

SORU:

Vergi dairesinin tanımı nedir?

CEVAP:

Vergi daireleri mükellefi tespit eden, vergi, resim ve harçları tarh eden, tahakkuk ettiren, ceza kesen ve tahsil eden dairelerdir. Vergi daireleri, AATUHK' a göre aynı zamanda tahsil dairesidir.

SORU:

Vergi daireleri hangi bölümlerden oluşur?

CEVAP:

Vergi daireleri Vergilendirme, Muhasebe, Kovuşturma ve Tarama ve Kontrol Bölümünden oluşur.

SORU:

Mahalli idareler kimlerden oluşur?

CEVAP:

Mahalli idareler, il özel idareleri, belediye ve köylerden oluşur.

SORU:

Mahalli idarelerin vergilendirme yetkisi nasıl bir yetkidir?

CEVAP:

Vergilendirme yetkisinin kullanılmasında mahalli idarelerin yetkileri bağlı yetkidir. Asıl vergilendirme yetkisi yasama organına aittir. Yerel idareler sadece vergi ve benzeri mali yükümlülüklerinin tarh, tahakkuk ve tahsilat gibi idari işlemlerini yapabilir.

SORU:

Mahalli idare birimlerinden hangisi vergilendirme yetkisinin kullanılmasında en sınırlıdır?

CEVAP:

Köyler, vergilendirme yetkisinin kullanılmasında en sınırlı mahalli idare birimleri içinde kalmaktadır. Köy idarelerinin vergilendirme açısından yetkileri vergilendirme işlemlerini geçememektedir.

SORU:

Vergi ilişkisi nasıl başlar ve sona erer?

CEVAP:

Devlet ile kişiler arasındaki vergi ilişkisi, vergiyi doğuran olayın meydana gelmesi ile başlamakta, vergi borcunun ortadan kalkması ile birlikte sona ermektedir.

SORU:

Vergi hukukunda takas kavramı ne anlama gelmektedir?

CEVAP:

Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunun 23. maddesinde tahsil edilip de kanuni sebeplerle geri verilmesi gereken kamu alacaklarının, yükümlünün geri verme borcu olan kamu idaresine ödenmesi gereken muaccel borçlarına mahsup edilmek suretiyle iade olunacağı ifade edilmektedir. Vergi hukuku öğretisinde hükümde geçen mahsup sözcüğünün takas işlemini ifade ettiği kabul edilmektedir.

SORU:

Kesinti yoluyla verginin ödenmesi nedir?

CEVAP:

Kesinti yoluyla verginin ödenmesi, vergi tahsil yöntemlerinden biridir. Kaynakta vergi kesintisi ya da stopaj olarak adlandırılan bu usule göre vergiye tabi bir kazanç ya da irat hak sahiplerine ödenirken ödemeyi yapanlar bu gelirden kanunda belirtilen orana göre vergi kesip vergi dairesine muhtasar beyanname vererek yatırırlar. Kesinti, vergi dairesinin iş yükünü azaltan ve vergi alacağının bir an önce vergi dairesine ulaşmasını temin eden bir tahsil yöntemidir.

SORU:

Zamanaşımının özünü ne oluşturmaktadır?

CEVAP:

Bazı hakların veya yetkilerin kullanılmasının hukuk düzeni tarafından belirli zaman dilimleriyle sınırlandırılması, zamanaşımının özünü oluşturmaktadır.

SORU:

Takas kavramını tanımlayınız?

CEVAP:

Takas, iki kişi arasındaki karşılıklı, birbirine benzer ve istenebilir borçların, ayrı ayrı ödenmeksizin, taraflardan birinin beyanıyla sona erdirilmesi olarak tanımlanabilir. Borçlar, borçların eşit olması durumunda tamamen, eşit olmamaları durumunda küçük olanı oranında sona ermektedir.

SORU:

Bir borcun muaccel olması ne anlamını taşır?

CEVAP:

Bir borcun muaccel olması, ödeme zamanının gelmiş olduğu anlamını taşır.

SORU:

Vergi hukukunda zamanaşımının etkisi nasıl olmaktadır?

CEVAP:

Vergi hukukunda zamanaşımı, devletin vergi alma yetkisini sınırlandırmakta ve vergi alacağını tahsil etmesini engellemektedir.

SORU:

İzaha davette ön tespiti yapma konusunda kim yetkilendirilmiştir?

CEVAP:

Gelir İdaresi Başkanlığı ve Vergi Denetim Kurulu Başkanlığı bünyesinde kurulmuş olan "İzah Değerlendirme Komisyonu" ön tespiti yapma konusunda yetkilendirilmiştir. Bu komisyonlar Vergi Dairesi Başkanlıklarına, Defterdarlıklara, Vergi Denetim Kurulu

Başkanlığına veya Grup Başkanlıklarına bağlı olarak görev yapmaktadırlar.

SORU:

Peşin ödeme yöntemi nedir?

CEVAP:

Peşin ödeme yöntemi, daha sonra tespit edilecek vergi borcundan mahsup edilmek üzere, verginin bazı ölçütlerden hareketle, önceden ödenmesidir. Peşin ödeme, peşin vergi, geçici vergi gibi adlar altında Gelir ve Kurumlar vergisi bakımından uygulama alanı bulmuştur. Peşin verginin amacı, ücretliler gibi bir kısım gelir sahiplerine ait vergilerin kaynakta kesilmesine karşılık, beyan esasına göre vergilendirilenlerin vergilerini izleyen takvim yılında ödeme olanağına sahip olmaları nedeniyle oluşan eşitsizliğin önlenmesidir.

SORU:

Tahsil zamanaşımını durduran nedenler nelerdir?

CEVAP:

Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkındaki Kanun'un 104. maddesine göre zamanaşımını durduran hâller şunlardır; Borçlunun yabancı bir ülkede bulunması, Borçlunun hileli (dolanlı) iflas etmesi, Borçlunun terekisinin tasfiyesi dolayısıyla hakkında takibat yapılmasına imkân bulunmaması.

SORU:

Vergi hukukunda zamanaşımı neden re'sen dikkate alınmaktadır?

CEVAP:

Vergi hukukunda zamanaşımı def'i olarak değil, re'sen dikkate alınmaktadır. Bunun nedeni vergi borcu ilişkisinin serbest irade ile değil, devletin egemenlik gücünün bir sonucu olarak yasa ile meydana gelmesidir. Dolayısıyla vergi kanunlarında yer alan zamanaşımı, Borçlar Kanununda yer alan zamanaşımından ziyade, daha çok hak düşürücü süre (sükût-u hak) ile benzeşmektedir.

SORU:

Terkın kavramını tanımlayınız?

CEVAP:

Terkın, vergi borcunu bütün hukuki sonuçları ile birlikte ortadan kaldıran tek taraflı, sübjektif ve özel bir idari işlemdir.

SORU:

Vergi borcunu sona erdiren nedenler nelerdir?

CEVAP:

Vergi borcu kavramı vergi cezalarını da kapsayacak şekilde geniş yorumlandığında vergi borcunu sona erdiren nedenler çok çeşitli olabilmektedir. Bu nedenler ödeme, takas, zamanaşımı, terkin, tahakkuktan vazgeçme, uzlaşma, cezalarda indirim, ölüm, pişmanlık ve ıslah, yanılma, izaha davet ve af olarak sayılabilir.

SORU:

Ödemenin, alacak aslıyla ferilerinin tamamını karşılamaması hâlinde, ödeme miktarı hangisine mahsup edilir?

CEVAP:

Ödemenin, alacak aslıyla ferilerinin tamamını karşılamaması hâlinde, ödeme miktarı alacağın aslıyla ferilerine orantılı olarak mahsup edilir.

SORU:

Takas ile mahsup arasındaki farklar nelerdir?

CEVAP:

Takas ile mahsup arasında bir takım farklar vardır. Bu farklardan en önemlisi mahsubun tarh aşamasına ilişkin olmasıdır. Takas ise tahsil aşamasına ilişkindir ve vergi borcunun sona ermesi neticesini doğuran bir işlemdir. Bundan başka mahsupa kesinleşmiş iki borç yoktur; bir alaktan belirli kalemlerin indirilmesi söz konusudur.

SORU:

Ödeme kavramını açıklayınız?

CEVAP:

Ödeme, vergi ve buna bağlı borçların kanuna uygun olarak yerine getirilmesidir. Ödeme eyleminin alacaklı vergi idaresi bakımından görünümü "tahsil" kavramı ile ifade edilmektedir. Tahsil vergilendirmenin son aşamasıdır. Vergi Usul Kanunu'na göre tahsil, verginin kanuna uygun olarak ödenmesidir.

SORU:

İkmalen, resen ve idarece tarh edilen vergiler ne zaman ödenir?

CEVAP:

İkmalen, resen ve idarece tarh edilen vergiler taksit zamanından önce tahakkuk etmiş ise taksit süreleri içinde, taksit süreleri kısmen ya da tamamen geçtikten sonra tahakkuk etmiş ise geçmiş taksitler, tahakkuk tarihinden başlayarak bir ay içinde ödenir.

SORU:

Vergi hukukunda zamanaşımının kabul edilmesinin temel nedeni nedir?

CEVAP:

Vergi hukukunda zamanaşımının kabul edilmesinin temel nedeni kamu yararadır.

SORU:

Tahakkuk kavramı ne demektir?

CEVAP:

Tahakkuk, verginin ödenmesi gereken bir aşamaya gelmesini ifade eder.

SORU:

Vergi hukukunda kaç tür zamanaşımı vardır?

CEVAP:

Vergi hukukunda vergi idaresinin vergiyi isteme yetkisini sınırlandıran iki tür zaman aşımı vardır. Bunlar tahakkuk ve tahsil zamanaşımıdır. Bununla birlikte vergi idaresinin ceza kesme yetkisini sınırlandıran bir başka zamanaşımından da bu noktada söz etmek mümkündür. Bu zamanaşımına da ceza kesme zamanaşımı denmektedir.

SORU:

Vergi Usul Kanununa göre hangi vergiler doğal afetler nedeniyle terkin edilebilir?

CEVAP:

Terkine konu olabilecek vergiler gelir, kurumlar ve emlak vergileridir. Vergi asıllarının yanı sıra gecikme zammı ve gecikme faizi gibi ferî alacaklar ile vergi cezaları da terkin edilebilecektir. Dolaylı vergiler doğal afet nedeniyle terkin edilemez.

SORU:

Zamanaşımının kesilmesi ne demektir?

CEVAP:

Zamanaşımının kesilmesi ise kanunda sayılan sebeplerden birinin gerçekleşmesi hâlinde, zamanaşımının süresinin o ana kadar işlemiş olan kısmının ortadan kalkması ve sürenin baştan itibaren yeniden işlemeye başlaması demektir.

SORU:

Vergi hukukunda pişmanlık ve ıslah nedir?

CEVAP:

Beyana dayanan vergilerde vergi ziyaı cezasını gerektiren veya kaçakçılık suçu oluşturan fiilleri işleyen yükümlüler ile bunlara iştirak eden diğer kişilerin kanuna aykırı hareketlerini ilgili makamlara kendiliğinden dilekçe ile haber vermesi durumunda belirli şartların sağlanması hâlinde vergi ziyaı cezası kesilmemekte, kaçakçılık suçu için kovuşturma yapılmamaktadır. Vergi Usul Kanunu'nun 371. Maddesinde düzenlenen bu kuruma pişmanlık ve ıslah kurumu adı verilmektedir.

SORU:

Emlak vergisinde tahakkuk zamanaşımı hangi tarihte başlar?

CEVAP:

Tahakkuk zaman aşımı emlak vergisi beyannamesinin verildiği yılı izleyen takvim yılından itibaren beş yıldır. Bildirim dışı kalan bina ve arazinin vergi ve cezalarında zamanaşımı, bu bina ve arazinin bildirim dışı bırakıldığı, idarece öğrenildiği tarihi takip eden yılın başından itibaren başlar.

SORU:

Yükümlünün ölümü ile hangi vergi alacakları sona erer?

CEVAP:

Yükümlünün ölümü, sadece vergi cezalarını etkileyen ve sona erdiren bir nedendir.

SORU:

Ceza kesme zamanaşımı süresi ne kadardır?

CEVAP:

Vergi Usul Kanunu'nun 374. maddesine göre, vergi ziyaı cezasında, cezanın bağlı bulunduğu vergi alacağının doğduğu takvim yılını takip eden yılın başından itibaren, Vergi Usul Kanunu'nun 353 ve mük. 355 maddelerinde düzenlenen özel usulsüzlük cezalarında, usulsüzlüğün yapıldığı yılı takip eden yılın başından itibaren beş yıl, usulsüzlükte ise usulsüzlüğün yapıldığı yılı takip eden yılın başından itibaren iki yıl geçtikten sonra vergi cezası kesilemez.

SORU:

Tahakkuktan vazgeçme ile terkin arasındaki fark nedir?

CEVAP:

Tahakkuktan vazgeçmenin terkinden farkı; terkinde tahakkuk etmiş veya tahsil edilmiş bir vergi vardır ancak tahakkuktan vazgeçmede, henüz ne tahakkuk eden ne de tahsil edilen bir vergi söz konusudur.

SORU:

Vergi ödemesi hangi şekillerde yapılabilir?

CEVAP:

Yükümlü hesabından vergi dairesi hesabına nakil yoluyla ödeme yapılabileceği gibi, çizgili çek kullanmak yoluyla da ödeme yapılabilir. Hazine ve Maliye Bakanlığı ödemenin banka kartı, kredi kartı ve benzeri kartlar kullanmak suretiyle yapılmasını düzenlemeye yetkilidir.

SORU:

Uzlaşma nedir?

CEVAP:

İkmalen, re'sen ve idarece tarh edilen ya da vergi incelemesi sonucu tarh edilmesi düşünülen vergiler ile bunlara bağlı vergi cezalarının tarh edilecek veya tahakkuk edilecek miktarları konusunda idare ile yükümlüler bir araya gelerek anlaşmaktadırlar.

SORU:

Yanılma neden vergi borcunu ortadan kaldıran bir neden olarak karşımıza çıkmaktadır?

CEVAP:

Yanılma kurumu hem vergi cezalarını hem de vergi aslına bağlı gecikme faizlerini ortadan kaldırmakta, bu nedenle vergi borcunu ortadan kaldıran bir neden olarak karşımıza çıkmaktadır.

SORU:

Cezalarda indirim nasıl olmaktadır?

CEVAP:

Cezalarda indirim kurumu, ikmalen, re'sen veya idarece tarh edilen vergilerle indirimden arta kalan vergi ziyaı, usulsüzlük ve özel usulsüzlük cezalarının belli sürelerde ödenmesi ve dava açılmaması şartıyla, cezalarda önemli indirimler sağlamaktadır.

SORU:

İzaha davet yoluna başvurulabilmesi için ön şart nedir?

CEVAP:

Vergi Usul Kanunu'nun 370. maddesine göre mükellef veya sorumlulardan izahat istenebilmesi için verginin ziyaa uğradığına delalet eden emareler bulunduğu dair ön tespitin yapılmış olması gerekmektedir. Yapılacak olan ön tespit, izaha davet yoluna başvurulabilmesi için bir ön şarttır.

SORU:

Vergi aflarının çıkarılma nedenleri nelerdir?

CEVAP:

Vergi aflarının çıkartılması siyasi, ekonomik, idari ve teknik nedenlere dayanmaktadır.

SORU:

Vergi borcu nereye ödenir?

CEVAP:

Vergi borcu yükümlünün bağlı bulunduğu vergi dairesine ödenir. Kanunda ödeme yeri gösterilmemiş ise vergi borçları yükümlünün ikametgâhının bulunduğu yer vergi dairesine ödenir.

SORU:

Tahakkuk zamanaşımı süresi kaç yıldır?

CEVAP:

Vergi Usul Kanunu'nun 114. maddesi uyarınca, vergi alacağının doğduğu takvim yılını takip eden yılın başından başlayarak beş yıl içinde tarh ve yükümlüye tebliğ edilmeyen vergiler zamanaşımına uğrar. Buna göre tahakkuk zamanaşımı süresi beş yıldır.

SORU:

1. Vergi aflarına karşı çıkılmasının en önemli nedeni nedir?

CEVAP:

Vergi aflarına karşı çıkılmasının en önemli nedeni ise affın adalet ve eşitlik ilkelerine ters düştüğü düşüncesidir. Ayrıca af vergilemede eşitlik ve adalet ilkelerini bozarken rekabet eşitliğini de olumsuz etkileyecektir. Vergi cezalarının ve gecikme zamlarının, rekabet eşitliğini etkileme bakımından rolü vardır. Çıkarılan afla vergi cezaları ve gecikme zamları etkisiz bırakılmakta, bu durum da rekabet eşitliğini bozmaktadır.

SORU:

Zamanaşımını durduran sebepler nelerdir?

CEVAP:

Zamanaşımının durması demek, durma anına kadar işlemiş olan sürenin geçerli olması ve durma sebebi ortadan kalktıktan sonra zamanaşımı süresinin kaldığı yerden işlemeye devam etmesi demektir. Tahakkuk zamanaşımını durduran iki sebep vardır: Bunlardan ilki, vergi dairesinin matrah takdiri için takdir komisyonuna başvurusudur. Bu başvuru zamanaşımını durdurur. Duran zamanaşımı ilgili komisyon kararının vergi dairesine teslimini takip eden günden itibaren kaldığı yerden işlemeye devam eder. Ancak işlemeyen süre her hâl ve takdirde bir yıldan fazla olamaz. Tahakkuk zamanaşımını durduran hâllerden bir diğeri de mücbir sebeplerdir. Vergi Usul Kanunu'nun 13. maddesi uyarınca mücbir sebeplerden herhangi birinin bulunması hâlinde bu sebep ortadan kalkıncaya kadar süreler işlemez. Bu takdirde tahakkuk zamanaşımı işlemeyen süreler kadar uzar.

SORU:

Genellikle vergi afları neden çıkartılmaktadır?

CEVAP:

Vergi afları genel olarak vergi toplamayı kolaylaştırmak amacıyla çıkarılır. Vergi gelirlerinde artış hedeflemeyen vergi afları istisnai uygulamalardır.

SORU:

Kamu alacağına rızaen yapılan ödemelerin mahsup sıralaması nasıldır?

CEVAP:

Kamu alacağına karşılık rızaen yapılan ödemeler sırası ile ödeme süresi başlamış henüz vadesi geçmemiş, içinde bulunulan takvim yılı sonunda zaman aşımına uğrayacak, aynı tarihte zamanaşımına uğrayacak alacaklarda her birine orantılı olarak vadesi önce gelen ve teminatsız veya az teminatlı olana mahsup edilir.

SORU:

Takas yapılabilmesi için gerekli şartlar nelerdir?

CEVAP:

Takasın yapılabilmesi için gerekli şartlardan ilki, bir tarafta kamu idaresinin yükümlüye iade etmesi gereken bir borcunun bulunması, diğer tarafta yükümlünün kamu idaresine muaccel bir borcunun bulunmasıdır. Takas için gerekli bir diğer şart, bir takas talebinin bulunmasıdır. Hazineden hem alacaklı hem de vergi borçlusunu olan gerçek veya tüzel kişilerin takas talepleri yeterli tutarda ödeme

GENEL VERGİ HUKUKU

emrinin bulunması şartıyla kabul edilmektedir. Ayrıca her iki alacak da kamu hukuku ilişkisinden doğmuş olması gerekir.

SORU:

Tahsil zamanaşımının süresi ne kadardır?

CEVAP:

Vergiler ve kamu alacakları, vadesinin rastladığı takvim yılını izleyen yılın başından itibaren 5 yıl geçmesine rağmen tahsil edilemezse zamanaşımına uğramaktadır.

SORU:

Terkin ile vergi affı arasındaki farklılıklar nelerdir?

CEVAP:

Bu farklılıklardan ilki, yetkili organ bakımından ortaya çıkmaktadır. Terkine karar verecek organın idare olmasına karşılık vergi affı yasama organının yetkisi dâhilindedir. Bunun bir sonucu olarak terkin sübjektif ve özel bir işlem olmasına karşın, vergi afları objektif ve genel işlemdir. Bir başka farklılık ise kapsamları itibarıyla ortaya çıkmaktadır. Terkinin kapsamına vergi asıllarıyla birlikte vergi cezaları da girmektedir. Buna karşılık af, ilke olarak vergi cezalarını kapsar. Ele alınabilecek başka bir farklılık ise kurumlar arasındaki amaç ayrılığından kaynaklanmaktadır. Vergi hukukunda istisnai bir yol olan af, politik yönleri de olan olağanüstü bir araç niteliğindedir. Bu bakımdan da yasama organının mutlak takdirine dayanmaktadır. Terkin ise bir yönüyle iyi bir vergi sisteminin gereklerinden olan vergi kaynağının korunması ilkesine dayanır. Kanunda öngörülen koşullar gerçekleştiğinde, idarenin vergi alacağını ve cezasını terkin edip etmeme konusunda takdir yetkisi yoktur.

SORU:

Vergi affı nedir?

CEVAP:

Vergi affı denildiğinde genel olarak vergi kanunlarına aykırı hareket edenlere uygulanan idari ve hukuki yaptırımların ortadan kaldırılması anlaşılmaktadır. Vergi afları farklı niteliklere sahip olabilir, birçoğu sadece vergi cezalarını kapsarken kimisi sadece belirli türde vergiler için geçerli olabilir; kimisi gecikme zamlarını ve hatta verginin aslını kapsayabilmektedir. Hukuki olarak vergi affı, devletin kendi yetkisini kullanarak aldığı karar sonucunda alacak hakkından vazgeçmesi ve kamu alacağının ortadan kalkması anlamına gelmektedir.

SORU:

Af nedir?

CEVAP:

Af, genel anlamda, bir kişinin kusurunun bağışlanması demektir. Af, cezanın ortadan kaldırılması veya daha hafif bir başka cezaya çevrilmesini sağlayan atıfet işlemlerindendir.

ARA SINAVDA NELER GELDİ? NELER GELEBİLİR?

Soru 1

Kanunsuz vergi olmaz ilkesi, vergi hukukunun aşağıdaki hukuk dallarından hangisi ile olan ilişkisinden ortaya çıkmıştır?

- A idare hukuku
- B Yargılama hukuku
- C Ceza hukuku
- D Anayasa hukuku**
- E Devletlerarası hukuk

Soru 2

- I. Vergiler
- II. Harcamalara katılma payları
- III. Harçlar
- IV. Mülk gelirleri

Yukarıda verilen kamu gelirlerinden hangileri vergi hukukunun konusunu oluşturur?

- A Yalnız I
- B Yalnız IV
- C I ve II
- D III ve IV
- E I, II ve III**

Soru 3

Vergi hukukunun hukuk sistemi içindeki yeri ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

- A Kamu yararının korunmasına hizmet etmektedir.
- B Taraflar arasında üstlük-astlık ilişkisi vardır.
- C Kamu hukuku içerisinde yer alır.
- D Dikey hukuki ilişkiler söz konusudur.
- E Vergi ilişkisine taraf olanlar için irade serbestisi ilkesi geçerlidir.**

Soru 4

_____, vergi alacağının konusunu, yöneldiği kişinin hak ve ödevlerini, vergi idaresinin mükellef ya da sorumlu karşısındaki yetkilerini belirlemektedir. Yukarıdaki cümlede boş bırakılan yeri aşağıdakilerden hangisi doğru şekilde tamamlar?

- A Ceza hukuku
- B Anayasa hukuku
- C idare hukuku
- D Maddi vergi hukuku**
- E Şekli vergi hukuku

Soru 5

- I. Kanununa dayanılarak alınması
 - II. Kamu harcamalarını karşılamak amacıyla alınması
 - III. Sadece gerçek kişilerden alınması
 - IV. Gönüllülük esasına dayanılarak alınması
- Yukarıdakilerden hangileri verginin özelliklerindendir?

- A Yalnız I
- B Yalnız II
- C I ve II**

GENEL VERGİ HUKUKU

- D 1,II ve III
E II, III ve IV

Soru 6

Yükümlülerin, vergi durumlarını öğrenmek ve vergi uygulamaları bakımından karşılaştıkları şüpheli veya tereddüde yol açan bireysel olaylar hakkında vergi dairesi başkanlığı kurulan yerlerde vergi dairesi başkanlığı, vergi dairesi başkanlığı bulunmayan illerde defterdarlık tarafından verilen yazılı bilgilere ne ad verilir?

- A Özelge**
B Sirküler
C Genel tebliğ
D Yönetmelik
E Genel yazı

Soru 7

Aşağıdakilerden hangisi vergi hukukunun yargı organından doğan kaynakları arasında yer alır?

- A Uluslararası vergi antlaşmaları
B Anayasa
C Sirküler
D içtihadı birleştirme kararları
E Kanun

Soru 8

Devletlerin vergi kanunlarını, kanunların mülkiliği ve şahsiliği ilkelerini bir arada uygulamaları sonucunda ortaya çıkan çifte vergilemenin önlenmesine yönelik normlardır. Yukarıdaki cümlede söz edilen vergi hukuku kaynağı aşağıdakilerden hangisidir?

- A Sirküler
B Uluslararası vergi antlaşmaları
C içtihadı birleştirme kararları
D Anayasa
E Kanun

Soru 9

Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

- A Olağanüstü hal uygulandığı hallerde Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri ile vergi konulabilir, değişiklik yapılabilir ama kaldırılmaz.**
B Anayasa'nın 104 maddesinde 6771 sayılı kanunla, Anayasa'da değişiklik yapılarak yeniden düzenlenmiştir.
C Cumhurbaşkanı, yürütme yetkisine ilişkin konularda iki şekilde Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi çıkarabilir.
D Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile kanunlarda farklı hükümler bulunması halinde, kanun hükümleri uygulanır.
E Normal yönetim hallerinde Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri ile vergi konulması, değiştirilmesi söz konusu olamaz.

Soru 10

Aşağıdakilerden hangisi vergi hukukunun yasama organından doğan kaynaklarından biridir?

- A Özelge
B Anayasa
C Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri
D Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri
E Genel Tebliğ

Soru 11

Vergi kanunlarının, yürürlük tarihinden önceki dönemler için geçerli olmaması aşağıdaki ilkelerden hangisinin bir gereğidir?

- A Şahsilik ilkesi
B Vergi kanunlarının geçmişe yürümemesi ilkesi
C Kanunların geleceğe yürümemesi
D Kaynak ilkesi
E İktisadilik ilkesi

Soru 12

Kaynak ilkesi gereği vergilendirilmeye tabi tutulan kazanç aşağıdakilerden hangisidir?

- A Kanunî merkezi Türkiye'de bulunan kurumun yurt dışında elde ettiği kazanç
B Türkiye'de yerleşik gerçek kişinin yurt dışında elde ettiği kazanç
C Dar mükelleflerin Türkiye'de elde ettiği kazanç
D İş merkezi Türkiye'de bulunan kurumun yurt dışında elde ettiği kazanç

Soru 13

Şahsılık ilkesinin esas alındığı vergi türü aşağıdakilerden hangisidir?

- A Emlak vergisi
B Damga vergisi
C Gelir vergisi
D Gümrük vergisi
E Motorlu taşıtlar vergisi

Soru 14

Mükelleflerin vatandaşlıklarına göre vergilendirilmeleri aşağıdaki ilkelerden hangisinin bir sonucudur?

- A Vergilerin kanuniliği ilkesi
B Mülkilik ilkesi
C Şahsılık ilkesi
D Geçmişe yürümeme ilkesi
E Kaynak ilkesi

Soru 15

Aşağıdakilerden hangisi yorum yöntemlerinden biridir?

- A Sistematiik yorum**
B Yargısal yorum
C Bilimsel yorum
D Yasama yorumu
E idari yorum

Soru 16

Yargısal yorum ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

GENEL VERGİ HUKUKU

- A Yargısal yorum, kural olarak sadece ilişkin bulunduğu olay açısından bağlayıcıdır.
B Yargısal yorum, somut olayın özellikleri göz önüne alınarak yapılmaktadır.
C Yargısal yorum, hukuk kurallarının yargı organlarının yorumlanmasıdır.
D Yargısal yorum türü içinde yer alan içtihadı birleştirme kararlarındaki yargısal yorum, yargı organlarını ve idareyi bağlar.

E Yargısal yorum, benzer olaylarda mahkemenin daha önce yapmış olduğu yoruma bağlı kalınmasını zorunlu kılar.

Soru 17

Aşağıdakilerden hangisi yorum yöntemlerinin sonuçlarına göre yapılan yorum türlerinden biri değildir?

- A Tamamlayıcı yorum
B Gaî yorum
C Daraltıcı yorum
D Genişletici yorum
E Düzeltici yorum

Soru 18

_____ yönteminde kuralı koyan organın kuralı koyma sırasındaki iradesi araştırılarak kuralın anlamı belirlenir.

Yukarıdaki cümlede boş bırakılan yeri aşağıdakilerden hangisi doğru şekilde tamamlar?

- A Sistematik yorum
B Yasama yorumu
C idari yorum
D Bilimsel yorum
E Tarihi yorum

Soru 19

Ekonomik yorumun sınırları ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

- A Ekonomik yorum yöntemi, tüm vergi kuralları için uygulanabilir bir yöntemdir.**
B Vergi hukukunda kullanılan bir özel hukuk kavramına iktisadi içeriğinden ötürü sonuçlar bağlamış ise ekonomik yorum söz konusu olur.
C Ekonomik yorum yöntemi, amaçsal yorumun vergi hukukundaki özel bir uygulamasıdır.
D Ekonomik yorum yöntemi, ancak kuralın amacının gerektirdiği durumlarda uygulanabilir.
E Ekonomik yorum, vergi kurallarında yer alan hukuki biçimlere, temsil ettikleri iktisadi içerik nedeniyle ait oldukları alanlardaki anlamlarının dışında anlam yüklenmesine olanak veren bir yöntemdir.

Soru 1

Vergi hukukunun, vergi ödevlerine aykırılıkları ve bunlara uygulanan ceza yaptırımlarını kapsamı aşağıdaki hukuk dallarından hangisinin özünü oluşturur?

- A Vergi yargılaması hukuku
B Uluslararası vergi hukuku
C Vergi icra hukuku

D Vergi usul hukuku

E Vergi ceza hukuku

Soru 2

Devletin veya devletten vergilendirme yetkisi alan diğer kamu idarelerinin kamu harcamalarını finanse etmek amacıyla, kanuna dayanarak ve usulüne uygun olarak, gerçek ve tüzel kişilerden, hukuki cebir altında, karşılıksız olarak ve geri vermemek üzere aldıkları paraya ne ad verilir?

- A Şerefiye
B Vergi
C Alacak
D Katkı payı
E Borç

Soru 3

Vergi alacağının kanunlarında gösterilen matrah ve oranlar üzerinden vergi dairesi tarafından hesaplanarak bu alacağı miktar itibarıyla tespit eden idari işleme ne ad verilir?

- A Teberru
B Tahsil
C Tahakkuk
D Tarh
E Tebliğ

Soru 4

Aşağıdakilerden hangisi mali hukukun alt dallarından biri değildir?

- A Kamu hukuku**
B Kamu borçları hukuku
C Kamu harcamaları hukuku
D Kamu malları hukuku
E Kamu icra hukuku

Soru 5

Vergi yükünün adaletli ve dengeli dağılımını sağlamayı hedefleyen maliye politikası amacı aşağıdakilerden hangisidir?

- A Demografik
B Ekonomik
C Sosyal
D İstikrar
E Mali

Soru 6

Başbakanlık, bakanlıklar ve kamu tüzel kişileri tarafından kendi görev alanlarını ilgilendiren konularda, kanunların ve tüzüklerin uygulanmasını göstermek üzere ve bunlara aykırı olmamak koşuluyla çıkarılan idari düzenlemelere ne ad verilir?

- A Özelge
B Sirküler
C Genel tebliğ
D Yönetmelik
E Bakanlar Kurulu Kararı

Soru 7

GENEL VERGİ HUKUKU

Vergi uyumsuzlukları ile ilgili yargı aşamasında uygulanacak usul kurallarını düzenleyen kanun aşağıdakilerden hangisidir?

- A Danıştay Kanunu
- B Hukuk Muhakemeleri Kanunu
- C Vergi Usul Kanunu
- D idari Yargılama Usulü Kanunu**
- E Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun

Soru 8

Devletin yapısını, organlarını ve işleyişini düzenleyen, kamu hak ve özgürlüklerini teminat altına alan, normlar hiyerarşisinde en üst konumda yer alan hukuki metine ne ad verilir?

- A Anayasa**
- B Uluslararası anlaşma
- C Tüzük
- D Kanun
- E Yönetmelik

Soru 9

Aşağıdakilerden hangisi vergi yükümlülerinin maddi yükümlülüğüne ilişkin kanunlardan biri değildir?

- A Katma Değer Vergisi Kanunu
- B Emlak Vergisi Kanunu
- C Gelir Vergisi Kanunu
- D Veraset ve intikal Vergisi Kanunu
- E Vergi Usul Kanunu**

Soru 10

Mükellefi, konusu, vergilendirme dönemi ve türü aynı olan vergilemenin birden fazla meydana geldiği duruma ne ad verilir?

- A Genel amaçlı vergileme
- B Çifte vergileme**
- C Çoklu vergileme
- D Mali amaçlı vergileme
- E Cebri vergileme

Soru 11

Vergi kanunlarının geçmişe yürümemesi ilkesiyle yakından ilişkili olan ilke aşağıdakilerden hangisidir?

- A Tarafsızlık ilkesi
- B Hukuki güvenlik ilkesi**
- C Adalet ilkesi
- D Genellik ilkesi
- E istikrar ilkesi

Soru 12

Gelir Vergisi Kanunu'na göre; dar mükellef olan bir kişinin yalnızca Türkiye'de elde ettiği geliri, gelir vergisine tabidir. Buna göre, bu düzenleme vergi kanunlarının yer bakımından uygulanmasına egemen olan aşağıdaki hangi ilkesine bir örnektir?

- A Eşitlik ilkesi
- B Tasarruf ilkesi
- C Kaynak ilkesi**

- D Kolaylık ilkesi
- E Şahsilik ilkesi

Soru 13

Türk vatandaşı bir kişinin hem Türkiye'de hem de yurt dışında elde ettiği gelirler üzerinden vergilendirilmesi, vergi kanunlarının yer bakımından uygulanmasında benimsenen aşağıdaki ilkelerden hangisinin gereğidir?

- A Şahsilik ilkesi**
- B Kaynak ilkesi
- C Evrensellik ilkesi
- D Ülkesellik ilkesi
- E Mülkilik ilkesi

Soru 14

Vergi kanunlarının yürürlüğe girmesi ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

- A Kanunların yürürlük maddelerinde çeşitli maddelerin değişik tarihlerde yürürlüğe gireceği de kabul edilebilmektedir.
- B Kanunların yürürlüğe girmeleri için gerekli şartlardan biri de yürürlük tarihinin belirlenmesidir.
- C Kanunun yürürlük tarihi olarak yayım tarihi belirlenmek zorundadır, başka bir yürürlük tarihi belirtilmez.**
- D Vergi kanunlarının yürürlüğe girebilmeleri için en önemli şart, Resmi Gazete'de yayımlanmalarıdır.
- E Genellikle vergi kanunları bütçe uygulaması ile ilgili olduğu için bütçe yılının başında yürürlüğe konulmaktadır.

Soru 15

Aşağıdakilerden hangisi süreli kanuna bir örnektir?

- A Katma Değer Vergisi Kanunu
- B Borçlar Kanunu
- C Gelir Vergisi Kanunu
- D Medeni Kanun
- E Bütçe Kanunu**

Soru 16

Hem vergi hukuku kurallarının anlamlandırılması hem de vergiyi doğuran olayın saptanması ve nitelendirilmesi sürecinde iktisadi boyutun esas alınması aşağıdaki yaklaşımlardan hangisi ile mülkündür?

- A idari yaklaşım
- B Ekonomik yaklaşım**
- C Sosyal yaklaşım
- D Siyasi yaklaşım
- E Amaçsal yaklaşım

Soru 17

Hukuk kuralının ait olduğu bütün içerisindeki yeri ve diğer kurallarla ilişkisi dikkate alınarak yapılan yorum yöntemi aşağıdakilerden hangisidir?

- A Tarihi
- B Bilimsel
- C Amaçsal
- D Deyimsel

E Sistematiik

Soru 18

Hukuk kurallarının onları uygulayacak kamu idareleri tarafından yorumlanması aşağıdaki yorum türlerinden hangisidir?

- A Yasama
- B Deyimsel
- C Bilimsel
- D idari
- E Yargısal

Soru 19

Vergi hukukunun kamu hukuku bütünü içinde yer almasına rağmen, ödeme gücü göstergelerinin dış dünyaya özel hukuk formlarında yansması nedeniyle özel hukukla olan yoğun ilişkilerinin yorumda ortaya çıkarttığı sorunların çözümü için geliştirilmiş olan yöntem aşağıdakilerden hangisidir?

- A Ekonomik yorum yöntemi
- B Bilimsel yorum yöntemi
- C Sistematiik yorum yöntemi
- D Daraltıcı yorum yöntemi
- E Tarihsel yorum yöntemi

Soru 20

Vergilendirmede, farklı mali güç durumunda olanların farklılıkları ölçüsünde işlem yapılmasını öngören ilke aşağıdakilerden hangisidir?

- A Karşılaştırmalı üstünlükler eşitlik ilkesi
- B Alman eşitlik ilkesi
- C Dikey eşitlik ilkesi
- D Yatay eşitlik ilkesi
- E Çapraz eşitlik ilkesi

1.Soru

Kanuni idare ilkesi, bağlı yetki, takdir yetkisi gibi kavramlar aşağıdaki hangi hukuk dalından vergi hukukuna yansımıştır?

- A İdare Hukuku
- B Anayasa Hukuku
- C Ceza Hukuku
- D Yargılama Hukuku
- E Uluslararası Hukuk

Yanıt Açıklaması:

Kanuni idare ilkesi, bağlı yetki, takdir yetkisi gibi idare hukuku kavramları da tümüyle vergi hukukuna yansımış bulunmaktadır.

2.Soru

Vergi alacağının kanunlarında gösterilen matrah ve nispetler üzerinden vergi dairesi tarafından hesaplanarak

bu alacağı miktar itibariyle tespit eden idarî muameleye ne ad verilir?

- A Tahakkuk işlemi
- B Tarh işlemi
- C Tebliğ işlemi
- D Tahsil işlemi
- E Uzlaşma İşlemi

Yanıt Açıklaması:

Vergi Usul Kanunu tarh işlemini “vergi alacağının kanunlarında gösterilen matrah ve nispetler üzerinden vergi dairesi tarafından hesaplanarak bu alacağı miktar itibariyle tespit eden idarî muameledir.”

3.Soru

Hukuk kurallarının yargı organlarınca yorumlanmasına ne ad verilir?

- A İdari yorum
- B Yargısal yorum
- C Yasama yorumu
- D Bilimsel yorum
- E Subjektif yorum

Yanıt Açıklaması:

Yargısal yorum, hukuk kurallarının yargı organlarınca yorumudur. Bir kuralın uygulanması sürecinde uygulama alanı bulduklarından yargısal yorum, somut olayın özellikleri göz önüne alınarak yapılır, bu nedenle de kural olarak sadece ilişki bulunduğu olay açısından bağlayıcıdır,

4.Soru

Kanunların geçmişe yürütülmemesi ilkesi ne anlama gelmektedir?

- A Kanunların yürürlüğe girdikleri tarihten sonraki olaylara uygulanması
- B Kanunların yürürlüğe girdikleri tarihten önceki olaylara uygulanması
- C Kanunların o devletin vatandaşlarına uygulanması
- D Kanunların o ülkede gerçekleşen tüm iktisadî faaliyetlere uygulanması
- E Kanunların yürürlükten kalktıktan sonraki olaylara uygulanmaması

Yanıt Açıklaması:

Kanunların geçmişe yürütülmemesi, kanunların yürürlüğe girdikleri tarihten sonraki olaylara uygulanmasıdır.

5.Soru

Uluslararası vergi antlaşmaları, Dışişleri ve Maliye Bakanlığı bürokratları tarafından hazırlanarak paraf edilir. Bu taslağın devleti bağlayıcı olabilmesi için hangi makamın onayı gerekmektedir?

- A
Meclis
- B
Hazine Bakanlığı
- C
Cumhurbaşkanı
- D
Başbakan
- E
Adalet Bakanı

Yanıt Açıklaması:

Uluslararası vergi antlaşmaları, Dışişleri ve Maliye Bakanlığı bürokratları tarafından hazırlanarak paraf edilir. Ancak bu taslağın devleti bağlayıcı olabilmesi için hangi Cumhurbaşkanı kararı ile onaylanması gerekmektedir. Doğru cevap C'dir.

6.Soru

Hukuk kuralının ait olduğu bütün içerisindeki yeri ve diğer kurallarla ilişkisi dikkate alınarak yapılan yoruma ne ad verilir?

- A
Tarihi yorum
- B
Deyimsel yorum
- C
Şahsi yorum
- D
Sistematik yorum
- E
Amaçsal yorum

Yanıt Açıklaması:

Sistematik yorum: Hukuk kuralının ait olduğu bütün içerisindeki yeri ve diğer kurallarla ilişkisi dikkate alınarak yapılan yorumdur

7.Soru

Yürürlükte olan Anayasa'da yer alan hükümlerin yaklaşık ne kadarı doğrudan ya da dolaylı olarak vergi hukuku ile ilişkilidir?

- A
1/2
- B
1/3
- C

1/4

- D
Hepsi
- E
Hiçbiri

Yanıt Açıklaması:

Yürürlükte olan Anayasa'da yer alan hükümlerin yaklaşık üçte birinin doğrudan ya da dolaylı olarak vergi hukuku ile ilişkili olduğu bilinmektedir.

8.Soru

Aşağıdakilerden hangisi genel vergi hukukunun konuları itibarıyla alt dallarından birisidir?

- A
Medeni hukuk
- B
Adli yargılama hukuku
- C
Ticaret hukuku
- D
İş hukuku
- E
Kamu icra hukuku

Yanıt Açıklaması:

Vergi hukukunun bölümlerini, genel vergi hukuku-özel vergi hukuku ayrımı dikkate alınarak incelemekte yarar vardır. Bu itibarla, vergi hukuku öncelikle genel vergi hukuku ve özel vergi hukuku olmak üzere iki ana bölümden oluşmaktadır. Ayrıca, genel vergi hukukunun ise konuları itibarıyla bazı alt dallara ayrıldığı, bunların vergi usul hukuku, vergi ceza hukuku, vergi yargılaması hukuku ve vergi/kamu icra hukuku olarak adlandırıldığı bilinmektedir. Ayrıca, yeni oluşan ve gelişen devletlerarası vergi hukuku da bu kapsamda ele alınmaktadır. Ancak, yapılan bu bölümlenmede, vergi usul hukuku, vergi yargılaması hukuku ve vergi/kamu icra hukuku şekli vergi hukukunun; vergi ceza hukukunun ve devletlerarası vergi hukukunun belli konuları ise maddi vergi hukukunun kapsamına girmektedir. Vergi ceza hukuku ile devletlerarası vergi hukukunun, maddi yönünün yanı sıra şekli hukukta yer alan belli konuları da bulunmaktadır.

9.Soru

Bir ülkede elde edilen ve/ya da var olan iktisadî değerlerin o ülke kanunlarına göre vergilendirilmesi ilkesine ne ad verilir?

- A
Kişisel İlkesi
- B
Kaynak İlkesi
- C
Hukuki Güvenlik İlkesi
- D

GENEL VERGİ HUKUKU

Kanunilik İlkesi

E

Şahsîlik İlkesi

Yanıt Açıklaması:

Kaynak ilkesi: Bir devletin ülkesinde bulunan vergi konuları ile gerçekleşen vergiyi doğuran olayların o devletin vergilendirme yetkisine tabi olmasıdır.

10.Soru

Vergi ödevine aykırı davranışlardan suç sayılanlara ilişkin uyuşmazlıklar aşağıdaki hangi yargı organı tarafından görülür?

A

Yargıtay

B

Danıştay

C

Anayasa mahkemesi

D

Vergi mahkemesi

E

Bölge idare mahkemesi

Yanıt Açıklaması:

Vergi hukuku ilişkisinden kaynaklanan uyuşmazlıklar niteliklerine göre, farklı yargı koluna ait mahkemelerce çözüme bağlanmaktadır. Nitekim, idari işlem niteliğindeki vergilendirme işlemlerinden kaynaklanan uyuşmazlıklar, genel idari yargı içinde örgütlenmiş bulunan vergi yargısında (vergi mahkemesi/vergi mahkemesi-bölge idare mahkemesi/vergi mahkemesi-bölge idare mahkemesi-Danıştay); vergi ödevine aykırı davranışlardan suç sayılanlara ilişkin uyuşmazlıklar genel adli yargı bünyesinde yer alan ceza yargısında (ceza mahkemesi-(bölge adliye mahkemesi)-Yargıtay); özellikle vergi/kamu alacaklarının tahsili aşamasında ortaya çıkan ve mülkiyet uyuşmazlığı niteliği taşıyan uyuşmazlıkların çözümü ise genel adli yargı bünyesinde yer alan medeni/hukuk yargı(sın)da (hukuk mahkemesi-bölge adliye mahkemesi-Yargıtay/İcra mahkemesi-bölge adliye mahkemesi-Yargıtay) çözüme bağlanmaktadır. Ayrıca, vergi hukukuna ilişkin genel düzenleyici işlemlere karşı açılan davalar da kural olarak Danıştay tarafından ilk derece mahkemesi olarak karara bağlanmaktadır. Öte yandan, vergi kanunlarının anayasaya uygunluğunun denetimi (iptal davası-itiraz yolu) ile vergi hukuku uyuşmazlıklarda bireysel başvuru hakkının kullanılması taleplerinin incelenmesi Anayasa Mahkemesi tarafından yapılmaktadır. Bu itibarla vergi hukukunun yargılama hukukunun birçok dalı ile doğrudan, yakın ve yoğun ilişkisi bulunmaktadır.

11.Soru

Aşağıdakilerden hangisi geniş anlamıyla vergi hukukunun kapsamı dışında kalmaktadır?

A

Resim

B

Harç

C

Harcamalara katılma payı

D

Teşebbüs gelirleri

E

Fon gelirleri

Yanıt Açıklaması:

Vergi hukuku terimi, devletin kamu gücüne dayanarak elde ettiği tüm kamu gelirlerini içermek üzere kullanılmaktadır. Böylece vergilerin yanında, (resim), harç ve harcamalara katılma payı, fon geliri ve benzeri mali yükümler gibi kamu gücüne, yani hukuki cebre dayanan diğer kamu gelirleri de geniş anlamda vergi hukukunun konusunu oluşturmaktadır. Ancak, devletin piyasa ekonomisine katılması sonucu elde ettiği mülk ve teşebbüs gelirleri cebir unsuru taşımadıklarından, geniş anlamıyla vergi hukukunun kapsamı dışında kalmaktadır. Çünkü, mülk ve teşebbüs gelirleri, esas olarak, özel hukuk ilişkileri çerçevesinde elde edilmektedir.

12.Soru

Kamu hukuku ilişkilerinde hukuk kuralını uygulayacak kamu idarelerinin uygulanması olası hukuk kuralını nasıl anladıkları ve nasıl uygulayacaklarına yönelik görüşlere ne ad verilir?

A

İdari yorum

B

Yargısal yorum

C

Yasama yorumu

D

Bilimsel yorum

E

Toplumsal yorum

Yanıt Açıklaması:

Kamu hukuku ilişkilerinde hukuk kuralını uygulayacak kamu idarelerinin uygulanması olası hukuk kuralını nasıl anladıkları ve nasıl uygulayacaklarına yönelik görüşleri, idari yorum olarak adlandırılmaktadır.

13.Soru

Aşağıdakilerden hangisi olağan dönemlerde vergi konusunda Cumhurbaşkanlığı kararları ile düzenlenebilir?

A

Vergiyi doğuran olay

B

Verginin tahsili

GENEL VERGİ HUKUKU

- C
Vergilerin istisna oranları
D
Verginin konusu
E
Verginin mükellefi

Yanıt Açıklaması:

Cumhurbaşkanlığın kararları, Cumhurbaşkanının yürütme yetkisinden kaynaklanan idari kararlarıdır. Vergileme konusunda vergi kanunları ile belirlenmiş olan alt ve üst sınırlar arasında kalmak kaydıyla vergilerin istisna, muafiyet indirim ve oranlarında değişiklik yapma yetkisi Cumhurbaşkanlığı Kararları ile düzenlenebilir. Bu kararlar idari işlem olması nedeniyle idari yargının denetimine tabidir. Görevli mahkeme ise Danıştay'dır (Danıştay Kanunu md 24/1-a).

14.Soru

Aşağıdakilerden hangisi kanunların bizzat onu koyan yasama organı tarafından yorumlanmasıdır?

- A
İdari yorumu
B
İdare yorumu
C
Yasama yorumu
D
Bilimsel yorum
E
Yargısal yorum

Yanıt Açıklaması:

Yasama yorumu kanunların bizzat onu koyan yasama organı tarafından yorumlanmasıdır

15.Soru

- I. Harçlar ve Damga Vergileri
II. Gayrimenkul Vergileri ile Harcama Vergileri
III. Veraset ve İntikal Vergileri
Yukarıdaki vergilerden hangisi veya hangilerine şahsîlik ilkesi uygulanır?

- A
Yalnız I
B
Yalnız II
C
Yalnız III
D
I ve II
E
I, II ve III

Yanıt Açıklaması:

Kaynak ilkesi, özellikle harçlar ve damga vergilerinde uygulanmaktadır. Ayrıca, gayrimenkul vergileri ile

harcama vergileri de kaynak ilkesine dayanmaktadır. Veraset ve intikal vergileri alanında ise şahsîlik ilkesi uygulanır.

16.Soru

Vergi hukuku açık bir biçimde özel hukuk kavramının özel hukuktaki anlamı ile vergi hukukunda geçerli olacağını belirlemiş ise veya kavram iktisadi içerikten yoksunsa ya da iktisadi içeriğinden bağımsız salt form olarak kullanılıyorsa kavram özel hukuktaki biçimiyle vergi hukukunda da geçerlidir. İktisadi içeriklerinden bağımsız, özel hukuktaki anlamlarıyla vergi hukukunda da geçerli olan bu özel hukuk kavramlarına örnek aşağıdakilerden hangisidir?

- A
Nafaka
B
İş yeri
C
Daimi temsilci
D
Gayrimenkul
E
Ücret

Yanıt Açıklaması:

Vergi hukuku açık bir biçimde özel hukuk kavramının özel hukuktaki anlamı ile vergi hukukunda geçerli olacağını belirlemiş ise veya kavram iktisadi içerikten yoksunsa ya da iktisadi içeriğinden bağımsız salt form olarak kullanılıyorsa kavram özel hukuktaki biçimiyle vergi hukukunda da geçerlidir. İktisadi içeriklerinden bağımsız, özel hukuktaki anlamlarıyla vergi hukukunda da geçerli olan bu özel hukuk kavramlarına örnek olarak ikametgah (GVK. m. 4), gerçek kişi (GVK. m.3), nafaka (GVK. m.25), evlenme, eş ve çocuk, kanuni mirasçı kavramları verilebilir.

17.Soru

Vergi hukukunun vergi ödevlerine aykırılıkları ve bunlara uygulanan ceza yaptırımlarını kapsayan bölümüne ne ad verilir?

- A
Vergi usul hukuku
B
Vergi ceza hukuku
C
Vergi yargılaması hukuku
D
Kamu icra hukuku
E
Vergi icra hukuku

Yanıt Açıklaması:

GENEL VERGİ HUKUKU

Vergi hukukunun vergi ödevlerine aykırılıkları ve bunlara uygulanan ceza yaptırımlarını kapsayan bölümüne vergi ceza hukuku denilmektedir.

18.Soru

Aşağıdakilerden hangisi yürütme organından doğan vergi hukuku kaynakları arasında yer almaz?

- A Uluslararası Vergi Antlaşmaları
- B Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri
- C Yönetmelik
- D Genel Tebliğ
- E Özelge ve Sirküler

Yanıt Açıklaması:

Uluslararası vergi anlaşmaları yasama organından doğan kaynaklar arasında yer almaktadır. Doğru cevap A'dır.

19.Soru

Vergi kanunlarının uygulanmasını kolaylaştırmak üzere Hazine ve Maliye Bakanlığı veya Gelir idaresi Başkanlığı tarafından çıkarılan ve kanunların açıklanmasını ve yorumlanmasını kapsayan genel nitelikteki direktiflere ne ad verilir?

- A Özelge
- B Ön izin ilkesi
- C Sirküler
- D Genel tebliğler
- E Tüzük

Yanıt Açıklaması:

Genel tebliğler: vergi kanunlarının uygulanmasını kolaylaştırmak üzere Hazine ve Maliye Bakanlığı veya Gelir idaresi Başkanlığı tarafından çıkarılan ve kanunların açıklanmasını ve yorumlanmasını kapsayan genel nitelikteki direktiflerdir. Vergilere ilişkin genel tebliğler Gelir idaresi Başkanlığı tarafından çıkarılmaktadır.

20.Soru

Aşağıdakilerden hangisi hukuk kuralının değişen sosyal ve ekonomik koşullar altında kazandığı anlam, kuralda ifadesini bulan değerlendirmeler ve çıkar çatışması araştırılarak kuralın öngördüğü çözüme, ulaşmak istediği hedefe uygun yapılan yorum çeşididir?

- A Lafzi yorum yöntemi

- B Deyimsel yorum yöntemi
- C Sistematiik yorum yöntemi
- D Tarihi yorum yöntemi
- E Amaçsal (Gai) yorum yöntemi

Yanıt Açıklaması:

Hukuk kuralının değişen sosyal ve ekonomik koşullar altında kazandığı anlam, kuralda ifadesini bulan değerlendirmeler ve çıkar çatışması araştırılarak kuralın öngördüğü çözüme, ulaşmak istediği hedefe uygun yapılan yorum çeşidi; amaçsal (Gai) yorum yöntemidir.

1.Soru

Aşağıdakilerden hangisi verginin niteliklerinden biri **değildir**?

- A Kamu harcamalarını karşılamak amacıyla alınır.
- B Karşılıksız olarak ve geri vermemek üzere alınır.
- C Kanuna dayanarak ve usulüne uygun olarak alınır.
- D Gönüllülük esasına dayanır.
- E Gerçek ve tüzel kişilerden alınır.

Yanıt Açıklaması:

Vergi: Devletin ve/ya da devletten vergilendirme yetkisi alan diğer kamu idarelerinin kamu harcamalarını karşılamak amacıyla, kanuna dayanarak ve usulüne uygun olarak, gerçek ve tüzel kişilerden, hukuki cebir altında, karşılıksız olarak ve geri vermemek üzere aldıkları iktisadî değerler/ paralardır.

2.Soru

Anayasa Mahkemesinin anayasaya uygunluk denetimi sonucu verdiği anayasaya aykırılığa ilişkin karar nitelik itibariyle aşağıdaki hangi karar türüdür?

- A İptal kararı
- B Kaldırma kararı
- C İstisna kararı
- D Muafiyet kararı
- E Yürürlülük kararı

Yanıt Açıklaması:

Anayasa Mahkemesinin İptal [Kaldırma] Kararı ile Yürürlükten Kalkma: Anayasa Mahkemesi, kanun,

Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ve Meclis içtüzüğü kurallarının anayasaya uygunluğunu denetlemektedir. Anayasa Mahkemesinin anayasaya aykırı olduğu yönünde verdiği karar ile denetime konu kural geleceğe etkili olarak yürürlükten kalkmaktadır. Bu nedenle, Anayasa Mahkemesinin anayasaya uygunluk denetimi sonucu verdiği anayasaya aykırılığa ilişkin karar nitelik itibarıyla bir iptal kararı değil, bir kaldırma kararıdır. Çünkü, iptal kararı ile, bir hükmün, işlemin konulduğu/yapıldığı andan geçerli olmak üzere hukuk âleminde çıkarılması sağlanmaktadır.

3.Soru

Gelir Vergisi Kanunu dar mükelleflerin vergilendirilmesinde hangi ilkeyi benimsemektedir?

- A Şahsîlik İlkesi
- B Kaynak İlkesi
- C Yersellik İlkesi
- D Ülkesellik İlkesi
- E Kanunilik İlkesi

Yanıt Açıklaması:

Gelir Vergisi Kanunu, dar mükellefiyette kaynak ilkesini benimsemektedir.

4.Soru

Hukuk kurallarının günün koşullarına ve toplumun gereksinimlerine, değişen ekonomik ve sosyal koşullara uygun anlamlandırılmasına olanak sağlayan yoruma ne ad verilir?

- A Deyimsel yorum
- B Sistematik yorum
- C Tarihi yorum
- D Bilimsel yorum
- E Amaçsal yorum

Yanıt Açıklaması:

Objektif yorum teorisine dayalı amaçsal yorum yönteminde hukuk kuralının değişen sosyal ve ekonomik koşullar altında kazandığı anlam, kuralda ifadesini bulan değerlendirmeler ve çıkar çatışması araştırılarak kuralın öngördüğü çözüme, ulaşmak istediği amaca uygun yorum yapılır.

5.Soru

'Cumhurbaşkanlığı, bakanlıklar ve kamu tüzel kişileri tarafından kendi görev alanlarını ilgilendiren konularda,

kanunların ve Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinin uygulanmasını göstermek üzere ve bunlara aykırı olmamak koşuluyla çıkarılan idari düzenlemelerdir.' tanımı aşağıdakilerden hangisine aittir?

- A Genel tebliğ
- B Yönetmelik
- C Cumhurbaşkanlığı Kararları
- D Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri
- E Özelge ve Sirküler

Yanıt Açıklaması:

Yönetmelikler, Cumhurbaşkanlığı, bakanlıklar ve kamu tüzel kişileri tarafından kendi görev alanlarını ilgilendiren konularda, kanunların ve Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinin uygulanmasını göstermek üzere ve bunlara aykırı olmamak koşuluyla çıkarılan idari düzenlemelerdir.

6.Soru

Vergi kanunlarının uygulanabilmesi için sadece Resmî Gazete'de yayınlanmasının yeterli değildir. Vergi kanunlarının her zaman uygulanabilmesi için aşağıdaki hangi kanun içerisinde yer alması gerekir?

- A Vergi Usul Kanunu
- B Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun
- C Gelir Vergisi Kanunu
- D Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi
- E Bütçe Kanunu

Yanıt Açıklaması:

Vergi kanunlarını diğer kanunlardan ayıran diğer bir unsur da vergi kanunlarının uygulanabilmesi için sadece Resmî Gazete'de yayınlanmasının yeterli görülmemesidir. Vergi kanunlarının her zaman uygulanabilmesi için yıllık olarak düzenlenen "Bütçe Kanunu" içerisinde yer alması gerekir. Bütçe Kanunu, bir yıl içerisinde devlet gelirlerinin toplanması ve kamu harcamalarının yapılması için yasama organının yürütme organına verdiği izni gösteren bir kanundur. Vergi hukukunun bütçe ile ilişkisi, bütçenin kamu hizmetlerinin finansmanını sağlamak için gerekli olan vergi gelirlerinin toplanmasına izin vermesidir. Bütçe kanunu ile izin verilmemesi hâlinde vergi kanunu yürürlükten kalkmış sayılmaz, sadece o yıl içerisinde askıda kalır. Yani uygulanması durdurulmuş olur. Bu durumda vergilerin toplanabilmesi için vergi kanunlarının,

GENEL VERGİ HUKUKU

yıllık olarak hazırlanan bütçe kanunlarının (C) cetvelinde yer alması gerekmektedir. Buna “ön izin ilkesi” denir.

7.Soru

Aşağıdakilerden hangisi vergi kanunlarında bulunması gereken verginin temel unsurlarından biri değildir?

- A
- Verginin konusu
- B
- Verginin mükellefi
- C
- Verginin matrahı
- D
- Verginin kamu gelirleri içindeki payı
- E
- Vergiye doğuran olay

Yanıt Açıklaması:

Verginin konusu, verginin mükellefi, vergiyi doğuran olay, verginin matrahı, yükümlüsü, oranı, muafiyeti, indirimi, istisnası, zaman aşımı, vb. unsurlar, verginin temel unsurlarını oluşturmaktadır. Ancak verginin kamu gelirleri içindeki payı, vergi kanunlarında gösterilmesi gereken temel unsurlardan biri değildir.

8.Soru

Aşağıdakilerden hangisi mali hukukun alt dallarından biri **değildir**?

- A
- Kamu gelirleri hukuku
- B
- Kamu harcamaları hukuku
- C
- Ceza hukuku
- D
- Bütçe hukuku
- E
- Kamu malları hukuku

Yanıt Açıklaması:

Malî hukuk, mali yükümleri, kamu gelirlerinin toplanmasını, kamu harcamalarının yapılmasını, bütçeyi, kamu mallarını ve kamu borçlarını ilgilendiren kuralları ve bunlardan kaynaklanan anlaşmazlıkları/uyuşmazlıkları inceleyen bir hukuk dalıdır. Bu bağlamda, kamu gelirleri hukuku, kamu harcamaları hukuku, bütçe hukuku, kamu malları hukuku, kamu icra hukuku ve kamu borçları hukuku mali hukukun alt dallarını oluşturmaktadır.

9.Soru

'Vergilendirmenin ilgili olduğu işlemlerin cereyan ettiği yere göre değil, mükelleflerin vergilendiren devlet ile hukuki bağlarına, yani tâbiyetlerine ve/ya da ikametgâhlarına göre vergilendirilmelerini ifade etmektedir.' tanımı aşağıdakilerden hangisine aittir?

A

Mülkîlik ilkesi

B

Kaynak ilkesi

C

Şahsîlik ilkesi

D

Kanunların geçmişe yürümemesi

E

Kanunların geleceğe yürümemesi

Yanıt Açıklaması:

Şahsîlik ilkesi vergilendirmenin ilgili olduğu işlemlerin cereyan ettiği yere göre değil, mükelleflerin vergilendiren devlet ile hukuki bağlarına, yani tâbiyetlerine ve/ya da ikametgâhlarına göre vergilendirilmelerini ifade etmektedir.

10.Soru

Kişiler arasındaki ilişkileri tarafların eşitliği ve irade serbestisi esasına dayanarak düzenleyen hukuk alanı aşağıdakilerden hangisidir?

- A
- Özel hukuk
- B
- Kamu hukuku
- C
- İdari hukuk
- D
- Yargı hukuku
- E
- Eşya hukuku

Yanıt Açıklaması:

Özel hukuk: Kişiler arasındaki ilişkileri tarafların eşitliği ve irade serbestisi esasına dayanarak düzenleyen hukuk alanıdır.

11.Soru

Kurumlar Vergisi Kanunu, dar mükelleflerin vergilendirilmesinde hangi ilkeyi benimsemektedir?

- A
- Şahsîlik ilkesi
- B
- Kaynak ilkesi
- C
- Kanunilik ilkesi
- D
- Varış ülkesinde vergileme ilkesi
- E
- Mülkîlik ilkesi

Yanıt Açıklaması:

Gelir Vergisi Kanunu'nun 7 ve 8'inci maddeleri, Türkiye'de yerleşmiş olmayan gerçek kişileri, “dar mükellef” olarak nitelendirmekte ve bunların yalnız Türkiye'de elde ettikleri kazanç ve iratları üzerinden vergilendirilmesini kabul

etmektedir. Bu anlamda Gelir Vergisi Kanunu, dar mükellefiyette kaynak ilkesini benimsemektedir.

12.Soru

Vergi borcuna bağlı hak ve ödevlerin doğumunu, sona ermesini ve bunların içeriğine ilişkin hukuki ilkeleri inceleyen hukuk dalına ne ad verilir?

- A
Özel vergi hukuku
- B
Şeklî vergi hukuku
- C
Maddi vergi hukuku
- D
Adli vergi hukuku
- E
İcra iflas hukuku

Yanıt Açıklaması:

Maddi vergi hukukunu, vergi borcuna bağlı hak ve ödevlerin doğumunu, sona ermesini ve bunların içeriğine ilişkin hukuki ilkeleri inceleyen hukuk dalı olarak tanımlamak mümkündür. Maddî vergi hukuku, vergi alacağının konusunu, yöneldiği kişinin hak ve ödevlerini, vergi idaresinin mükellef ve/ya da sorumlu karşısındaki yetkilerini belirlemektedir.

13.Soru

Yürürlükte bulunan bir kanun hükmünün düzenlediği bir konuda yeni bir kanun hükmünün yürürlüğe konulması, fakat önceki hükmün yürürlükten kaldırıldığının belirtilmemesi hâline ne denir?

- A
İhtiyaca cevap vermemesi yüzünden yürürlükten kalkma
- B
Açık (sarih) yürürlükten kaldırma
- C
Üstü örtülü (zımni) yürürlükten kaldırma
- D
Sürenin dolması sonucu yürürlükten kalkma
- E
Anayasa Mahkemesinin kaldırma kararı ile yürürlükten kalkma

Yanıt Açıklaması:

Yürürlükten kaldırma açık (sarih) olabileceği gibi üstü kapalı (zımni) da olabilmektedir. Bir kanun, Kaldırılan Hükümler başlığı altında getirdiği hükümlerle bir kanunu ya da bir kanunun bazı hükümlerini açık bir biçimde yürürlükten kaldırmaktadır. Ancak, kanunlarda her zaman bu şekilde açık ifadeler yer verilmemektedir. Çoğu zaman, yeni çıkan kanun hükümlerine aykırı hükümlerin yürürlükten kaldırıldığı belirtilmektedir. Ne var ki, bu aykırılığı belirleyebilmek her zaman kolay olamamaktadır. Bu konuda genel kural, yeni kanunun eski kanunu yürürlükten kaldırmasıdır. Ancak, kanunların genel ya da

özel nitelikte olmaları bu genel kuralın her zaman geçerli olmasını engellemektedir. İki genel ya da iki özel kanunun çatışması hâlinde sözü edilen kural geçerlidir. Kanunlardan biri genel, diğeri özel ise bu durumda genel kanun özel kanundan önce yürürlüğe girmişse özel kanunun genel kanunu kendi uygulama alanı yönünden yürürlükten kaldırdığı kabul edilmektedir. Özel kanun genel kanundan önce yürürlüğe girmişse bu durumda kanun koyucunun iradesinin araştırılması gerekmektedir.

14.Soru

Vergi ödevi ve vergilendirme işlemlerinden kaynaklanan uyuşmazlıkların yargı yolu ile çözüme bağlanmasına ilişkin kurallar hangi hukukun alanına girmektedir?

- A
Vergi usul hukuku
- B
Vergi ceza hukuku
- C
Vergi yargılaması hukuku
- D
Kamu icra hukuku
- E
Vergi icra hukuku

Yanıt Açıklaması:

Vergi ödevi ve vergilendirme işlemlerinden kaynaklanan uyuşmazlıkların yargı yolu ile çözüme bağlanmasına ilişkin kurallar Vergi Yargılaması Hukukunu oluşturmaktadır.

15.Soru

Bir yasa hükmünün anlamı belirlenirken bu hükmün yasanın yapısı içindeki yeri ve diğer mevzuat hükümleri ile olan bağlantısı ve ilişkisinin araştırıldığı yorum yöntemine ne ad verilir?

- A
Deyimsel yorum
- B
Sistematik yorum
- C
Amaçsal yorum
- D
Bilimsel yorum
- E
Objektif yorum

Yanıt Açıklaması:

Sistematik yorum: Hukuk kuralının ait olduğu bütün içerisindeki yeri ve diğer kurallarla ilişkisi dikkate alınarak yapılan yorumdur. Sistematik yorum yönteminde bir yasa hükmünün anlamı belirlenirken bu hükmün yasanın yapısı içindeki yeri ve diğer mevzuat hükümleri ile olan bağlantısı ve ilişkisi araştırılır.

16.Soru

GENEL VERGİ HUKUKU

Vergi hukukunda mali yükümlülüklerin konulması, kaldırılması ve değiştirilmesinde yetkili organ ve bu yetkinin kullanılmasında geçerli olan normlara ne denir?

- A Kaynak
- B Vergilendirme
- C Tarh
- D Tahakkuk
- E Vergiyi doğuran olay

Yanıt Açıklaması:

Vergi hukukunda kaynak, mali yükümlülüklerin konulması, kaldırılması ve değiştirilmesinde yetkili organ ve bu yetkinin kullanılmasında geçerli olan normları ifade eder. 17.Soru

Aşağıdakilerden hangisi yasama organından doğan kaynaklar arasında yer almaktadır?

- A Özelge
- B Yönetmelik
- C Genel tebliğ
- D Sirküler
- E Anayasa

Yanıt Açıklaması:

Yasama organından doğan kaynaklar, normlar hiyerarşisi içinde anayasa ve kanunlardır. Ayrıca yürütme organından doğan kaynaklardan biri olan, uluslararası vergi anlaşmalarının bir kanun ile onayının uygun bulunması, bunları da yasama organından doğan kaynaklar içerisinde değerlendirmemizi gerektirir. 18.Soru

Hukuk kurallarının onları uygulayacak kamu idareleri tarafından yorumlanmasına ne ad verilir?

- A Bilimsel yorum
- B Yasama yorumu
- C Yargısal yorum
- D İdari yorum
- E Sübjektif yorum

Yanıt Açıklaması:

idari yorum: Hukuk kurallarının onları uygulayacak kamu idareleri tarafından yorumlanmasıdır. 19.Soru

Aşağıdakilerden hangisi, kanunların yürürlükten kalkması hâllerinden biri değildir?

- A Anayasa Mahkemesi'nin kaldırma kararı vermesi
- B Sürenin dolması
- C İhtiyaçlara cevap veremez hâle gelmesi
- D Aynı alanı/konuyu düzenleyen yeni bir kanunun yürürlüğe girmesi
- E Yeni bir kanunda aynı konuda farklı bir düzenlemenin yapılmış olması

Yanıt Açıklaması:

Yürürlükten Kaldırma (İlga Etme): Bir kanunun yürürlükten kalkması çeşitli yollarla olabilmektedir. Bunlardan en doğal olanı ve en sık rastlanılanı, bir kanunu diğer bir kanunun yürürlükten kaldırmasıdır. Kanunlar belirli ihtiyaçları karşılamak amacıyla çıkarılmakta ve bu ihtiyaçları karşılayabildikleri sürece yürürlükte kalmaktadır. Zamanla kanunların eskimesi, günün şartlarına ve ihtiyaçlarına cevap veremeyecek hâle gelmesi durumunda ya yürürlükte olan kanunların bazı hükümlerinin değiştirilmesi yoluna gidilmekte ya da bunların yerine yeni kanunlar çıkarılmaktadır. Birinci durumda, yeni çıkarılan kanunla yürürlükteki kanunun bazı maddeleri değiştirilmekte ve yeni hükümler eskilerinin yerine geçmektedir. İkinci durumda ise aynı alanda yeni bir kanunun kabulü ve yürürlüğe girmesi hâlinde, eski kanun yürürlükten kalkmakta ve yeni kanun hükümlerinin uygulanması gerekmektedir. 20.Soru

Zaman bakımından bir vergi kanununun aynı zamanda (aynı dönemde) aynı konuya birden fazla kereler uygulanmasına iç hukuk bakımından ne ad verilir?

- A Vergi ziya-ı
- B Muhtasar vergi
- C Mükerrer vergi
- D Müteselsil vergi
- E Veraset vergisi

Yanıt Açıklaması:

Zaman bakımından bir vergi kanununun aynı zamanda

GENEL VERGİ HUKUKU

(aynı dönemde) aynı konuya birden fazla uygulanmasına iç hukuk bakımından mükerrer (çifte) vergileme denilmektedir.

1.Soru

1982 Anayasasına göre 'vergi ödevi' başlığını taşıyan madde aşağıdakilerden hangisidir?

- A
- 71
- B
- 72
- C
- 73
- D
- 74
- E
- 75

Yanıt Açıklaması:

1982 Anayasasının 73. maddesinde 'vergi ödevi' başlıklı madde düzenlenmiştir.

2.Soru

I. Devletlerin vergi kanunlarını, kanunların mülkiliği ve şahsiliği ilkelerini bir arada uygulamaları sonucunda ortaya çıkan çifte vergilemenin önlenmesine yönelik normlardır.

II. Devletler, uluslararası vergi kaçakçılığının ve vergiden kaçınmanın önlenmesi, vergi idarelerinin verginin tahakkuku ve tahsilinde etkinliğinin artırılması, bilgi alışverişinin genişletilmesi, vergi yasalarının uyumlaştırılması ve uyuşmazlıkların çözümünü kolaylaştırma gibi nedenlerle aralarında antlaşmalar yapmaktadırlar.

III. Yürütme organından doğan kaynaklardan biri olan, uluslararası vergi anlaşmalarının bir kanun ile onayının uygun bulunması bunların da yasama organından doğan kaynaklar içerisinde değerlendirilmesini gerektirir. Yukarıdakilerden hangisi veya hangileri Uluslararası Vergi Antlaşmaları için doğrudur?

- A
- Yalnız I
- B
- Yalnız II
- C
- I ve II
- D
- II ve III
- E
- I, II ve III

Yanıt Açıklaması:

Uluslararası Vergi Antlaşmaları, devletlerin vergi kanunlarını, kanunların mülkiliği ve şahsiliği ilkelerini bir

arada uygulamaları sonucunda ortaya çıkan çifte vergilemenin önlenmesine yönelik normlardır. Ayrıca devletler, uluslararası vergi kaçakçılığının ve vergiden kaçınmanın önlenmesi, vergi idarelerinin verginin tahakkuku ve tahsilinde etkinliğinin artırılması, bilgi alışverişinin genişletilmesi, vergi yasalarının uyumlaştırılması ve uyuşmazlıkların çözümünü kolaylaştırma gibi nedenlerle aralarında antlaşmalar yapmaktadırlar. Yürütme organından doğan kaynaklardan biri olan, uluslararası vergi anlaşmalarının bir kanun ile onayının uygun bulunması bunların da yasama organından doğan kaynaklar içerisinde değerlendirilmesini gerektirir.

3.Soru

Aşağıdakilerden hangisi vergi hukukundaki yorum türlerinden biri **değildir**?

- A
- Şahsi yorum
- B
- Bilimsel yorum
- C
- Yargısal yorum
- D
- İdari yorum
- E
- Yasama yorumu

Yanıt Açıklaması:

Yorum türleri, yorum faaliyetinde bulunan organ ya da kişiler dikkate alınarak yapılan bir sınıflandırmadır ve yasama yorumu, idari yorum, yargısal yorum, bilimsel yorum olarak dörde ayrılmaktadır.

4.Soru

Verginin konulması, kaldırılması ve değiştirilmesi ilke olarak aşağıdakilerden hangisiyle yapılır?

- A
- Anayasa
- B
- Kanun
- C
- Tüzük
- D
- Yönetmelik
- E
- Genel Tebliğ

Yanıt Açıklaması:

Kanun, TBMM tarafından, kanun adında ve kanun yapma usullerine göre çıkartılan, genel, soyut, sürekli ve yaptırım olan yazılı kurallardır. Kanunlar, Anayasasının 73'üncü maddesinin 3'üncü fıkrası hükmü gereği vergi hukukunda temel kaynak niteliği taşımaktadır. Verginin konulması, kaldırılması ve değiştirilmesi ilke olarak kanunla yapılabilir. Buna, vergilerin kanuniliği ilkesi diyoruz.

5.Soru

GENEL VERGİ HUKUKU

Aşağıdakilerden hangisi Vergi Usul Hukukunun konusu içerisinde **yer almaz**?

- A Verginin tarhi
- B Verginin tahakkuku
- C Verginin tebliği
- D Vergi anlaşmazlıkları ve çözüm yolları
- E Vergiyi doğuran olayı meydana getirme

Yanıt Açıklaması:

Vergi Usul Hukuku, genel anlamda vergilendirme ilkelerini, vergi ilişkilerinden doğan hak, yetki ve ödevlerin gerçekleştirilme ve kullanılma biçimlerini gösteren kurallardan oluşmaktadır. Bu bakımdan vergilerin başlıca tarh ve tahakkuku, süreler, tebliğ, zamanaşımı, defter tutma, değerlendirme, vergi anlaşmazlıkları ve çözüm yolları vergi usul hukukunun konusuna girmektedir.

6.Soru

Vergilendirme yetkisi, kural olarak, sadece ülkenin mali sınırları içinde uygulanabilmektedir. Bu anlamda bir ülkenin mali sınırları aşağıdakilerden hangisidir?

- A Coğrafi sınırları
- B Gümrük sınırları
- C Bölgesel sınırlar
- D İktisadi sınırlar
- E Parasal sınırlar

Yanıt Açıklaması:

Türk vergi kanunları, kural olarak Türkiye Cumhuriyeti Devletin egemenlik alanı içinde uygulanmaktadır. Vergilendirme yetkisi, devletin ülkesi üzerindeki egemenliğine dayandığından ve onun mali alandaki görünümünü oluşturduğundan, vergi kanunlarının mülkiliği ilkesi bu kabulün tabii sonucudur. Başka bir deyişle, vergilendirme yetkisi, kural olarak, sadece ülkenin mali sınırları içinde uygulanabilmektedir. Bu anlamda bir ülkenin mali sınırları gümrük sınırlarına eşittir. Gümrük sınırlarının coğrafi sınırlardan farkı, coğrafi sınırlar içinde kalan bazı alanların mali yükümlülükler açısından ülke dışı sayılmalarıdır. Bu itibarla, serbest bölgeler, serbest liman ve antrepolar, gümrük sınırları dışında sayıldığından vergilendirme yetkisinin kullanılabilmesi alanın dışında tutulmaktadır.

7.Soru

Aşağıdakilerden hangisi bir hukuk kuralının anlamının saptanması sürecinde izlenebilecek yöntemi ifade eden yorum yönteminin çeşitlerinden biri değildir?

- A Deyimsel (Lafzi) yorum yöntemi
- B Sistematik yorum yöntemi
- C Tarihi yorum yöntemi
- D Fiziksel yorum yöntemi
- E Amaçsal yorum yöntemi

Yanıt Açıklaması:

Fiziksel yorum yöntemi yorum çeşitlerinden biri değildir.

8.Soru

Aşağıdakilerden hangisi vergilendirme yetkisinin kullanılabilmesi alanının dışında tutulmaktadır?

- A Serbest bölgeler
- B Limanlar
- C Kalkınmada öncelikli bölgeler
- D Turizm bölgeleri
- E Depolar

Yanıt Açıklaması:

Türk vergi kanunları, kural olarak Türkiye Cumhuriyeti Devletin egemenlik alanı içinde uygulanmaktadır. Vergilendirme yetkisi, devletin ülkesi üzerindeki egemenliğine dayandığından ve onun mali alandaki görünümünü oluşturduğundan, vergi kanunlarının mülkiliği ilkesi bu kabulün tabii sonucudur. Başka bir deyişle, vergilendirme yetkisi, kural olarak, sadece ülkenin mali sınırları içinde uygulanabilmektedir. Bu anlamda bir ülkenin mali sınırları gümrük sınırlarına eşittir. Gümrük sınırlarının coğrafi sınırlardan farkı, coğrafi sınırlar içinde kalan bazı alanların mali yükümlülükler açısından ülke dışı sayılmalarıdır. Bu itibarla, serbest bölgeler, serbest liman ve antrepolar, gümrük sınırları dışında sayıldığından vergilendirme yetkisinin kullanılabilmesi alanın dışında tutulmaktadır.

9.Soru

Aşağıdakilerden hangisi yürürlükte bulunan 1982 Anayasası'nın vergi ödevi başlığını taşıyan 73'üncü maddesinde **yer almaz**?

- A Herkes, kamu giderlerini karşılamak üzere, mali gücüne göre vergi ödemekle yükümlüdür.

- B
Vergi kanunlarının anayasaya uygunluğu uluslararası anlaşmalar çerçevesinde gerçekleştirilmektedir.
- C
Vergi yükünün adaletli ve dengeli dağılımı, maliye politikasının sosyal amacıdır.
- D
Vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümlülükler kanunla konulur, değiştirilir veya kaldırılır.
- E
Vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümlülüklerin muafık, istisnalar ve indirimleriyle oranlarına değişiklik yapmak yetkisi Cumhurbaşkanlığına verilebilir

Yanıt Açıklaması:

Anayasalarda, başta vergilerin kanuniliği ilkesi olmak üzere, birçok vergilendirme ilkesine yer verilmektedir. Nitekim, yürürlükte bulunan 1982 Anayasası'nın vergiödevi başlığını taşıyan 73'üncü maddesine göre, "Herkes, kamu giderlerini karşılamak üzere, mali gücüne göre vergi ödemekle yükümlüdür. Vergi yükünün adaletli ve dengeli dağılımı, maliye politikasının sosyal amacıdır. Vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümlülükler kanunla konulur, değiştirilir veya kaldırılır. Vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümlülüklerin muafık, istisnalar ve indirimleriyle oranlarına ilişkin hükümlerinde kanunun belirttiği yukarı ve aşağı sınırlar içinde değişiklik yapmak yetkisi Cumhurbaşkanlığına verilebilir".

10.Soru

Aşağıdakilerden hangisinde hukuk teorisinde bulunan yasa boşlukları sınıflandırması doğru olarak verilmiştir?

- A
Sebepli - sebepsiz
Açık - örtülü
Gerçek - gerçek olmayan
- B
Bilinçli - bilinçsiz
Açık - örtülü
Gerçek - gerçek olmayan
- C
Bilinçli - bilinçsiz
Sahih - gayri sahih
Gerçek - gerçek olmayan
- D
Bilinçli - bilinçsiz
Açık - örtülü
Daraltıcı - genişletici
- E
Bilinçli - bilinçsiz
Açık - örtülü
Güçlü - zayıf

Yanıt Açıklaması:

Hukuk teorisinde yasa boşlukları; bilinçli- bilinçsiz, açık-örtülü, gerçek- gerçek olmayan boşluk biçiminde sınıflandırılmaktadır.

11.Soru

Aşağıdakilerden hangisi günlük vergi pratiği bakımından doğrudan uygulanabilir hükümler içermez?

- A
Anayasa
- B
Kanun
- C
Genel Tebliğ
- D
Mevzuat
- E
Yönerge

Yanıt Açıklaması:

Anayasalar günlük vergi pratiği bakımından doğrudan uygulanabilir hükümler içermeseler de, bir ülkenin vergi sisteminin biçimlenmesinde etkin bir rol oynarlar. Bunun temelinde, kanunların Anayasa'ya aykırı olamayacağı prensibi yatar. Bütün kanunlar gibi vergi kanunlarının da anayasaya uygun olması gerekir. Aksi halde, Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilme riski söz konusu olur. Bir vergi kanununun ya da kanunun belli bir hükmünün iptal edilerek yürürlükten kalkması sonuçta bütün vergi uygulamasını etkiler.

12.Soru

Aşağıdakilerden hangisi vergi hukukunun yürütme organından doğan kaynakları arasında yer almaktadır?

- A
Anayasa
- B
Kanun
- C
İçtihatı Birleştirme Kararları
- D
Cumhurbaşkanlığı Kararları
- E
Yargı Kararları

Yanıt Açıklaması:

Cumhurbaşkanlığı Kararları, Yürütme organından doğan kaynaklar arasında yer almaktadır.

13.Soru

Aşağıdakilerden hangisi yorum türlerinden biri **değildir**?

- A
Yasama yorumu
- B
İdari yorum
- C
Yargısal yorum
- D
Bilimsel yorum
- E

Farazi yorum

Yanıt Açıklaması:

Yorum türleri, yorum faaliyetinde bulunan organ ya da kişiler dikkate alınarak yapılan bir sınıflandırmadır ve yasama yorumu, idari yorum, yargısal yorum, bilimsel yorum olarak dörde ayrılmaktadır.

14.Soru

Her devletin kanunlarının o devletin ülkesinin, kural olarak, vatandaş ya da yabancı herkese ve bütün hukuki işlemlere uygulanması aşağıda yer alan hangi ilkenin kapsamına girer?

- A
Mülkîlik ilkesi
- B
Şahsîlik ilkesi
- C
Kaynak ilkesi
- D
Tabiyet ilkesi
- E
İkamet ilkesi

Yanıt Açıklaması:

Mülkîlik ilkesi: Her devletin kanunlarının o devletin ülkesinin, kural olarak, vatandaş ya da yabancı herkese ve bütün hukuki işlemlere uygulanmasıdır.

15.Soru

Aşağıdakilerden hangisi vergi hukukunun yoğun ilişkisi içinde olduğu kamu hukuku alanlarından biri **değildir**?

- A
Ceza hukuku
- B
Anayasa hukuku
- C
Aile hukuku
- D
Devletlerarası kamu hukuku
- E
Devletler umumî hukuku

Yanıt Açıklaması:

Vergi hukukunun kamu hukukunun diğer dalları ile çeşitli ve yoğun ilişkileri vardır. Bu bağlamda, ceza hukuku, anayasa hukuku, devletlerarası kamu hukuku/devletler umumî hukuku ile olan ilişkiler bu bağlamda örnek olarak gösterilebilir. Vergi hukukunun idare hukuku ile olan ilişkileri, çok daha geniş kapsamlı ve girift niteliktedir.

16.Soru

Hukuk kuralının değişen sosyal ve ekonomik koşullar altında kazandığı anlam, kuralda ifadesini bulan

değerlendirmeler ve çıkar çatışması araştırılarak kuralın öngördüğü çözüme, ulaşmak istediği amaca uygun yorum yapılması aşağıdaki hangi yorum türüdür?

- A
Sistematik yorum
- B
Deyimsel yorum
- C
Tarihi yorum
- D
Bilimsel yorum
- E
Amaçsal yorum

Yanıt Açıklaması:

Objektif yorum teorisine dayalı amaçsal yorum yönteminde hukuk kuralının değişen sosyal ve ekonomik koşullar altında kazandığı anlam, kuralda ifadesini bulan değerlendirmeler ve çıkar çatışması araştırılarak kuralın öngördüğü çözüme, ulaşmak istediği amaca uygun yorum yapılır. Kuralların zamanla değişen koşullara uygun anlamlandırılması, adalet duygularının tatmini için kuralın ihmal edilmesini öngören bu yorum yöntemi, kuralın amacını belirlemede hukuk uygulayıcısına tanıdığı serbesti nedeniyle eleştiriye açıktır. Amaçsal yorum yöntemi, hukuk kurallarının günün koşullarına ve toplumun gereksinimlerine, değişen ekonomik ve sosyal koşullara uygun anlamlandırılmasına olanak sağlar. Ancak yasallık ilkesinin hâkim olduğu vergi hukuku alanında amaçsal yorum yönteminin, uygulayıcıya geniş bir serbesti tanımak suretiyle yasa metninden sapılması, vergi hukukunun temel ilkelerine aykırı sonuçlara ulaşılması riskini bünyesinde barındırabileceğine de işaret edilmesi gerekir.

17.Soru

Vergi hukuku hakkında aşağıda verilen ifadelerden hangisi **yanlıştır**?

- A
Özel hukuk ve kamu hukukunun ilke, kavram ve kurumlarından yararlanmaktadır.
- B
Bağımsız bir hukuk dalı olarak kabul edilmemektedir.
- C
Temelleri idare hukukuna dayanmaktadır.
- D
Vergi hukuku kuralları öncelikle kamu yararının korunmasına hizmet etmektedir.
- E
Kamu hukuku içinde yer aldığı kabul edilmektedir.

Yanıt Açıklaması:

Vergi hukuku, kendine özgü ilke, kavram, kurum ve kurallarıyla bağımsız bir hukuk dalı olma niteliğini kazanmış bulunmaktadır.

18.Soru

GENEL VERGİ HUKUKU

- I. Serbest Bölgeler
- II. Serbest Limanlar
- III. Antrepolar

Yukarıdakilerden hangisi veya hangileri gümrük sınırları dışında sayıldığından vergilendirme yetkisinin kullanılabileceği alanın dışında tutulur?

- A
- Yalnız I
- B
- I ve II
- C
- II ve III
- D
- I ve III
- E
- I, II ve III

Yanıt Açıklaması:

Serbest bölgeler, serbest liman ve antrepolar, gümrük sınırları dışında sayıldığından vergilendirme yetkisinin kullanılabileceği alanın dışında tutulmaktadır.

19.Soru

Aşağıdakilerden hangisi yorum faaliyetinde bulunan organ ya da kişiler dikkate alınarak yapılan bir sınıflandırmadır?

- A
- Faaliyetler
- B
- Olaylar
- C
- Kişi hakları
- D
- Yorum türleri
- E
- Yaşanan yer

Yanıt Açıklaması:

Yorum türleri, yorum faaliyetinde bulunan organ ya da kişiler dikkate alınarak yapılan bir sınıflandırmadır

20.Soru

'Hazine ve Maliye Bakanlığınca vergi yasalarının ülkenin her yerinde tek düze bir şekilde uygulanmasını sağlamak amacıyla ya da bakanlığa verilen düzenleme yetkisinin kullanılması amacıyla çıkarılan kaynaklardır.' tanımı aşağıdakilerden hangisine aittir?

- A
- Genel Tebliğ
- B
- Özelge ve Sirküler
- C
- Yönetmelik
- D
- Cumhurbaşkanlığı Kararları
- E

Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri

Yanıt Açıklaması:

Genel Tebliğ, Hazine ve Maliye Bakanlığınca vergi yasalarının ülkenin her yerinde tek düze bir şekilde uygulanmasını sağlamak amacıyla ya da bakanlığa verilen düzenleme yetkisinin kullanılması amacıyla çıkarılan kaynaklardır.

FİNALERDE NELER GELDİ? NELER GELEBİLİR?

Soru 1

Kişiler arasındaki ilişkileri tarafların eşitliği ve irade serbestisi esasına dayanarak düzenleyen hukuk alanı aşağıdakilerden hangisidir?

- A Kamu malları hukuku
- B Kamu borçları hukuku
- C Bütçe hukuku
- D infaz hukuku

E Özel hukuk

Soru 2

Aşağıdakilerden hangisi vergi hukukunda yöntem açısından değilde yorum yapanın sınıflandırmasına göre yorum türleri arasında yer alır?

A Bilimsel yorum

- B Tarihi yorum
- C Sistematiik yorum
- D Lafzi yorum
- E Amaçsal yorum

Soru 3

Bir devletin ülkesinde bulunan vergi konuları ile gerçekleşen vergiyi doğuran olayların o devletin vergilendirme yetkisine sahip olmasına ne ad verilir?

- A Vergilerin genelliği ilkesi
- B Vergi adaleti ilkesi
- C Vergilerin kanuniliği ilkesi

D Kaynak ilkesi

- E Şahsîlik ilkesi

Soru 4

Aşağıdakilerden hangisi vergi hukukunun yürütme organından doğan kaynaklarından biridir?

A Cumhurbaşkanlığı kararnameleri

- B Anayasa
- C Kanun
- D içtihadı birleştirme kararları
- E Uluslararası vergi antlaşmaları

Soru 5

Tüzel kişiler bakımından kanuni temsilcinin sorumluluğu ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

- A Kolektif şirketlerde ortaklardan her biri kanuni temsilcidir.

B Kanuni temsilcinin vergisel ödevlerini yerine getirmemesi durumunda ödenmeyen vergi cezası için doğrudan kanuni temsilciye başvurulur.

GENEL VERGİ HUKUKU

C Temsilcilerin görevlerini yerine getirmemeleri nedeniyle doğmuş olan cezalar tüzel kişiden alınamadığı takdirde kanuni temsilciden tahsil edilir.

D Tüzel kişiler bakımından hapis cezasını gerektiren bir suç işlenmesi halinde, bu yaptırım kanuni temsilcilere uygulanır.

E Tüzel kişilerin vergisel ödevleri için belirlenmiş sorumlu, bunların kanuni temsilcileridir.

Soru 6

Vergi kesenlerin sorumluluğunda, yükümlü adına yerine getirilmesi gereken maddi vergi ödevinin yerine getirilmemesinin sonucu aşağıdakilerden hangisidir?

A Vergi aslı, gecikme faizi ve vergi cezası vergi kesenlerden istenir.

B Vergi aslı ve gecikme faizi ödendikten sonra, vergi kesene rücu edilebilir.

C Ödenen gecikme faizi için asıl yükümlüye rücu edilemez.

D Vergi aslı, gecikme faizi ve vergi cezası asıl yükümlüden istenir.

E Vergi aslı ve vergi cezası ödendikten sonra, asıl yükümlüye rücu edilebilir.

Soru 7

Aşağıdakilerden hangisi vergi sorumluluğu kapsamına girmeyen durumlardan biridir?

A Vergi kesenlerin sorumluluğu

B Temsilcinin sorumluluğu

C Yükümlünün kendi borcundan sorumluluğu

D Tasfiye memurlarının sorumluluğu

E Tapu memurlarının veraset ve intikal vergisiyle ilgili sorumluluğu

Soru 8

Maddi vergi ödevinin karşılığı aşağıdakilerden hangisidir?

A Beyannamenin süresinde verilmesi

B Vergi borcunun devlete ödenmesi

C Defterlerin süresinde tasdik ettirilmesi

D Faturaların süresinde düzenlenmesi

E Vergi idaresine bilgi verilmesi

Soru 9

Türkiye'de mükellef haklarının korunmasına yönelik olarak kamu denetçiliği kurumu hangi yıldan itibaren idarenin işleyişi ile ilgili şikayetleri incelemektedir?

A 2006

B 2008

C 2010

D 2012

E 2015

Soru 10

Aşağıdakilerden hangisi mükellef haklarının korunmasına yönelik mekanizmalar arasında yer almaz?

A İnsan Hakları Avrupa Mahkemesi kararları

B Arabuluculuk kurumu

C Kamu denetçiliği kurumu

D Sivil toplum kuruluşu niteliğindeki mükellef birlikleri

E Ulusal yargı organlarının kararları

Soru 11

Aşağıdakilerden hangisi mükellef haklarını düzenleyen yardımcı kaynaklardan biridir?

A Anayasa

B Uluslararası anlaşmalar

C Mükellef hakları bildirgeleri

D Kanun

E Sirküler

Soru 12

I. Beyannamelerini ihtirazı kayıtla verme hakkı

II. Pişmanlık ve ıslahtan yararlanma hakkı

III. Zamanaşımından yararlanma hakkı

IV. Mücbir sebep ve zor durum imkânlarından yararlanma hakkı

Yukarıdakilerden hangileri vergilendirme sırasında mükelleflerin kendi özel durumlarına uygun olarak kullanabilecekleri haklar arasında yer alır?

A Yalnız I

B Yalnız II

C III ve IV

D I, II ve III

E I, II, III ve IV

Soru 13

Vergi Denetim Kurulu'na verilen görevlerin yerine getirilmesinde, uzmanlaşma ve işbölümünün sağlanması amacıyla doğrudan başkanlığa bağlı olarak aşağıdakilerden hangisi kurulabilir?

A Organize Vergi Kaçakçılığı ile Mücadele Grup Başkanlığı

B Strateji Geliştirme Başkanlığı

C Bilgi İşlem Dairesi Başkanlığı

D Tahsilat ve ihtilaflı işler Daire Başkanlığı

E Destek Hizmetleri Dairesi Başkanlığı

Soru 14

Yerel idarelerin vergilendirme konusundaki görevleri ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

A Yerel idareler, kendilerine ait vergilerde yasal değişiklik yaparlar.

B Belediyeler, resim ve harçların tahsilatını yapamaz.

C Vergilendirme yetkisinin kullanılmasında mahalli idarelerin yetkileri bağlı yetkidir.

D Yerel idareler; devlet gelirleri ile ilgili mükellefi tespit, tarh, tahakkuk, tescil, terkin, ödeme, iade ve muhasebe işlemlerini yürütür.

E Yerel idareler, verginin sadece tahsilatını yapar.

Soru 15

Aşağıdaki kurumlardan hangisi vergi idaresi örgütü içerisinde yer alır?

A Dışişleri Bakanlığı

GENEL VERGİ HUKUKU

- B Merkez Bankası
C Çevre Ve Şehircilik Bakanlığı
D Gelir idaresi Başkanlığı
E Ticaret Bakanlığı

Soru 16

Vergi Konseyi ile ilgili olarak aşağıda verilenlerden hangisi yanlıştır?

- A Konsey, tarafsız bir yaklaşımla ve objektif esaslara göre görüş ve önerilerini oluşturan bir danışma organıdır.
B Vergi Konseyi, genel kurul, konsey başkanı, icra kurulu, sekretarya ve çalışma gurup ve komisyonlardan oluşur.
C Konsey üyelerine huzur hakkı ödenir.
D Vergi Konseyi, TBMM tarafından görevlendirilen doğal üyelerden oluşur.
E Konsey, katılımcılığa ve ortak akla dayanan uzlaşmayı esas alır.

Soru 17

_____, iki kişi arasındaki karşılıklı, birbirine benzer ve istenebilir borçların, ayrı ayrı ödenmeksizin, taraflardan birinin beyanıyla sona erdirilmesi olarak tanımlanır. Yukarıdaki cümlede boş bırakılan yeri aşağıdakilerden hangisi doğru şekilde tamamlar?

- A Zamanaşımı
B Yanılma
C Uzlaşma
D Terkin
E Takas

Soru 18

Aşağıdakilerden hangisi sadece vergi cezalarını sona erdirmektedir?

- A Takas
B Ödeme
C Ölüm
D Tahakkuktan vazgeçme
E Zamanaşımı

Soru 19

Vergi borcunu sona erdiren olağan yol aşağıdakilerden hangisidir?

- A Ölüm
B Ödeme
C Pişmanlık
D Yanılma
E izaha davet

Soru 20

29.10.2016 tarihinde doğmuş olan vergi alacağı, süresinde tarh ve yükümlüye tebliğ edilmediği takdirde, hangi tarihte tahakkuk zamanaşımına uğrar?

- A 31.12.2016
B 29.10.2017
C 31.12.2020
D 29.10.2021

E 31.12.2021

Soru 1

Kanunun uygulanmasını göstermek veya emrettiği işleri belirtmek üzere, kanunlara aykırı olmamak ve Danıştay'ın incelemesinden geçirilmek koşuluyla Bakanlar Kurulunca çıkarılan idari düzenlemelere ne ad verilir?

- A Sirküler
B Yönetmelik
C Genel tebliğ
D Özelge
E Tüzük

Soru 2

Aşağıdakilerden hangisi genel vergi hukukunun bölümlerinden biri değildir?

- A Uluslararası vergi hukuku
B Vergi teşkilatı hukuku
C Vergi icra hukuku
D Vergi ceza hukuku
E Vergi usul hukuku

Soru 3

Anayasa Mahkemesinin kararları ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

- A Anayasa Mahkemesi kararları kesindir.
B Anayasa Mahkemesi kararları idari makamları bağlayıcı niteliktedir.
C Anayasa Mahkemesinin iptal kararı, kanunlarla konulmuş bir vergiyi ortadan kaldırmış olması nedeniyle esas kaynak olma niteliğine sahiptir.

D Anayasa Mahkemesinin iptal kararları kesinleşmiş hukuki sonuçları ortadan kaldırmaktadır.

E Anayasa Mahkemesinin iptal kararları gerekçeli olarak Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girer.

Soru 4

Kanunun geçmişe yürütülen hükümlerinin sonuçları henüz doğmamış olan işlem ya da olaylara uygulanması yöntemi aşağıdakilerden hangisidir?

- A Kanunların geleceğe yürümemesi
B Kanunların geçmişe yürümemesi
C Gerçek olmayan geçmişe yürüme
D Gerçek geçmişe yürüme
E Genel geçmişe yürüme

Soru 5

Aşağıdakilerden hangisi özel vergi hukukunun kapsamında yer almaz?

- A Damga vergisi
B Banka ve sigorta muameleleri vergisi
C Vergi cezaları
D Özel iletişim vergisi
E Kurumlar vergisi

Soru 6

Deyimisel yorum yöntemi ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

GENEL VERGİ HUKUKU

- A Bu yöntemde kuralın sözlerinin dışına çıkılmaz.
B Bu yöntemde bir kelimenin birden çok değişik anlamının olması zorluk yaratır.
C Bu yöntemde ilk olarak kanunda ne denildiği saptanır.

D Bu yöntem tek başına yeterlidir.

- E Bu yöntemin varsayımı, kuralın gerçek iradesinin kelimelere yansıdığıdır.

Soru 7

Uluslararası hukukta kanunların mülkiliği ilkesi olarak bilinen ilkenin, mali hukuktaki karşılığı aşağıdakilerden hangisidir?

A Kaynak ilkesi

- B Adem-i tahsis ilkesi
C Yerindelik ilkesi
D Tahsis ilkesi
E Şahsilik ilkesi

Soru 8

Yasa metninde “gibi” edatının kullanıldığı bir durumda, yorum yönteminin sonuçlarına göre aşağıdaki yorum türlerinden hangisi kullanılır?

- A Tarihsel
B Genişletici
C Deyimsel
D Sistematik
E Amaçsal

Soru 9

Yükümlülere maddi ödev dışında herhangi bir şekli ödevin düzenlenmediği kanun aşağıdakilerden hangisidir?

- A Vergi Usul Kanunu
B Harçlar Kanunu
C Gelir Vergisi Kanunu
D Damga Vergisi Kanunu
E Emlak Vergisi Kanunu

Soru 10

Vergi borcunu ödeme ödevi açısından vergi sorumlusunun, vergi yükümlüsünden sonra gelmesine ne ad verilir?

- A Sorumluluğun bağımlılığı
B Sorumluluğun sınırlılığı
C Sorumluluğun sınırsızlığı
D Sorumluluğun fer’iliği
E Sorumluluğun devamlılığı

Soru 11

Vergiye doğuran olay kendi kişiliğinde gerçekleşmemekle birlikte başkasının vergiye ilişkin maddi veya şekli ödevlerini yerine getirmek zorunda olan kişiye ne ad verilir?

- A Vergi borçlusu
B Vergi icracısı
C Vergi müfettişi
D Vergi mükellefi
E Vergi sorumlusu

Soru 12

- I. Mükellef hakları bildirgesi
II. Anayasa
III. Uluslararası anlaşmalar

Yukarıdakilerden hangileri mükellef haklarını düzenleyen yardımcı kaynaklar arasında yer alır?

A Yalnız I

- B Yalnız II
C Yalnız III
D II ve III
E I, II ve III

Soru 13

Aşağıdakilerden hangisi genel mükellef hakları sınıflandırmasında yer alan haklardan biridir?

- A Vergi denetimi sırasındaki haklar
B Yargılama sırasındaki haklar
C Özel hayatın gizliliği hakkı
D idari çözüm yolları sırasındaki haklar
E Tarh ve tahsil sırasındaki haklar

Soru 14

Çoğunluğu sosyal devlet anlayışına bağlı olarak, sosyal ve ekonomik alana ilişkin olan sağlık hakkı, öğrenim hakkı, çalışma hakkı, sosyal güvenlik hakkı gibi vatandaşa devletten olumlu bir davranış, bir hizmet ve yardım isteme imkânı tanıyan ve devlete sosyal alanda belirli ödevler ve görevler yükleyen haklara ne ad verilir?

- A Siyasi haklar
B Pozitif statü hakları
C Aktif statü hakları
D Özel haklar
E Negatif statü hakları

Soru 15

Aşağıdakilerden hangisi Vergi Denetim Kurulu Başkanlığına bağlı kurulabilecek grup başkanlıkları arasında yer almaz?

- A Örtülü Sermaye, Transfer Fiyatlandırması ve Yurtdışı Kazançlar Grup Başkanlığı
B Küçük ve Orta Ölçekli Mükellefler Grup Başkanlığı
C Organize Vergi Kaçakçılığı ile Mücadele Grup Başkanlığı
D Büyük Ölçekli Mükellefler Grup Başkanlığı
E Genel Ölçekli Mükellefler Grup Başkanlığı

Soru 16

Çevre temizlik vergisinin tahsili ile sorumlu kurum aşağıdakilerden hangisidir?

- A Belediyeler**
B Vergi dairesi
C Köy idaresi
D Vergi mahkemeleri
E İl özel idaresi

Soru 17

Aşağıdakilerden hangisi Gelir Politikaları Genel Müdürlüğünün görevlerinden biri değildir?

- A Devlet gelirlerine ilişkin kanun ve kararname taslaklarının hazırlanmasıyla ilgili çalışmaları yapmak
B Uluslararası vergi ilişkileri ile ikili ve çok taraflı anlaşmalara ilişkin çalışmaları gerekli koordinasyonu sağlamak

C Vergi hukuku, vergi politikası ve vergi teorisine ilişkin çağdaş ve uluslararası gelişmelerle ve yargı kararlarını izleyerek bu maddede belirlenen amaçlara uygun bir vergi sistemi oluşturulması için önerilerde bulunmak

- D Avrupa Birliği, uluslararası kuruluşlar ve diğer devletlerle görev alanına giren konularda iş birliği yapmak
E Mahalli idare vergilerinin genel vergi sistemi ile uyumunu sağlayacak çalışmaları yapmak
- Soru 18
İkmalen, re'sen ve idarece tarh edilen ya da vergi incelemesi sonucu tarh edilmesi düşünülen vergiler ile bunlara bağlı vergi cezalarının tarh edilecek veya tahakkuk edilecek miktarları konusunda idare ile yükümlü arasında yargı yoluna gidilmeden barışçıl bir yöntem ile çözümlenmesine ne ad verilir?

- A Tecil
B Zamanaşımı
C Ödeme
D Terkin

E Uzlaşma

Soru 19
Vade tarihi 26 Haziran 2016 olan bir vergi alacağı, zamanaşımını durduran veya kesen herhangi bir durum ile karşılaşmadığı takdirde aşağıdaki tarihlerden hangisinde zamanaşımına uğrar?

- A 31 Aralık 2021**
B 26 Haziran 2022
C 31 Aralık 2022
D 1 Ocak 2023
E 31 Aralık 2023

Soru 20
Aşağıdakilerden hangisi vergi borcunu sona erdiren nedenlerden biri değildir?

- A Ödeme
B Zamanaşımı
C Takas
D Tecil
E Terkin

1.Soru
Vergi ve diğer mali yükümlülüklerle ilgili konulardaki araştırma ve çalışmalarını, toplumun çeşitli kesimleri ve gelir politikalarını belirleyen kurumlarla paylaşmak, uluslararası gelişmelerin ışığında ekonomi ile uyumlu, adil, etkin, hukukun üstünlüğüne ve toplumsal uzlaşmaya dayalı çağdaş bir vergi sisteminin oluşturulmasına katkı yapmak amacıyla görev ifa edem kurum aşağıdakilerden hangisidir?

- A Büyük ve Küçük Ölçekli Mükellefler Grup Başkanlığı
B Denetim ve Uyum Yönetimi Daire Başkanlığı
C Vergi Denetim Kurulu Başkanlığı
D Vergi Konseyi
E Vergi Dairesi Başkanlıkları

Yanıt Açıklaması:

Vergi Konseyi: Bakanlığın vergi politikalarının oluşturulması ve uygulanması ile ilgili olarak görüş bildirmek ve bu konularda araştırma ve çalışmalar yapmak üzere kurulan bir danışma organıdır. Vergi ve diğer mali yükümlülüklerle ilgili konulardaki araştırma ve çalışmalarını, toplumun çeşitli kesimleri ve gelir politikalarını belirleyen kurumlarla paylaşmak, uluslararası gelişmelerin ışığında ekonomi ile uyumlu, adil, etkin, hukukun üstünlüğüne ve toplumsal uzlaşmaya dayalı çağdaş bir vergi sisteminin oluşturulmasına katkı yapmak amacıyla görev ifa eder.

2.Soru

Bir verginin ödenebilmesi için öncelikle hangi işlemin gerçekleşmesi gerekmektedir?

- A Tahsil
B Tahakkuk
C Tarh
D Beyanname verilmesi
E Vadesinin gelmesi

Yanıt Açıklaması:

Bir verginin tahsil edilebilmesi için öncelikle tahakkuk etmiş olması gerekmektedir. Tahakkuk, verginin ödenmesi gereken bir aşamaya gelmesini ifade eder. Tahakkuk etmeyen vergi borçları, kural olarak muaccel hâle gelmemektedir.

3.Soru

Vergi alacağı ne zaman zaman aşımına uğrar?

- A Vergi alacağının doğduğu takvim yılını takip eden yılın başından başlayarak beş yıl içinde tarh ve yükümlüye tebliğ edilmeyen vergiler zaman aşımına uğrar.
B Vergi alacağının doğduğu takvim yılını takip eden yılın sonundan başlayarak beş yıl içinde tarh ve yükümlüye tebliğ edilmeyen vergiler zaman aşımına uğrar.
C

Vergi alacağının doğduğu takvim yılını takip eden yılın başından başlayarak iki yıl içinde tarh ve yükümlüye tebliğ edilmeyen vergiler zaman aşımına uğrar.

D

Vergi alacağının doğduğu takvim yılını takip eden yılın başından başlayarak on yıl içinde tarh ve yükümlüye tebliğ edilmeyen vergiler zaman aşımına uğrar.

E

Vergi alacağının doğduğu tarihten başlayarak beş yıl içinde tarh ve yükümlüye tebliğ edilmeyen vergiler zaman aşımına uğrar.

Yanıt Açıklaması:

Vergi alacağının doğduğu takvim yılını takip eden yılın başından başlayarak beş yıl içinde tarh ve yükümlüye tebliğ edilmeyen vergiler zaman aşımına uğrar. Doğru cevap A şıkkıdır.

4.Soru

Vergi idaresi tarafından mükellef haklarının ihlal edildiği durumda, mükellef haklarının korunması mekanizmalarının başında aşağıdakilerden hangisi gelmektedir?

A

Anayasa Mahkemesine başvuru hakkı.

B

Maliye Bakanlığına şikayet hakkı.

C

İnsan Hakları Avrupa Mahkemesine başvuru hakkı.

D

Yargı yoluna gitme hakkı.

E

TBMM dilekçe ile başvuru hakkı.

Yanıt Açıklaması:

Anayasa ve kanunlardaki düzenlemelerle güvence altına alınan mükellef haklarının ihlal edilmesi hâlinde mükellefler yargı yoluna giderek gelir idaresinin yapmış olduğu işlemlerin hukuka aykırı olduğu gerekçesiyle iptalini isteyebilmektedir. Yargı organlarının da bu yönde karar vermeleri hâlinde, mükellef haklarına yargısal bir koruma sağlanmaktadır.

5.Soru

Mükelleflerin vergi kanunlarına gönüllü uyumunu sağlamak. Uygulama ve Veri Yönetimi Daire Başkanlığında oluşacak bilgileri değerlendirerek vergi incelemesine yetkili birimlerin kullanımına sunmak. Vergi kayıp ve kaçığı ile mücadele etmek, bu konuda gerekli tedbirleri önermek ve çalışmaları yapmak. Vergi inceleme ve denetimleri ile ilgili görüş ve önerilerde bulunmak. Vergi yükümlülüklerine ilişkin ihbar ve şikâyetleri değerlendirmek görevi aşağıdaki birimlerden hangisine verilmiştir?

A

Vergi Denetim Kurulu Başkanlığı

B

Denetim ve Uyum Yönetimi Daire Başkanlığı

C

Uygulama ve Veri Yönetimi Daire Başkanlığı

D

Gelir Yönetimi Daire Başkanlığı

E

Mükellef Hizmetleri Daire Başkanlığı

Yanıt Açıklaması:

Denetim ve Uyum Yönetimi Daire Başkanlığı görev alanına girmektedir.

6.Soru

Ülkemizde yürütme yetkisi kime aittir?

A

Cumhurbaşkanına

B

Meclis Başkanına

C

Milletvekillerine

D

Valilere

E

Vergi İdaresine

Yanıt Açıklaması:

Anayasa'da yapılan değişiklik ile Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemine geçilmiştir. Anayasa'nın 7. maddesine göre Cumhurbaşkanı Devletin başıdır. Yürütme yetkisi Cumhurbaşkanına aittir.

07.Soru

"İki kişi arasındaki karşılıklı, birbirine benzer ve istenebilir borçların, ayrı ayrı ödenmeksizin, taraflardan birinin beyanıyla sona erdirilmesi veya borçlar, borçların eşit olması durumunda tamamen, eşit olmamaları durumunda küçük olanı oranında sona erdirilmesine" ne denmektedir?

A

Borcun sona ermesi

B

Zamanaşımı

C

Tahakkuk

D

Takas

E

Mücbir sebep

Yanıt Açıklaması:

Takas, iki kişi arasındaki karşılıklı, birbirine benzer ve istenebilir borçların, ayrı ayrı ödenmeksizin, taraflardan birinin beyanıyla sona erdirilmesi olarak tanımlanabilir. Borçlar, borçların eşit olması durumunda tamamen, eşit

GENEL VERGİ HUKUKU

olmaması durumunda küçük olanı oranında sona ermektedir.

8.Soru

Kişinin; vicdan hürriyeti, düşünce hürriyeti, kişi güvenliği, konut dokunulmazlığı gibi devlet tarafından aşılamayacak ve dokunulamayacak özel alanının sınırlarını çizen hürriyetlere ne ad verilir?

- A Sosyal haklar
- B Aktif statü hakları
- C Pozitif statü hakları
- D Negatif statü hakları
- E Bireysel haklar

Yanıt Açıklaması:

Negatif statü hakları (koruyucu haklar) kişinin; vicdan hürriyeti, düşünce hürriyeti, kişi güvenliği, konut dokunulmazlığı gibi devlet tarafından aşılamayacak ve dokunulamayacak özel alanının sınırlarını çizen hürriyetlerdir. Bunlar devlete sadece bir karışmama ödevi yüklerler. Bu durum devletin hiçbir şey yapmaması sonucu doğurduğu için negatif bir davranış olarak görülür.

9.Soru

Vergi alacağının vergi usul kanununda gösterilen matrah ve nispetler üzerinden vergi dairesi tarafından hesaplanarak bu alacağı miktar itibarıyla tespit eden idarî muameleye ne ad verilir?

- A Tahakkuk
- B Tahsil
- C Tarh
- D Matrah
- E Tebliğ

Yanıt Açıklaması:

Vergi Usul Kanunu tarh işlemini, “vergi alacağının kanunlarında gösterilen matrah ve nispetler üzerinden vergi dairesi tarafından hesaplanarak bu alacağı miktar itibarıyla tespit eden idarî muameledir.”

10.Soru

- I. Adil, eşit ve saygılı hizmet alma hakkı
- II. Bilgi alma hakkı
- III. Mükelleflere ilişkin bilgilerin gizliliği hakkı
- IV. Pişmanlık ve ıslahtan yararlanma hakkı
- V. Zamanasımından yararlanma hakkı

Yukarıdakilerden hangileri genel mükellef hakları arasında gösterilebilir?

- A I-IV
- B II-III-V
- C I-II-III
- D III-IV-V
- E I-II-IV-V

Yanıt Açıklaması:

Genel mükellef hakları, vergi kanunlarının uygunluğu, temel işleyişi ve geçerliliği ile ilgili mükelleflere tanınan haklardır. Genel mükellef hakları, adil, eşit ve saygılı hizmet alma hakkı, bilgi alma hakkı, başvuru hakkı, mükelleflere ilişkin bilgilerin gizliliği hakkı, temsilci kullanma hakkı, özel hayatın gizliliği hakkı ve belirlilik hakkı olarak sayılabilir. Mükelleflerin vergi kanunlarının uygulanması ile ilgili ortaya çıkan özel durum ve işlemler sırasında sahip oldukları haklar, özel mükellef haklarını oluşturur. Mükelleflere vergilendirme sırasında, tahsil sırasında, idari çözüm yolları sırasında, yargılama sırasında ve vergi denetimi sırasında özel bazı haklar tanınmıştır. Pişmanlık ve ıslahtan yararlanma hakkı ile zamanasımından yararlanma hakkı vergilendirme sırasında mükelleflerin kendi özel durumlarına uygun olarak kullanabilecekleri haklardandır. Doğru cevap C'dir.

11.Soru

Aşağıdakilerden hangisi bulunduğu ilde Bakanlığın en büyük memuru ve il ve bağlı ilçeler teşkilatının amiri olup, işlemlerin mevzuat hükümlerine göre yürütülmesi, denetlenmesi görevli ve sorumludur?

- A Vergi Konseyi
- B Defterdar
- C Malmüdürü
- D Belediye zabiti
- E İl özel dairesi başkanı

Yanıt Açıklaması:

Defterdar

12.Soru

Siyasal görüş ve tutumlarını açıklama, örgütlenme, oy kullanma, referandum, seçme ve seçilme yollarıyla vatandaşa toplum yönetiminde söz sahibi olma ve kararlara katılma yetkisini veren siyasal haklara ne ad verilir?

- A Sosyal haklar
- B Aktif statü hakları
- C Pozitif statü hakları
- D Negatif statü hakları
- E Özel haklar

Yanıt Açıklaması:

Aktif statü hakları (katılma hakları) ise siyasal görüş ve tutumlarını açıklama, örgütlenme, oy kullanma, referandum, seçme ve seçilme yollarıyla vatandaşın toplum yönetiminde söz sahibi olma ve kararlara katılma yetkisini veren siyasal haklardır. Bu haklara "siyasi haklar" da denir

13.Soru

Aşağıdakilerden hangisi vergi kurallarında yer alan hukuki biçimlere, temsil ettikleri iktisadi içerik nedeniyle ait oldukları alanlardaki anlamlarının dışında anlam yüklenmesine olanak veren ve vergi hukukunda diğer alanlara göre yaygın kullanılan bir yöntemdir?

- A Yargısal yorum
- B İdari yorum
- C Bilimsel yorum
- D Ekonomik yorum
- E Tarihi yorum

Yanıt Açıklaması:

Ekonomik yorum vergi kurallarında yer alan hukuki biçimlere, temsil ettikleri iktisadi içerik nedeniyle ait oldukları alanlardaki anlamlarının dışında anlam yüklenmesine olanak veren ve vergi hukukunda diğer alanlara göre yaygın kullanılan bir yöntemdir.

14.Soru

Vergiye doğuran olay kendi kişiliğinde gerçekleşmemekle birlikte başkasının vergiye ilişkin maddi ve/veya şekli ödevlerini yerine getirmek zorunda olan kişiye ne denmektedir?

- A Yasal yükümlü
- B Şekli ödevli
- C Mükellef
- D

- Maddi ödevli
- E Vergi sorumlusu

Yanıt Açıklaması:

Vergiye doğuran olay kendi kişiliğinde gerçekleşmemekle birlikte başkasının vergiye ilişkin maddi ve/veya şekli ödevlerini yerine getirmek zorunda olan kişiye vergi sorumlusu denir.

15.Soru

Aşağıdakilerden hangisi vergi sorumlusunun hem şekli hem maddi ödevleri olduğu durumlara bir örnektir?

- A Katma değer vergisi
- B Gelir vergisi
- C Kurumlar vergisi
- D Veraset ve intikal vergisi
- E Emlak vergisi

Yanıt Açıklaması:

Vergi sorumlusunun hem şekli hem maddi ödevleri olduğu durumlara bir örnek olarak Katma Değer Vergisi Kanunu'nun (KDVK) m. 40/2 verilebilir.

16.Soru

Aşağıdakilerden hangisi Hazine ve Maliye Bakanlığının vergi politikalarının oluşturulması ve uygulanması ile ilgili olarak görüş bildirmek ve bu konularda araştırma ve çalışmalar yapmak üzere kurulan bir danışma organıdır?

- A Vergi Konseyi
- B Vergi Denetim Kurulu Başkanlığı
- C Gelir İdaresi Başkanlığı
- D Vergi Daireleri
- E Defterdarlıklar

Yanıt Açıklaması:

Vergi Konseyi, Hazine ve Maliye Bakanlığının vergi politikalarının oluşturulması ve uygulanması ile ilgili olarak görüş bildirmek ve bu konularda araştırma ve çalışmalar yapmak üzere kurulan bir danışma organıdır.

17.Soru

Yazılı, genel, sürekli ve soyut hukuk kuralları olup, anayasadan sonra vergi hukukunun en önemli, zorunlu ve bağlayıcı kaynağına ne denir?

- A
- Yasa
- B
- İlkeler
- C
- Kanun
- D
- Haklar
- E
- Dilekçeler

Yanıt Açıklaması:

Yazılı, genel, sürekli ve soyut hukuk kuralları olup, anayasadan sonra vergi hukukunun en önemli, zorunlu ve bağlayıcı kaynağına KANUN denir.

18.Soru

Aşağıdakilerden hangisi Gelir Vergisi Kanunu'nun 94. maddesine göre, belli ödemeleri nakden veya hesaben yaptıkları sırada, lehine ödeme yapılanın gelir vergilerine mahsuben tevkifat yapmaya mecbur olan mükellefler arasında yer almamaktadır?

- A
- Kamu idare ve müesseseleri
- B
- Gerçek gelirlerini beyan etmeye mecbur olan serbest meslek erbabları
- C
- Gerçek gelirlerini beyan etmeye mecbur olan ticaret erbabları
- D
- Ticaret şirketleri
- E
- Kazançları basit usulde vergilendirilen mükellefler

Yanıt Açıklaması:

Gelir Vergisi Kanunu'nun 94. maddesi uyarınca, kamu idare ve müesseseleri, iktisadi kamu müesseseleri, sair kurumlar, ticaret şirketleri, iş ortaklıkları, dernekler, vakıflar, dernek ve vakıfların iktisadi işletmeleri, kooperatifler, yatırım fonu yönetenler, gerçek gelirlerini beyan etmeye mecbur olan ticaret ve serbest meslek erbabı, zirai kazançlarını bilanço veya ziraî işletme hesabı esasına göre tespit eden çiftçiler belli ödemeleri nakden veya hesaben yaptıkları sırada, lehine ödeme yapılanın gelir vergilerine mahsuben tevkifat yapmaya mecburdurlar. Basit usulde vergilendirilen mükellefler, kanunun bu maddesinde sayılmamaktadır.

19.Soru

Alacaklının, alacağına devlet aracılığıyla nasıl kavuşacağını düzenleyen hukuk dalına ne ad verilir?

- A
- İcra ve iflas hukuku
- B
- Vergi usul hukuku

- C
- Vergi ceza hukuku
- D
- İdari hukuk
- E
- Ticaret hukuku

Yanıt Açıklaması:

Alacaklının, alacağına devlet aracılığıyla nasıl kavuşacağını düzenleyen hukuk dalına, icra ve iflas hukuku/cebrî icra hukuku/takip hukuku denilmektedir.

20.Soru

Vicdan hürriyeti, düşünce hürriyeti, kişi güvenliği, konut dokunulmazlığı gibi devlet tarafından aşılamayacak ve dokunulamayacak özel alanının sınırlarını çizen hürriyetler aşağıdakilerden hangisi ile tanımlanır?

- A
- Negatif statü hakları
- B
- Pozitif statü hakları
- C
- Aktif statü hakları
- D
- Soyut statü hakları
- E
- Somut statü hakları

Yanıt Açıklaması:

Negatif statü hakları (koruyucu haklar) kişinin; vicdan hürriyeti, düşünce hürriyeti, kişi güvenliği, konut dokunulmazlığı gibi devlet tarafından aşılamayacak ve dokunulamayacak özel alanının sınırlarını çizen hürriyetlerdir. Bunlar devlete sadece bir karışmama ödevi yüklerler. Bu durum devletin hiçbir şey yapmaması sonucu doğurduğu için negatif bir davranış olarak görülür. Anayasalarda da bu haklar "kişinin hak ve ödevleri" başlığı altında toplanır ve bu sebeple "kişisel haklar" olarak da adlandırılır.

1.Soru

"Gelir mevzuatının uygulanmasına yönelik görüş oluşturmak ve ortaya çıkan tereddütleri gidermek, gelir mevzuatının uygulanmasına ilişkin çalışmalar yapmak, mevzuat değişikliği önerilerinde bulunmak, gelir mevzuatına ilişkin hazırlık çalışmalarına katılmak, gelirleri etkileyen her türlü mevzuat tekliflerini, vergi tekniği ve uygulamaları açısından inceleyerek görüş bildirmek, mahalli idare gelirleri politikası ile Devlet gelirleri politikasının uygulanmasında uyumu sağlayıcı tedbirler almak, vergi beyannameleri ve mükelleflerce kullanılacak formların şekil ve içeriği konusunda görüş bildirmek." Aşağıdaki vergi idarelerinden hangi idarenin görev alanına girmektedir?

- A
- Gelir Yönetimi Daire Başkanlığı

- B
Gelir İdaresi Başkanlığı
C
Mükellef Hizmetleri Daire Başkanlığı
D
Uygulama ve Veri Yönetimi Daire Başkanlığı
E
Tahsilat ve İhtilaflı İşler Daire Başkanlığı

Yanıt Açıklaması:

Gelir mevzuatının uygulanmasına yönelik görüş oluşturmak ve ortaya çıkan tereddütleri gidermek, gelir mevzuatının uygulanmasına ilişkin çalışmalar yapmak, mevzuat değişikliği önerilerinde bulunmak, gelir mevzuatına ilişkin hazırlık çalışmalarına katılmak, gelirleri etkileyen her türlü mevzuat tekliflerini, vergi tekniği ve uygulamaları açısından inceleyerek görüş bildirmek, mahalli idare gelirleri politikası ile Devlet gelirleri politikasının uygulanmasında uyumu sağlayıcı tedbirler almak, vergi beyannameleri ve mükelleflerle kullanılabilecek formların şekil ve içeriği konusunda görüş bildirmek, Gelir Yönetimi Daire Başkanlığının görevleri arasında sayılmıştır.

2.Soru

₺50.000 vergi aslı borcu ₺10.000 da gecikme zammı borcu bulunan Mükellef A, vergi dairesine bu borçlarına karşılık olarak ₺30.000 ödeme yapmıştır. Bu durumda vergi aslının ne kadarı ödenmiş olur?

- A
₺30.000
B
₺27.000
C
₺25.000
D
₺22.000
E
₺20.000

Yanıt Açıklaması:

Ödeme, alacağın aslıyla gecikme zammı, gecikme faizi gibi fer'ilerinin tamamını karşılamazsa, ödenen miktar alacağın aslıyla fer'ilerine orantılı olarak mahsup edilir. Bu durumda toplam ₺60.000 olan vergi borcunun yarısı olan ₺30.000'nin ödenmesi halinde her bir borcun da yarısı ödenmiş olacaktır. Dolayısıyla ₺50.000 olan vergi aslı borcunun yarısı olan ₺25.000 ödenmiş olmaktadır.

3.Soru

Devlet gelirleri politikasının plan, program, genel ekonomik politika ve stratejiler çerçevesinde oluşturulmasına ilişkin çalışmalara katkıda bulunmak, Devlet gelirlerine ilişkin mevzuatı hazırlamak ve gerekli koordinasyonu sağlamakla görevli Hazine ve Maliye Bakanlığı hizmet birimi aşağıdakilerden hangisidir?

A

- Gelir İdaresi Başkanlığı
B
Gelir Yönetimi Daire Başkanlığı
C
Gelir Düzenlemeleri Genel Müdürlüğü
D
Mükellef Hizmetleri Daire Başkanlığı
E
Uygulama ve Veri Yönetimi Daire Başkanlığı

Yanıt Açıklaması:

Devlet gelirleri politikasının plan, program, genel ekonomik politika ve stratejiler çerçevesinde oluşturulmasına ilişkin çalışmalara katkıda bulunmak, Devlet gelirlerine ilişkin mevzuatı hazırlamak ve gerekli koordinasyonu sağlamakla görevli Hazine ve Maliye Bakanlığı hizmet birimi Gelir Düzenlemeleri Genel Müdürlüğüdür.

4.Soru

Kanunda ödeme yeri gösterilmemiş ise vergi borçları nereye ödenir?

- A
Yükümlünün ikametgahının bulunduğu yerdeki vergi dairesine ödenir.
B
Yükümlünün ikametgahının bulunduğu yerdeki belediyeye ödenir.
C
Yükümlünün ikametgahının bulunduğu yerdeki muhtarlığa ödenir.
D
Yükümlünün ikametgahının bulunduğu yerdeki kaymakamlığa ödenir.
E
Yükümlünün ikametgahının bulunduğu yerdeki valiliğe ödenir.

Yanıt Açıklaması:

Kanunda ödeme yeri gösterilmemiş ise vergi borçları yükümlünün ikametgahının bulunduğu yer vergi dairesine ödenir. Yükümlünün ikametgahının bulunduğu yer vergi dairesi genel ödeme yeri olarak kabul edilmektedir.

5.Soru

Aşağıdakilerden hangisi günümüzde mükellef haklarının giderek önem kazanmasının nedenlerinden biri olarak **gösterilemez**?

- A
Vergi idarelerinin mükellef odaklı anlayışla yeniden yapılandırılması
B
Uluslararası alanda meydana gelen gelişmeler
C
Vergi sistemlerinin anlaşılır olması
D
Mükelleflerin seçmen olarak önem kazanması
E
Teknolojik gelişmeler

Yanıt Açıklaması:

Günümüzde, mükellef hakları giderek önem kazanmaktadır. Bunun nedenleri vergi idarelerinin mükellef odaklı anlayışla yeniden yapılandırılması; vergi sistemlerinin karmaşık hâle gelmesi; uluslararası alanda meydana gelen gelişmeler; teknolojik gelişmeler ve mükelleflerin seçmen olarak önem kazanması şeklinde belirtilebilir. Doğru cevap C'dir.

6.Soru

- I. Vergi idarelerinin mükellef odaklı anlayışla yeniden yapılandırılması
- II. Vergi sistemlerinin karmaşık hale gelmesi
- III. Uluslararası alanda meydana gelen gelişmeler
- IV. Teknolojik gelişmeler

Yukarıdakilerden hangileri mükellef haklarının öneminin giderek artmasının nedenlerindendir?

- A
I – II
B
II – III
C
I – II – IV
D
II – III – IV
E
I – II – III – IV

Yanıt Açıklaması:

Mükellef haklarının öneminin giderek artmasının nedenleri:

7.Soru

Vergilemede istikrar ilkesinin bir yansıması olarak ortaya çıkmakta ve mükelleşerin yürüttükleri faaliyetlerin vergiye ilişkin sonuçlarını önceden bilmelerini ifade eden mükellef hakkı aşağıdakilerden hangisidir?

- A
Belirlilik hakkı
B
Özel Hayatın Gizliliği Hakkı
C
Temsilci Kullanma Hakkı
D
Yargı Yoluna Başvurma Hakkı
E
Bilgi Alma Hakkı

Yanıt Açıklaması:

Belirlilik hakkı, vergilemede istikrar ilkesinin bir yansıması olarak ortaya çıkmakta ve mükelleflerin yürüttükleri faaliyetlerin vergiye ilişkin sonuçlarını önceden bilmelerini ifade etmektedir. Yani, mükelleflerin özel bir davranış durumundaki olay ve koşullara bağlı kuralların kendilerini ne şekilde etkileyeceğini bilmeleri gerekir. Bu nedenle, vergilerin miktarlarının, tarh ve tahsil zamanlarının ve

biçimlerinin hem idare, hem de kişiler yönünden belli ve kesin olması gerekir

8.Soru

Takas düzenlemesi aşağıdaki kanunlardan hangisinde yer almaktadır?

- A
Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun
B
Vergi Usul Kanunu
C
İdari Yargılama Usulü Kanunu
D
Gelir Vergisi Kanunu
E
Katma Değer Vergisi Kanunu

Yanıt Açıklaması:

Takas düzenlemesi, Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun'da yer almaktadır.

9.Soru

Aşağıdakilerden hangisi terkin sebepleri arasında yer almaz?

- A
Doğal afetler nedeniyle terkin
B
Yargı kararları gereği terkin
C
Borçlunun ölümü nedeniyle terkin
D
Tahsil imkânsızlığı nedeniyle terkin
E
Vergi hatalarının düzeltilmesi nedeniyle terkin

Yanıt Açıklaması:

Vergi Usul Kanunu'nun 115. maddesinde ve vergi dışındaki kamu alacakları için Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun'un 105. maddesinde vergi ve cezaların terkinini özel olarak düzenlenmiştir. Doğal afetler nedeniyle terkin, yargı kararları gereği terkin, tahsil imkânsızlığı nedeniyle terkin ve vergi hatalarının düzeltilmesi nedeniyle terkin olmak üzere yer almaktadır. Ölüm nedeni ise bir terkin sebebi değildir. Ölenin vergi borçları mirası reddetmemiş yasal veya atanmış mirasçılarına geçmektedir.

10.Soru

Hazine ve Maliye Bakanlığının vergi politikalarının oluşturulması ve uygulanması ile ilgili olarak görüş bildirmek ve bu konularda araştırma ve çalışmalar yapmak üzere kurulan danışma organı aşağıdakilerden hangisidir?

- A
MASAK
B

GENEL VERGİ HUKUKU

Vergi Konseyi

C

Vergi Denetim Kurulu Başkanlığı

D

Gelir Düzenlemeleri Genel Müdürlüğü

E

Hazine Kontrolörleri Kurulu

Yanıt Açıklaması:

Vergi konseyi, Hazine ve Maliye Bakanlığının vergi politikalarının oluşturulması ve uygulanması ile ilgili olarak görüş bildirmek ve bu konularda araştırma ve çalışmalar yapmak üzere kurulan bir danışma organıdır. Doğru cevap B şıkkıdır.

11.Soru

Aşağıdakilerden hangisi vatandaşa siyasal görüş ve tutumlarını açıklama, örgütlenme, oy kullanma, referandum, seçme ve seçilme yollarıyla toplum yönetiminde söz sahibi olma ve kararlara katılma yetkisini veren siyasal haklara verilen addır?

A

Aktif statü hakları

B

pozitif statü hakları

C

Negatif statü hakları

D

Özel haklar

E

İnsan hakları

Yanıt Açıklaması:

Aktif statü hakları (katılma hakları), vatandaşa siyasal görüş ve tutumlarını açıklama, örgütlenme, oy kullanma, referandum, seçme ve seçilme yollarıyla toplum yönetiminde söz sahibi olma ve kararlara katılma yetkisini veren siyasal haklara denir.

12.Soru

"Vergiye doğuran olayın meydana geldiği tarihi izleyen yılbaşından itibaren beş yıl geçtikten sonra vergi idaresinin vergi tarh etme yetkisinin sona ermesine" ne denmektedir?

A

Tahakkuk zamanaşımı

B

Tahsil zamanaşımı

C

Takas

D

Terkin

E

Zamanaşımı

Yanıt Açıklaması:

Tahakkuk zamanaşımı vergiyi doğuran olayın meydana geldiği tarihi izleyen yılbaşından itibaren beş yıl geçtikten sonra vergi idaresinin vergi tarh etme yetkisinin sona ermesidir.

13.Soru

Hazine ve Maliye Bakanlığı Taşra Örgütü içerisinde aşağıdakilerden hangisi yer almaz?

A

Malmüdürlüğü

B

Vergi Daireleri

C

Vergi Dairesi Başkanlıkları

D

Gelir İdaresi Başkanlığı

E

Defterdar

Yanıt Açıklaması:

Hazine ve Maliye Bakanlığı Taşra Örgütü Defterdar, Vergi Dairesi Başkanlıkları, Vergi Daireleri, Malmüdürlüğünden oluşmaktadır.

14.Soru

Aşağıdakilerden hangisi mükellef haklarını düzenleyen temel kaynaklardan biri **değildir**?

A

Anayasa

B

Şerefiye

C

Kanun

D

Uluslararası anlaşmalar

E

Uluslararası sözleşmeler

Yanıt Açıklaması:

Mükellef haklarını düzenleyen temel kaynaklar; anayasa, kanun ve uluslararası anlaşma veya sözleşmelerdir

15.Soru

Vergi dairesi başkanlıklarının kuruluş yerleri ve sayıları ile bunlara ilişkin değişiklikler kim tarafından belirlenir?

A

Başbakan

B

Cumhurbaşkanı

C

Hazine ve Maliye Bakanı

D

Strateji ve Bütçe Başkanı

E

Gelir İdaresi Başkanı

Yanıt Açıklaması:

Vergi dairesi başkanlıklarının kuruluş yerleri ve sayıları ile bunlara ilişkin değişiklikler Cumhurbaşkanı tarafından belirlenir. Doğru cevap B şıkkıdır.

16.Soru

Vergilendirme yetkisi ile donatılmıfl devlet veya vergilendirme yetkisi kendilerine devredilmifl kamu tüzel kiflilerinin bu yetkiyi kullanmaları sürecinde iliflkiye taraf olan kiflilere (vergi ödevlilerine) yüklenen “yapma”, “yapmama”, “katlanma” biçimindeki yükümlölüklerle denir?

- A
Vergi ödevi
- B
Mükellef (yükümlü)
- C
Sorumlu
- D
Kanuni temsilci
- E
Vergi kesen

Yanıt Açıklaması:

Vergi ödevi

17.Soru

İdarenin eylem ve işlemlerini denetleyen ve hukuka aykırı bulduğu işlemlerin geri alınması için idare nezdinde girişimlerde bulunan fakat bağlayıcı kararlar alamayan bağımsız bir devlet organıdır. Yukarıda tanımı verilen kavram aşağıdakilerden hangisidir?

- A
Yargı
- B
Danıştay
- C
Ombudsman
- D
Vergi Daireleri
- E
İdare mahkemeleri

Yanıt Açıklaması:

Ombudsman; idarenin eylem ve işlemlerini denetleyen ve hukuka aykırı bulduğu işlemlerin geri alınması için idare nezdinde girişimlerde bulunan fakat bağlayıcı kararlar alamayan bağımsız bir devlet organıdır.

18.Soru

Aşağıdakilerden hangisi terkin nedenleri arasında yer almaz?

- A
Doğal afetler nedeni ile terkin.

- B
Yargı kararı nedeniyle terkin.

- C
Ölüm halinde terkin.

- D
Tahsil imkansızlığı nedeni ile terkin.

- E
Vergi hatalarının düzeltilmesi nedeni ile terkin.

Yanıt Açıklaması:

Terkin işlemini gerektirecek hukuki sebepler çok çeşitli olabilir. Örneğin, bir vergi hatasının düzeltilmesi dolayısıyla terkin yapılabileceği gibi kesinleşen bir yargı kararına dayanarak da terkin yapılabilir. Doğal afetler nedeniyle terkin, yargı kararları gereği terkin, tahsil imkansızlığı nedeniyle terkin ve vergi hatalarının düzeltilmesi nedeniyle terkin işlemi yapılır. Ölüm halinde vergi cezaları düşer. Vergi borcu ise mirası reddetmemiş kanuni mirasçılara geçer.

19.Soru

Mahalli idareler, il özel idareleri, belediye ve köylerden oluşan yerel idarelerin vergilendirme yetkilerine ilişkin aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

- A
Vergi koyma yetkileri vardır.
- B
Mahalli idarelerin yetkileri bağıli yetkidir.
- C
Vergi oranlarını belirleyebilirler.
- D
Yeni vergi koyabilirler.
- E
Vergi türlerini ve oranlarını belirleyebilirler.

Yanıt Açıklaması:

Mahalli idareler, il özel idareleri, belediye ve köylerden oluşur. Vergilendirme yetkisinin kullanılmasında mahalli idarelerin yetkileri bağıli yetkidir. Asıl vergilendirme yetkisi yasama organına aittir. Yerel idareler sadece vergi ve benzeri mali yükümlölüklerinin tarh, tahakkuk ve tahsilat gibi idari işlemlerini yapabilir. Yerel idarelerin mali yükümlölük kapsamında tahsil ettiği öz kaynakları olduğu gibi mali tevzin gereği kamu gelirlerinin çoğunluğu genel bütçeden ayrılan paylardan oluşur.

20.Soru

Kamu gelirlerinin toplanmasını, kamu harcamalarının yapılmasını, bütçeyi, kamu mallarını ve kamu borçlarını ilgilendiren kuralları ve bunlardan kaynaklanan anlaşmazlıkları/uyuşmazlıkları inceleyen hukuk dalı aşağıdakilerden hangisidir?

- A
Malî hukuk
- B
Ceza hukuku

- C
Medeni hukuk
D
Miras hukuku
E
İş hukuku

Yanıt Açıklaması:

Mali hukuk, mali yükümleri, kamu gelirlerinin toplanmasını, kamu harcamalarının yapılmasını, bütçeyi, kamu mallarını ve kamu borçlarını ilgilendiren kuralları ve bunlardan kaynaklanan anlaşmazlıkları/uyuşmazlıkları inceleyen bir hukuk dalıdır.

1.Soru

VUK sistematığında vergi ziyaına neden olduğuna dair emareler elde edildiğinde incelemeye veya takdire başlamadan önce konuyla ilgili mükelleften açıklama istenmesine yönelik kuruma ne denmektedir?

- A
İzaha davet
B
Uzlaşma
C
Terkin
D
Pişmanlık ve ıslah
E
Tahakkuktan vazgeçme

Yanıt Açıklaması:

Doğru cevap izaha davettir. İzaha davet, mükelleften bilgi ve delil elde etmeyi sağlama işleviyle, idarenin bilgi toplama aracıdır.

2.Soru

Devletin vergilendirme yetkisinin ilk kez sınırlandırıldığı ve hukuk devleti fikrinin tarihi önderi konumuna sahip olan belge aşağıdakilerden hangisidir?

- A
Büyük Özgürlükler Fermanı
B
Haklar dilekçesi
C
Haklar demeci
D
Virginia İnsan Hakları Bildirgesi
E
Mükellef Bildirgesi

Yanıt Açıklaması:

İngiltere'de 1215 yılında imzalanan Magna Carta Libertatum (Büyük Özgürlükler Fermanı), kralın ve dolayısıyla devletin vergilendirme yetkisinin ilk kez sınırlandırıldığı ve hukuk devleti fikrinin tarihi önderi konumuna sahip olan bir belgedir.

3.Soru

Aşağıdakilerden hangisi vergi kanunlarında yer alan belli başlı sorumluluk türlerinden biri **değildir**?

- A
Tüzel kişiler bakımından kanuni temsilcinin sorumluluğu
B
Gerçek kişiler bakımından kanuni temsilcinin sorumluluğu
C
Temsilcilerin sorumluluğu
D
Vergi kesenlerin sorumluluğu
E
Tüketicinin sorumluluğu

Yanıt Açıklaması:

Vergi kanunlarında yer alan belli başlı sorumluluk türleri aşağıda açıklanmaktadır.

- Vergi kesenlerin sorumluluğu
- Temsilcilerin sorumluluğu
- Gerçek kişiler bakımından kanuni temsilcinin sorumluluğu
- Tüzel kişiler bakımından kanuni temsilcinin sorumluluğu

4.Soru

Vergi idaresi örgütüne ilişkin aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

- A
Hazine ve Maliye Bakanlığı Başbakanlığa bağlıdır.
B
Verginin tarhi, tebliği, tahakkuku ve tahsili işlemleri yürütür.
C
Hazine ve Maliye Bakanlığı merkez örgütü ve taşra örgütünden oluşur.
D
Bakanlığa bağlı Gelir İdaresi Başkanlığı bulunmaktadır.
E
Vergilerin tahsil işlemlerinde belediyeler ve il özel idareleri de yer alır.

Yanıt Açıklaması:

Devlet vergilendirme işlemleri yetkisini vergi idaresi aracılığıyla yerine getirmektedir. Vergi idaresi, Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi içerisinde Hazine ve Maliye Bakanlığı merkez örgütü ve taşra örgütü ile Bakanlığa bağlı kuruluş olarak Gelir İdaresi Başkanlığından oluşur. Devletin alacaklarını tahsil etmek ve bu konuda ortaya çıkacak olan uyuşmazlıkların çözümü amacıyla açılan davalarda devleti temsil etme görevi Başhukuk Müşavirliği ve Muhakemat Genel Müdürlüğü aracılığı ile Hazine ve Maliye Bakanlığı'na verilmiştir. Yerinden yönetim birimleri içerisinde belediye, il özel idareleri ve mali yükümlülüklerde tahsil işlemini yerine getiren birimlerden oluşur.

5.Soru

Doğal afetler nedeniyle varlıklarının **ne kadarını** yitiren yükümlülerin, bu afetlerin zarar verdiği gelir kaynakları ile ilgili vergi borçları ve vergi cezaları Hazine ve Maliye Bakanlığınca zararlar orantılı olmak üzere tamamen veya kısmen terkin edilebilmektedir?

- A
En az sekizde birini yitirmesi
- B
En az yedide birini yitirmesi
- C
En az beşte birini yitirmesi
- D
En az dörtte birini yitirmesi
- E
En az üçte birini yitirmesi

Yanıt Açıklaması:

Vergi Usul Kanunu'nda yer alan düzenlemeye göre; Doğal afetler nedeniyle varlıklarının **en az üçte birini** yitiren yükümlülerin, bu afetlerin zarar verdiği gelir kaynakları ile ilgili vergi borçları ve vergi cezaları Hazine ve Maliye Bakanlığınca zararlar orantılı olmak üzere tamamen veya kısmen terkin edilebilmektedir.

6.Soru

Vergi borcunu ödeme ödevi açısından, vergi sorumlusunun, vergi yükümlüsünden sonra geldiği hususa ne ad verilir?

- A
Sorumluluğun Fer'iliği ilkesi
- B
Sorumluluğun Sınırsızlığı ilkesi
- C
Sorumluluğun Bağımlılığı ilkesi
- D
Sorumluluğun Sınırlılığı ilkesi
- E
Sorumluluğun Bağımsızlığı ilkesi

Yanıt Açıklaması:

Sorumluluğun Fer'iliği ilkesi: Vergi hukukunda sorumluluğun fer'iliği ilkesi ile vurgulanmak istenen, vergi borcunu ödeme ödevi açısından, vergi sorumlusunun, vergi yükümlüsünden sonra geldiği hususudur. Kanuni temsilcilerin ödevlerini yerine getirmemeleri dolayısıyla, mükelleflerin veya vergi sorumlularının malvarlığından tamamen veya kısmen alınamayan vergi ve buna bağlı alacakların kanuni ödevleri yerine getirmeyenlerden alınacağı açıkça hükme bağlanmıştır.

7.Soru

Aşağıdakilerden hangisi vergi kanunlarında yer alan belli başlı sorumluluk türlerinden birisi değildir?

A

Vergi Kesenlerin Sorumluluğu

B

Temsilcilerin Sorumluluğu

C

Gerçek Kişiler Bakımından Kanuni Temsilcinin Sorumluluğu

D

Tüzel Kişiler Bakımından Kanuni Temsilcinin Sorumluluğu

E

Yükümlünün Kendi Borcundan Sorumluluğu

Yanıt Açıklaması:

Yükümlünün kendi borcundan sorumluluğu vergi Sorumluluğu kapsamına girmeyen durumlar olarak belirtilmiştir. Doğru cevap E şıkkıdır.

8.Soru

Vergi borcunun ödenmesi ve yükümlünün bağlı olduğu vergi dairesine ilişkin aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

A

Bağlı bulunduğu vergi dairesine ödenir.

B

Vergi dairesini kendi seçer.

C

Vergi dairesi ikametgâh ve iş yeri adresleri göre belirlenir.

D

Vergi dairesi vergi türü, iş, meslek gruplarına göre belirlenebilir.

E

Vergi borcunu sona erdiren olağan yol ödemedir.

Yanıt Açıklaması:

Vergi borcunu sona erdiren olağan yol ödemedir. Vergi borcu yükümlünün bağlı bulunduğu vergi dairesine ödenir. Yükümlülerin bağlı bulundukları vergi dairesi vergi kanunlarıyla belirlenmektedir. Yükümlülerin bağlı bulundukları vergi dairesini belirlemede ikametgâh ve iş yeri adresleri, vergi türleri, meslek ve iş grupları gibi ölçüler kullanılmaktadır. Yükümlülerin isteğine göre ödeme yeri belirlenmesi mümkün değildir.

9.Soru

Sağlık hakkı, öğrenim hakkı, çalışma hakkı, sosyal güvenlik hakkı gibi vatandaşa devletten olumlu bir davranış, bir hizmet ve yardım isteme imkânı tanıyan ve devlete sosyal alanda belirli ödevler ve görevler yükleyen haklara ne ad verilir?

A

Pasif statü hakları

B

Aktif statü hakları

C

Pozitif statü hakları

D

Negatif statü hakları

E

Siyasi haklar

Yanıt Açıklaması:

Pozitif statü hakları (isteme hakları), sağlık hakkı, öğrenim hakkı, çalışma hakkı, sosyal güvenlik hakkı gibi vatandaşın devletten olumlu bir davranış, bir hizmet ve yardım isteme imkânı tanıyan ve devlete sosyal alanda belirli ödevler ve görevler yükleyen haklardır. bu bölüm "sosyal ve ekonomik haklar ve ödevler" başlığı altında düzenlendiğinden, bu haklara "sosyal haklar" da denir.

10.Soru

Devletin maliyesini yönlendiren, devletin mali ve ekonomik yönden tüzel kişiliğini temsil eden bakanlık hangisidir?

- A İçişleri Bakanlığı
- B Dışişleri Bakanlığı
- C Hazine ve Maliye Bakanlığı
- D Adalet Bakanlığı
- E Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı

Yanıt Açıklaması:

Hazine ve Maliye Bakanlığı, bakanlıklar içerisinde büyük önemi olan ve Devletin maliyesini yönlendiren, devletin mali ve ekonomik yönden tüzel kişiliğini temsil eden bakanlıktır.

11.Soru

Vergiye doğuran olay şahsında gerçekleşmiş, vergi hukuku ilişkisinde doğan maddi ve şekli ödevleri olan kişiler nasıl adlandırılmaktadır?

- A Sorumlu
- B Kanuni temsilci
- C Vergi kesen
- D vergi yükümlüsü
- E Mükellef

Yanıt Açıklaması:

vergi yükümlüsü

12.Soru

Aşağıdakilerden hangisi kooperatiflerde vergisel ödevler için kanuni temsilcidir?

- A Yönetim kurulu
- B Yönetim kurulu başkanı

- C Kooperatif ortakları
- D Muhasebe müdürü
- E Personel müdürü

Yanıt Açıklaması:

Tüzel kişilerin vergisel ödevleri için belirlenmiş sorumlu, bunların kanuni temsilcileridir. Bu durumda anonim şirketlerde yönetim kurulu başkanı, üyesi veya üyeleri sorumlu iken limited şirketlerde şirket müdürü, kooperatiflerde yönetim kurulu, kolektif şirketlerde ortaklardan her biri vergi sorumlusudur.

13.Soru

I. Vergi borcu yükümlünün bağlı bulunduğu vergi dairesine ödenir.

II. Vergi borcunu sona erdiren olağan yol ödemedir.

III. Tahsil vergilendirmenin son aşamasıdır.

Vergi ödemesi ile ilgili yukarıdaki ifadelerden hangisi/hangileri doğrudur?

- A Yalnız I

- B Yalnız II

- C I ve III
- D I,II ve III
- E II ve III
- F I,II ve III

Yanıt Açıklaması:

Vergi ödemesi ile ilgili üç ifadede doğrudur. Vergi borcu yükümlünün bağlı bulunduğu vergi dairesine ödenir, ödeme ile vergi borcu sona erer ve tahsil ile vergilendirmenin son aşaması tamamlanmış olur. Doğru cevap şıkkı E dir

14.Soru

İki kişi arasındaki karşılıklı, birbirine benzer ve istenebilir borçların, ayrı ayrı ödenmeksizin, taraflardan birinin beyanıyla küçük olanı miktarınca sona erdirilmesi işlemine ne ad verilir?

- A Ödeme
- B Terkin
- C Zamanaşımı
- D Takas

E
Af

Yanıt Açıklaması:

Takas, iki kişi arasındaki karşılıklı, birbirine benzer ve istenebilir borçların, ayrı ayrı ödenmeksizin, taraflardan birinin beyanıyla küçük olanı miktarınca sona erdirilmesidir.

15.Soru

Amme alacaklarının süresinde ve kanunlara uygun bir şekilde tahsili için gerekli tedbirleri almak ve uygulanmasını sağlamak, ihtilaflı konuları analiz ederek mükelleflerle anlaşmazlıkları en aza indirecek tedbirler almak, kamu alacaklarının taksitlendirme, tecil ve terkin işlemlerini yürütmek görevi hangi idari birime verilmiştir?

- A
Tahsilat ve İhtilaflı İşler Daire Başkanlığına
B
Uygulama ve Veri Yönetimi Daire Başkanlığına
C
Vergi Denetim Kurulu Başkanlığına
D
Mükellef Hizmetleri Daire Başkanlığına
E
Gelir Yönetimi Daire Başkanlığına

Yanıt Açıklaması:

Tahsilat ve İhtilaflı İşler Daire Başkanlığına verilmiştir.

16.Soru

Aşağıdakilerden hangisi mükellef haklarının önem kazanmasının nedenlerinden biri **değildir**?

- A
Mükelleflerin seçmen olarak önem kazanması
B
Uluslararası alanda meydana gelen gelişmeler
C
Teknolojik gelişmeler
D
Vergi idarelerinin mükellef odaklı anlayışla yeniden yapılandırılması
E
Vergi sistemlerinin daha anlaşılır hâle gelmesi

Yanıt Açıklaması:

Günümüzde, mükellef hakları giderek önem kazanmaktadır. Bunun nedenleri şu şekilde belirtilebilir:

- Vergi idarelerinin mükellef odaklı anlayışla yeniden yapılandırılması
- Vergi sistemlerinin karmaşık hâle gelmesi
- Uluslararası alanda meydana gelen gelişmeler
- Teknolojik gelişmeler
- Mükelleflerin seçmen olarak önem kazanması

17.Soru

2017 yılı gelirleriyle ilgili 2018 yılının Mart ayında ödenmesi gereken Gelir Vergisi 1. taksitinin ödenmemesi durumunda, bu borçla ilgili zamanaşımı hangi tarihte sona erecektir?

- A
31.12.2019
B
31.12.2020
C
31.12.2021
D
31.12.2022
E
31.12.2023

Yanıt Açıklaması:

Tahsil zamanaşımı süresi 5 yıldır. Bu süre, kamu alacaklarının vadesinin rastladığı takvim yılını izleyen yılın başından itibaren başlar. Öyleyse, 2017 yılı gelirleriyle ilgili 2018 yılının Mart ayında ödenmesi gereken Gelir Vergisi 1. taksitinin ödenmemesi durumunda, bu borçla ilgili zamanaşımı 2016 takvim yılının başından itibaren işlemeye başlayacak ve 31.12.2023 tarihinde sona erecektir.

18.Soru

I. Kurumlar vergisi yükümlülükleri vergilerini Nisan ayında tek seferde ödemek zorundadırlar
II. Veraset ve İntikal Vergisi borçları, Mayıs ve Kasım ayları içinde olmak üzere yılda iki taksit olmak üzere üç yılda ödenmesi gerekir
III. Motorlu Taşıtlar Vergisi her yıl Ocak ve Temmuz aylarında ödenir.
Vergilerin ödeme zamanları ile ilgili yukarıdaki önermelerden hangisi/hangileri doğrudur?

- A
Yalnız I
B
Yalnız II
C
I ve II
D
II ve III
E
I,II ve III

Yanıt Açıklaması:

Vergilerin ödeme zamanları kendi özel kanunlarında düzenlenmiştir. Buna göre kurumlar vergisi yükümlülükleri vergilerini Nisan ayında tek seferde, veraset ve intikal vergisi Mayıs ve Kasım ayları içinde olmak üzere yılda iki taksit olmak üzere üç yılda ve motorlu taşıtlar vergisi her yıl Ocak ve Temmuz aylarında ödenir. Doğru cevap E şıkkıdır.

19.Soru

GENEL VERGİ HUKUKU

Aşağıdakilerden hangisinin görevi mükellefi tespit etmek, vergi, resim ve harçları tarh etmek, tahakkuk ettirmek, ceza kesmek ve tahsil etmektir?

- A Strateji Geliştirme Dairesi Başkanlığı
- B Vergi Denetim Kurulu Başkanlığı
- C Vergi Daireleri
- D Muhtarlıklar
- E Valilikler

Yanıt Açıklaması:

Vergi Daireleri, mükellefi tespit eden, vergi, resim ve harçları tarh eden, tahakkuk ettiren, ceza kesen ve tahsil eden dairelerdir. Vergi daireleri, AATUHK'a göre aynı zamanda tahsil dairesidir.

20.Soru

Sorumluluğun vergiyi doğuran olayın gerçekleşmesi ile doğması ve vergi borcunun ifası ile ortadan kalması ne tür sorumluluk ilkesidir?

- A Sorumluluğun Bağımsızlığı ilkesi
- B Sorumluluğun Bağımlılığı ilkesi
- C Sorumluluğun fer'iliği ilkesi
- D Sorumluluğun sınırsızlığı ilkesi
- E Sınırlı sorumluluk ilkesi

Yanıt Açıklaması:

Sorumluluğun Bağımlılığı ilkesi, sorumluluğun vergiyi doğuran olayın gerçekleşmesi ile doğması ve vergi borcunun ifası ile ortadan kalmasını ifade eder. Doğru cevap B şıkkıdır.

ONLINE DÖNEMDE NELER OLDU?

SKYMOON PDF
DON'T ASK QUESTIONS,JUST FOLLOW...

GENEL VERGİ HUKUKU

- 1) Vergiyi doğuran olay kendi şahsında gerçekleştiği için, vergi hukuku ilişkisinden doğan maddi ve şekil ödevleri olan kişilere ne ad verilir?

VERGİ YÜKÜMLÜSÜ

DON'T ASK QUESTIONS, JUST FOLLOW

- 2) Aşağıdaki vergilerden hangisi yasal yükümlü ile fiili yükümlü farklı kişilerdir?

VERASET VE İNTİKAL VERGİSİ

- 3) Yükümlünün beyanı üzerinden tarh edilen gelir vergisi hangi aylarda ödenir?

MART-TEMMUZ

- 4) Limitet şirketlerde vergi sorumlusu aşağıdakilerden hangisidir?

ŞİRKET MÜDÜRÜ

- 5) Vergi usul Kanunu'na göre tahakkuk zamanaşımı süresi kaç yıldır?

5

- 6) Aşağıdakilerden hangisi mükellef hakları ile ilgili düzenlemelerde idari düzenlemelerin kanuni düzenlemelere göre avantajlarından biri değildir?

İDARİ DÜZENLEMELER MÜKELLEF HAKLARI AÇISINDAN POLİTİK ÇIKARLARA GÖRE ŞEKİLLENMEYEN UZUN ÖMÜRLÜ BİR YAPIYA SAHİPTİR.

- 7) Aşağıdakilerden hangisi belediyelerin gelir kaynakları arasında yer alır?

EMLAK VERGİSİ

- 8) Özelgeler ile ilgili aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

ÖZELGELER RESMİ GAZETEDE YAYIMLANMAK ZORUNDADIR.

- 9) Aşağıdakilerden hangisi Hazine ve Maliye bakanlığına bağlı kurum ve kuruluşlar arasında yer almaz?

DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI

- 10) Bulunduğu ilde Hazine ve Maliye Bakanlığının en büyük memuru ve il ve bağlı ilçeler teşkilatının amiri olan kamu görevlisi aşağıdakilerden hangisidir?

DEFTERDAR

- 11) Aşağıdakilerden hangisi mali hukuk alt dallarından biri, değildir?

KAMU HUKUKU

SINCE 2020

- 12) Kişinin vicdan hürriyeti, düşünce hürriyeti, kişi güvenliği, konut dokunulmazlığı gibi devlet tarafından aşılamayacak ve dokunulamayacak özel alanının sınırlarını çizen kamu hakkı aşağıdakilerden hangisidir?

NEGATİF STATÜ HAKLARI

- 13) Aşağıdakilerden hangisi mükellef haklarının temel kaynaklarından biri değildir?

İDARİ DÜZENLEMELER

- 14) Hazine ve Maliye bakanlığınca vergi yasalarının ülkenin her yerinde tek düze bir şekilde uygulanmasını sağlamak amacıyla ya da bakanlığa verilen düzenleme yetkisinin kullanılması amacıyla çıkarılan kaynaklara ne ad verilir?

GENEL TEBLİĞ

- 15) Aşağıdakilerden hangisi Türk vergi hukukunda vergilendirme sırasında mükelleflerin yararlanabilecekleri haklar arasında yer almaz?

UZLAŞMA HAKKI

- 16) Aşağıdakilerden hangisi vergi idaresinin sahip olduğu yetkiler çerçevesinde elde ettiği bilgileri gizli tutmasını ve bunların sadece kanunlarda öngörölmüş amaçlar için kullanılmasının ifade eden haktır?

MÜKELLEFLERE İLİŞKİN BİLGİLERİN GİZLİLİĞİ HAKKI

- 17) Gelir vergisi kanununa göre vergi kesenlerin sorumluluğu aşağıdaki ilkelerden hangisinin bir istisnasıdır?

SORUMLULUĞUN FER'İLİĞİ

- 18) Kamu gelirlerinin toplanmasını, kamu harcamalarının yapılmasını bütçeyi kamusal malvarlığını ve kamu borçlarını ilgilendiren kuralları ve bunlardan kaynaklanan anlaşmazlıkları inceleyen hukuk dalı?

MALİ HUKUK

- 19) B Limitet şirketi 2016 yılında tasfiye sürecine girmiş ve tasfiyesi 2016 yılında sonuçlanmıştır. Bu halde B Limitet Şirketinin vergi borçlarına ilişkin zamanaşımı ne zaman dolar?

31/12/2019

- 20) Öze ilişkin yorumun deyimisel yorumun gerisinde kalması anlamına gelen yorum türü aşağıdakilerden hangisidir?

DARALTICI

- 21) Aşağıdakilerden hangisi vergi sorumluluğunu ortadan kaldıran hallerden biri değildir?

TECİL

22) Aşağıdakilerden hangisi esas olarak vergi yükümlülerinin maddi yükümlülüklerini düzenleyen kanunlardan biri değildir?

VERGİ USUL KANUNU

23) Aşağıdakilerden hangisi geniş anlamda vergi hukukunun kapsamı içinde yer almaz?

BÜTÇE

24) Aşağıdakilerden hangisi şahsılık ilkesinin esas alındığı vergi türlerinden biridir_?

GELİR VERGİSİ

25) Vergi hukukunun kamu hukuku bütünü içinde yer almasına rağmen ödeme gücü göstergelerinin dış dünyaya özel hukuk formlarında yansması nedeniyle özel hukukla olan yoğun ilişkilerinin yorumda ortaya çıkardığı sorunların çözümü için geliştirilmiş yorum yöntemi aşağıdakilerden hangisidir?

EKONOMİK YORUM

26) Aşağıdakilerden hangisi vergi denetim KURULU başkanlığı bünyesinde yer alan grup başkanlıklarından biri değildir?

ORGANİZE VERGİ KAÇAKÇILIĞI İLE MÜCADELE GRUP BAŞKANLIĞI

27) Uluslararası hukukta kanunların mülkiliği ilkesi olarak bilinen ilkenin, mali hukuktaki karşılığı aşağıdakilerden hangisidir?

KAYNAK İLKESİ

29) Çevre temizlik vergisinin tahsili ile sorumlu kurum aşağıdakilerden hangisidir?

BELEDİYELER

30) Verginin ödenmesi gereken bir aşamaya gelmesine ne ad verilir?

TAHAKKUK

31) Cumhurbaşkanlığı Kararları ile vergiye ilişkin aşağıdakilerden hangisinde değişiklik yapılabilir?

İSTİSNA

32) Karşıt kavram, evleviyet, tümevarım, tümdengelim gibi mantık kurallarından yararlanan yorum yöntemi aşağıdakilerden hangisidir?

SİSTEMATİK YORUM

33) Aşağıdakilerden hangisi geniş anlamda vergi hukukunun kapsamı içinde yer almaz?

BÜTÇE

34) Aşağıdakilerden hangisi mükelleflerin izaha davet edilebilmeleri için gerekli şartlardan biri değildir?

MÜKELLEFİN VERGİ BORCUNU ÖDEMEMİŞ OLMASI

SINCE 2020

35) Aşağıdakilerden hangisi VUK 11. Maddede ve vergi kesenlerin sorumluluğu başlığında düzenlenen sorumluluğa tabi olanlardan biri değildir?

BİR İŞVERENE BAĞLI OLARAK ÇALIŞAN ÜCRETLİLER

36) Aşağıdakilerden hangisi gelir işleri daire başkanlığının hizmet birimlerinden biri değildir?

ÖZEL KALEM MÜDÜRLÜĞÜ

37) Aşağıdakilerden hangisi vergi idaresinin sahip olduğu yetkiler çerçevesinde elde ettiği bilgileri gizli tutmasını ve bunların sadece kanunlarda öngörülmüş amaçlar için kullanılmasını ifade eden haktır?

MÜKELLEFLERE İLİŞKİN BİLGİLERİN GİZLİLİĞİ HAKKI

38) Aşağıdakilerden hangisi genel mükellef hakları sınıflandırmasında yer alan haklardan biridir?

ÖZEL HAYATIN GİZLİLİĞİ HAKKI

39) İkmalen, mali hukuk, resen ve idarece tarh edilen ya da vergi incelemesi sonucu tarh edilmesi düşünülen vergiler ile bunlara bağlı vergi cezalarının tarh edilecek veya tahakkuk edilecek miktarları konusunda idare ile yükümlülerin anlaşmasını sağlayan hukuki kurum aşağıdakilerden hangisidir?

UZLAŞMA

40) Vergiyi doğuran olay kendi kişiliğinde gerçekleşmemekle birlikte başkasının vergiye ilişkin maddi ve/veya şekli ödevlerini yerine getirmek zorunda olan kişi aşağıdakilerden hangisidir?

VERGİ SORUMLUSU

41) Borçlunun bütün malvarlığı ile sorumlu olması haline ne ad verilir?

SINIRSIZ SORUMSUZLUK

42) Bir kanun hakkında Anayasa Mahkemesi tarafından iptal/kaldırma kararı verilirse kanun ne zaman yürürlükten kalkar?

KARARIN YÜRÜRLÜĞE GİRDİĞİ TARİHTE

43) Aşağıdakilerden hangisinde müteselsil sorumluluk söz konusu değildir?

VERGİ KESENLERİN SORUMLULUĞUNDA

44) Aşağıdakilerden hangisi idari işlem niteliğindeki vergilendirme işlemlerinden kaynaklanan uyuşmazlıkların çözüme bağlandığı mahkemelerden biridir?

VERGİ MAHKEMELERİ

45) Aşağıdakilerden hangisi Hazine ve Maliye bakanlığının taşra teşkilatı içerisinde yer alır?

VERGİ DAİRESİ BAŞKANLIĞI

46) Aşağıdakilerden hangisi Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanuna göre tahsil zamanaşımı kesen hallerden biri değildir?

BORÇLUNUN YABANCI BİR ÜLKEDE BULUNMASI

47) Mükelleflerin vatandaşlıklarına göre vergilendirilmeleri aşağıdaki ilkelerden hangisinin bir sonucudur?

ŞAHSİLİK İLKESİ

48) Dünya genelinde vergi idarelerinin yeniden yapılandırılması çalışmaları esas alınarak mükellef odaklı bir yaklaşımın benimsenmesi hangi yıllarda başlamıştır?

1990 VE SONRASI

49) Aşağıdakilerden hangisi vergi cezalarını sona erdiği halde vergi borçlarını sona erdirmez?

ÖLÜM

50) Aşağıdakilerden hangisi yorum yöntemlerinden biri değildir?

BİLİMSEL YORUM

51) Bir mükellefin evinde ve işyerinde arama yapılabilmesi için aşağıdakilerden hangisinin kararı gerekir?

SULH YARGICI

52) Usulsüzlük cezalarında ceza kesme zamanaşımı kaç yıldır?

5

53) Vergi kayıp ve kaçağı ile mücadele eden, bir konuda gerekli tedbirleri öneren ve çalışmalar yapan Gelir İdaresi Başkanlığı hizmet birimi aşağıdakilerden hangisidir?

DENETİM VE UYUM YÖNETİMİ DAİRE BAŞKANLIĞI

54) Aşağıdakilerden hangisi Hazine ve Maliye Bakanlığının görev ve yetkilerinden biri değildir?

SUÇ GELİRLERİNİN AKLANMASININ ÖNLENMESİNE İLİŞKİN USUL VE ESASLARI BELİRLEMEK

55) Mükelleflerin vatandaşlıklarına göre vergilendirilmeleri aşağıdaki ilkelerden hangisinin bir sonucudur?

ŞAHSİLİK İLKESİ

56) Gümrük vergisi kanunu, Türk vergi kanunlarının yer bakımından uygulanmasına egemen olan ilkelerden bakımından aşağıdakilerden hangisine dayanmaktadır?

MÜLKİLİK İLKESİ

57) Aşağıdakilerden hangisi özel haklar sınıflandırılmasında yer almaz?

AKTİF STATÜ HAKLARI-PASİF STATÜ HAKLARI

58) Asıl vergilendirme yetkisi aşağıdakilerden hangisidir?

YASAMA ORGANI

SKY MOON

DON'T ASK QUESTIONS, JUST FOLLOW

SKYMOON PDF

SINCE 2020

59) Tüm kamu/vergi alacaklarının tahsilinde uygulanan takip ve icra hükümlerinin yer aldığı kanun aşağıdakilerden hangisidir?

AMME ALACAKLARININ TAHSİL USULÜ HAKKINDA KANUN

60) Aşağıdakilerden hangisi pozitif statü haklarından biri değildir?

OY KULLANMA HAKKI

61) Vergilendirme bakımından aynı iktisadi güce sahip olanlara aynı şekilde işlem yapılmasını gerektiren eşitlik türü aşağıdakilerden hangisidir?

YATAY EŞİTLİK İLKESİ

62) Asıl vergilendirme yetkisi aşağıdakilerden hangisine aittir?

YASAMA ORGANINA

SKYMOON PDF
DON'T ASK QUESTIONS,JUST FOLLOW...
SINCE 2020